פרשת **חיי שרה** תשפ"ו לפ"ק | גליון א'תכ"ה, שנה כ"ט

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בני ברק יצ"ו

ואברהם זקן בא בימים

באחת הערים היה בית הקברות שגיל הנפטרים שהיה חקוק על המצבות היה נמוך, על מצבה אחת נחרת שהנפטר היה כבן עשרים שנה, על אחרת נחקק נפטר בן שלושים שנה, וכן הלאה.

פעם הגיע שם איש אחד מארץ נכריה ונכנס לבית הקברות והשתומם למראה עיניו, ועצר את העוברים ושבים ושאלם לפשר הדבר: מדוע נפטרים בעיר זו בני אדם כה צעירים

השיבו לו: במקום זה נוהגים לציין את מידת אריכות הימים של הנפטרים, כלומר, את החיים שהאנשים פעלו בהם פעולות טובות ומילאו את תפקידם בעולם.

אמנם גם בעיר זו חיים האנשים שנים ארוכות, אולם שנים אלו אינן נחשבות אלא אם כן עשו בהן מעשים טובים, לימוד תורה וקיום מצוות, ושאר הימים אינם נחשבים כלל.

והנמשל מובן, דהנה בספרי קודש כתבו לפרש מאמה"כ "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל", דאברהם בא עם כל ימיו, כיון שניצל כל יום, ואף יום אחד מחייו לא הלך לאיבוד, אלא בכל יום ויום עשה ופעל משהו, עד שבאו כולם בחשבון, ולעת זקנה ב"א עם הימי"ם, היינו שלא היה חסר אף יום אחד ממצות ומעש"ט.

קיומת אריכות ימים ושנים וקיימת אריכות שנים בלבד, אריכות שנים שיש בה גם אריכות ימים, כוונתה היא לשנים ארוכות אשר כל הימים שבהן היו מנוצלים, ולכן גם הם נחשבים לארוכים, ועל כגון זה נאמר בפסוק (משלי ט יא) כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים.

לעומת זאת, אדם שימיו מבוזבזים וריקים מתוכן אין לו אריכות ימים, אם הוא הגיע לזקנה, אפשר לומר עליו שזכה לאריכות שנים בלבד.

אצל אברהם אבינו שימיו היו מלאים, נאמרה עליו הכפילות הנזכרת: "ימי שני חיי אברהם אשר חי" שנותיו של אברהם אבינו וימיו היו זהים, הוא ניצל את כל ימיו ושנותיו למען מטרות נעלות.

אשרי האיש אשר הולך בדרכו של אברהם, ובהתקרבו לקץ ימיו ניתן לומר עליו שהוא זקן ושבע ימים, ואינו נחשב כאדם צעיר או כילד שרק מעט מחייו היו מנוצלים למען עבודת ה'.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... ב
תורה ותפילה ..... ג
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ד
קדוש י"א"ר ..... ו
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ח
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ט
שבח"י רבקן ..... י
פינת קרת ..... יא
שעשועי תורה ..... יב
חוקים להורותם ..... יג
פשיב כהלכה ..... יד
הילולא רבא ..... טו
פשולחן מלכים ..... טז

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ וכדו':
אצל הר"ר **אלטר אשר אנשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437
כל הזכויות שמורות ©

נישט פארגעסן פונעם עיקר!

דער הויפט ציל
צו וואס כ"ק מרן
רבינו שליט"א האט
אונטערגענומען די
בעפארשטייענדע
נסיעה קיין
ארה"ק איז:

צו מחזק זיין אונזער הייליגע קהילה און מוסדות בארצינו הק'

לעשות רצון צדיק שליסט
אייך אן מיט גרעסערע סכומים
מען זאל קענען די שווערע
אנגעזאמלטע דעפיציטן פון די
ארטיגע סאטמארער מוסדות אין
ירושלים, בני ברק און בית שמש

דאס וועט זיין די גרעסטע חיזוק פאר קהילתינו ומוסדותינו הק' בעיר ה' שטה

איר קענט נאך זיין דער גליקליכער 'נסיעה' געווינער!

שליסט אויך אן אינעם 'מפעל החזקת מלמד' בארה"ק

צאלט אויס אייער 'החזקת מקומך' באלאנס

פאר אייער נדבה $360

על אף גודל צדקתו היה מתחדש בכל יום וההתחדשות ממשכת חסדים

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. יאמר, כי הכתוב אומר לנו צדקתו של אברהם אבינו ע"ה, שאף שאז היה זקן והלך כבר בכל המדריגות ובכל הבחינות, **עם כל זה בא בימים, שהיתה עבודתו ית"ש דומה עליו בכל יום כחדש,** וזהו: **'בא בימים',** ע"ד שדרשו חז"ל על פסוק (דברים ח, א) **'אשר אנכי מצוך היום'** שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ועי"ז היה ממשיך חמדים חדשים בכל פעם, כמ"ש (איכה ג, כג:) **'חדשים לבקרים'** בחי' בוקר הוא חסד (זוה"ק ח"ג כב:) מתחדש בכל יום 'ברן יחד כוכבי בוקר' (איכה לה, ז).

זרע קודש

וה' ברך 'את' הטפלים להצדיק, 'בכל' שמתברכים ממילא בכל טוב, כי השכינה הק' עם הצדיק

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. הנה, הצדיק יש שיוכל להרכין עצמו ומטה שכמו לסבול עם בני ישראל הבאים אליו להגביהם ולהאירם, וכמו שמצינו באברהם אע"ה מגייר האנשים ושרה את הנשים. אבל יש ימים אשר תקשה עליו טרדת בני אדם להרכין עצמו אליהם, **רק מחמת שהשכינה עמו תדיר, ממילא נפעל כל עניני בני אדם הנטפלים אל הצדיק.** וזה הפי': **"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם" פירוש הטפל לאברהם** ('את' טפל הוא. סוכה ו:), **כלומר זה שהיה מדבק ומחבר עצמו לאברהם היה מתברך: "בכל" מחמת שהשכינה היה עם אברהם.**

אור לשמים

מעלת ימי הבחרות הוא החמימות, ומעלת ימי הזקנה הוא הדעת, וצריך להיות שניהם משמשים בכל עת

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. הנה כתוב (פר' ברכה) "וכימיך דבאך", ופירש"י ז"ל: 'ימיך' הם ימי הבחרות, ו'דבאך' הם ימי הזקנה. כי ימי האדם נחלקים לימי זקנה וימי בחרות, וכל אחד יש לו מעלה וחסרון. בימי הבחרות האדם הוא בכוחו, בזריזות והתלהבות, ואין חוזק כחסידות בתחלתו, אך עם כך גוברות בו מאוד התגברות התאוה ורתיחות הדמים. ובימי הזקנה הוא להיפך, כי רתיחות והתאוות אינן בחוזק, ויש לו דעת שלמה לעבודתו, אך הוא קרוב לתשות ועצלות רח"ל. ולכן צריך אדם לאחוז בשתי הדרכים, שתי בחינות הימים ביחד, דהיינו **שבימי הבחרות ישתמש גם בימי הזקנה, לענין קרירות התאוה והדמים, שתהיה לו דעת שלמה,** ויהדיו יהיו תמים הבחרות והזקנה, וכמו כן **בימי הזקנה יחזק עצמו בכל עוז בהתלהבות בהשתדלות העבודה, ויהיו יחד הזקנה והבחרות ויתחדשו כנשר נעוריו.** וזהו: **"וכימיך דבאך"** שיהא ביחד ילדות ושיבה. וזהו: **"ואברהם זקן בא בימים",** ימים רומז על ימי הבחרות (כפירש"י על "וכימיך" כנ"ל) ור"ל **שגם בימי הזקנה היתה לו המעלה של הבחרות.** וזהו גם **"ויהיו חיי שרה מאה שנה"** רומז שגם לעת זקנתה היתה **בת ק' ככת כ',** שהיו לה שתי בחינות "חיים" ביחד. וזהו: **"שני חיי שרה" שתי בחינות של חיים, הזקנה והילדות ביחד.** ועל כך פירש"י ז"ל: **"בולן שוין לטובה",** שכל ימיה היו שוין, **כי מתחלה היו לה ילדות וזקנה ביחד, ולעת זקנתה היו לה זקנה וילדות ביחד.**

אמרי נועם

אליעזר שינה הסדר כדי שלא יראו את רוח קדשו

ואשאל אותה ואומר בת מי את וגו' **ואשים הנזם על אפה** וגו' פירש"י: "שינה הסדר, שהרי הוא תחלה נתן ואחר כך שאל, אלא שלא יתפשוהו בדבריו ויאמרו ואיך נתת לה ועדיין אינך יודע מי הוא". לכאורה יפלא על אליעזר, שהיה דולה ומשקה מתורת רבו, מי התיר לו לשנות דיבורו מחשש שלא יתפשוהו בדבריו, והלא מצינו בגמרא (סנהדרין צז.) **"החוא מרבנן דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא חוי משני בדיבוריה"** כו'. ותו, הלא באמת חפץ ה' הצליח בידו ונתנם לאשר אלה לה, ואם כן למה חשש שיתפשוהו בדבריו, אדרבא יראו וילמדו כי רוח הקודש שרתה עליו. **ונראה, שבאמת מהאי טעמא גופיה שינה הסדר כדי שלא יתפשוהו בדבריו ויחזיקוהו לבעל מופת ובעל רוה"ק, כי דרך הצדיק הוא להיות נחבא אל הכלים.** ולפיכך שינה הסדר ואמר בלבו מוטב אהיה משנה בדיבור ולא אתפרסם לבעל מופת ובעל רוה"ק, ובאמת על שינוי דיבור כזה אמרז"ל (ב"מ נג:) "בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במיליהו במסכת" ופירש"י: "מדת ענוה היא" עיי"ש. וזהו ששבחו חז"ל ואמרו **"יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים" 'יפה שיחתן של עבדי אבות',** היינו השינוי סדר שהיה משנה דיבורו כדי שלא יתגדל ויתפרסם, הוא יפה **'מתורתן של בנים'** היינו מאותן הלומדים להתגדל ולהתפרסם, כגון בשביל שאקרא רבי וכדומה.

דברי ישראל

עיכוב הגאולה מחמת שאין עוברין להש"י בהתלהבות

בהפטרה, **והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו** (מלכים–א, א). **"יחמלך דוד"** רומז על מלך המשיח (עי' סנהדרין צח:) **"בא בימים",** היינו, כבר הגיע זמנו לבוא, ומה הטעם שביאתו מתעכבת, על זה אמר: **"ויכסוהו בבגדים", היינו, המצוות שנקראות 'לבושים'** (זהר חדש ח"א רכ"ו), **שאכן מקיימים מצוות, אך "ולא יחם לו", כלומר, שעושים אותן בלא חמימות.**

באהל המים

[להרה"ק הרבי ר' צבי הירש מריימינוב זי"ע]

תורה ותפילה

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

לאמץ ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

ע"י עסק התורה זוכה להכניע החומר והגשמיות, ונעשה לו התורה ערב ומתוק, ונשפע על ידו שפע לישראל

ויברך את הגמלים אל באר המים לעת ערב לעת צאת השואבות, **'ויברך'** הוא לשון 'הברכת אילן' שכופף ומשבר עצמו שהוא משבר עצמו על כל גמוליו ומדותיו, והמדרגה הזאת בא לו הכל בשביל **'באר המים'** היא התורה הקדושה שעוסק בתורה לשמה ונעשה כמעין המתגבר הנובע. **'לעת ערב'** פירוש **שהוא מקדש ומטהר עצמו על ידי התורה הקדושה לשמה עד שנעשית אצלו ערוב ומתוק מדבש וכל טעם. 'לעת צאת השואבות' עד שמשפיע השפעות גדולות וטובות רבות לישראל בלי הפסק וחשם יזכנו לעבדו באמת ביראה ובאהבה רבה אמן.**

נועם אלימלך

הסימן לפשט אמיתי שמביא שמחה ובהירות

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי. כתיב בתהלים **"פקודי ה' ישרים משמחי לב"**, ויש לפרש הכוונה, כי האדם אשר הוא בעל עיון, ומחדש בתורה סברות וחידושים, ידע שאין זה העיקר, "רק כשבא בלבו סברא ועמה מרגיש שמחה ויוגבה לבו ומרגיש בהירות, אז ידע שהסברא ישרה ונפלאה, ומאת ה' היתה לו זאת, מתת אלקים היא. וזה ברור ואמיתי, וידוע קצת לבעלי עיון, וביותר לחסידים עוסקים לשמה". **וזהו 'פקודי ה' ישרים' אימתי, כאשר הם 'משמחי לב', "רמוזן למשכיל מאליו".** וזהו הרמז: **"ויצחק בא"** הדוה וצחוק באה לאדם, **"מבוא באר"** כשהוא בא על ביאור ופירוש, הן בתורה שבע"פ בגפ"ת והן בתורה שבכתב, **"לחי רואי" וחידושי תורתו ראויים לבוא לפני חי עולמים, והם "פקודי ה' ישרים" שמזה 'יצחק בא' חדוה ושמחת הלב.**

נועם מגדים

תפילה

צריך להתחזקות ולהתחדשות תמיד לעבודת ה', וצריך שיהיה בשמחה רבה, וגודל הפעולה הנעשית עי"ז, ועוד

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. איתא במדרש ע"ז הפסוק **ילמדנו רבינו כו', ומה ראו לתקן שלשה תפלות כדי שיוסיף אדם בתפלתו** כו' **ולא בתפילה בלבד אלא אף בתורה ואף בבנים.** ונוכל לומר כי פי' הפסוק כך הוא **'ויוסף אברהם ויקח אש"ה ושמה קטורה'** היינו שאברהם לקח לעצמו לעבדות הש"י, כי 'אשה' רומזת על 'אשה יראת ה"' כידוע. **'ושמה קטורה'** היינו שהתקשר עצמו להשי"ת כדאיתא (בזה"ק) **'בחד קטירא אתקטרנא בקוב"ה'** (פי' 'בקשר אחד התקשרתי בהקב"ה'). וע"ז קאמר המדרש ע"ז הפסוק 'ויוסף אברהם' כי **בעבודת השי"ת אין לעמוד על מקום אחד רק יוסף ויחזור ויוסף ובכל תפלה צריכים להוסיף חיות חדש.** ממ"נ אם מתפללין כראוי וכנכון אז בוודאי מוסיף ומוסיף בלי שיעור וערך. **ומי שאינו יכול להתפלל ע"ז האופן צריך בוודאי לראות להתחזק עצמו בקשר אמיץ וחזק ולהתפלל בכל מאמצי כחו ומוחו בכדי להוסיף מה שצריך להוסיף החיות של הקב"ה בזה התפלה כנ"ל.**

ורש"י ז"ל פי' בחומש ב' פירושים על פסוק ושמה קטורה פי' אחד שנאים מעשיה בקטורת, ופי' השני שקשרה פתחה, כי כשאדם מתחיל להתדבק בעבודתו הקדושה מתחילה צריך לראות לפרוש א"ע מכל החיצונים והמקטריגים שהם מעכבין אותו מלהתפלל ומלהלל להקב"ה, **ובמה, בתשובה ובשברון לב מאוד לפני השי"ת ולהתחרט מכל רע שעשה מנעוריו עד היום הזה חרטה גמורה וחלוטה שלא יחזור עוד לאוולתו ואח"כ יראה לקשר עצמו לעלות למעלה למעלה** כמ"ש ובו תדבק הדבק במדותיו, וזה שאנו אומרים בתפלה ב' פעמים קטורת כו', **היינו ההתקשרות למעלה ולא יפרידו ח"ו שום דבר מן הבורא ב"ה, ועיקר התקשרות העולמות הוא ע"י התפלה.**

ומצינו אצל ר' עקיבא **כשהיה מתפלל בצבור היו מתפלל כדרכו כי בתפלה בציבור ממילא נתקנו כל הבחי' וכל העולמות כי תפלה בצבור דבר גדול מאוד שכן כתיב הן אל כביר ולא ימאס וכיון שאינו ממאס אזי הוא נמצא שם, כי כל בי עשרה שכינתא שריא וממילא מתקן הוא בעצמו כל התיקונים שצריך להתתקן.**

"גם בכל תפלה שמתפללין נעשה הולדה, וצריכים להאמין בזה מאד, ואימתי נעשה הולדה כשמתפללים בשמחה", אבל ח"ו כשמתפללים בעצבות רח"ל אינו עושה פירות **אך כשהעיר ה' את רוחו ונפשו להתפלל בשמחה, אזי הוא מעלה כל התפלות הקודמים,** וז"ש **'לא בתפלה בלבד אלא אף בבנים' להתפלל בשמחה שנעשה הולדה בתפלה.**

וזהו ויוסף אברהם וכו' היינו שיראה כל איש ישראלי לעסוק בעבודת הש"י ולהוסיף חיות חדש בתוכו בכל עת מתפלה ותורה ובכל דבר שבעולם לא יהיה כוונתו לשום דבר בלתי ה' לבדו כו', וכל מה שהאדם עושה מעש"ט הוא זריעה שנזרע למעלה ועושה פירות ופירי פירות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות אכיה"ר.

בית אהרן

ויען לבן ובתואל ויאמרו מהי יצא הדבר וגו'. ובמדרש מהיכן יצא, מהר המוריה, וי"ל בהקדם דברי הגמי בת היה לאברהם, והקשו בתוסי למי"ד בן נח מותר באחותו, למה לא השיאה ליצחק, ותי בפרשת דרכים כי הלא אברהם אבינו קיים כל התורה לכוי"ע להחמיר, ושמא תאמר כהרמב"ן דדוקא בארץ ישראל שמרו התורה קודם שניתנה, הא יצחק אסור היה לצאת מארץ ישראל משום שהוא עולה תמימה, וזאת כוונת המדרש כי מבנות כנעני אין לו ליקח כי אין ברוך מדבק בארור, רק דהיה יכול לקחת אחותו, והיינו מהיכן יצא, והשיב מהר המוריה יצא ואי אפשר לו לצאת לחוץ לארץ, ובארץ ישראל שומרי התורה הן, לכך ע"כ לא נוכל דבר רע או טוב.

(ישמח משה)

☆

והי ברך את אברהם בכל'. יש לפרש עפ"י דברי מוזלחי"ה דמה שאחז"ל אין ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, היינו שהברכה בבחי' הסתרה תחת הטבע, בבחינת שם שדי וכדומה, אבל ברכה הבא משם הוי"ה שהוא מורה על עשותו נסים נגלים, זהו מצוי אפילו בדבר המדוד והשקול והמנוי על דרך נם נגלה, וזשי"ה וימצא בשנה ההוא מאה שערים, ותרגומו מאה בשערוהו, כי הלא ויברכהו הוי"ה דייקא ע"י"ש, וזשי"ה והוי"ה ברך את אברהם בכל, כלומר שהיה הברכה מצויה בכל אפי' בדבר המדוד והמנוי, לאשר השיג הברכות מאת הוי"ה, לזה זכה לנם נגלה.

(ויטב לב)

והי ברך את אברהם בכל'. ובמדרש מי יעלה בהר ה' זה אברהם ומי יקום וגו' זה אברהם, וצדקה מאלקי ישעו שנאמר והי ברך את אברהם בכל, ויש לפרש בהקדם מי"ש בקדושת יו"ט כי נודע שיש שני מיני נסיונות נסיון העושר ונסיון העוני, והנה אף כי עניות מעביר על דעת קונו, עכ"ז נמנו וגמרו שגדול נסיון העושר מן העוני, ואיתא בספה"ק אשר זה אינו רק בהעשירות הבא מידי מערכות השמים אשר מזליה גרם ליה, אמנם מי שזכה להעשירות בגזירות האומר ועושה לא על פי מזליה ומנהג העולם, זה לא יטה לבו מדרכי ה' כי מאתו לא תצא הרעות, ובלתי ספק אשר ה' הנותן לו כסף וזהב ישמרהו ג"כ שלא יזיק לו לעבודתו, וע"ז נאמר ברכת ה' תעשיר ע"כ, וזשי"ה מי יעלה בהר ה' זה אברהם ומי יקום וגו' זה אברהם, כלומר שעמד בנסיונו אף שהיה לו עושר רב ונתקיים במקום קדשו ובמדתו אשר עמד בו ולא הזיק לו נסיון העושר, והטעם הוא כי וצדקה מאלקי ישעו שנאמר והי ברך את אברהם בכל, דכיון שברכתו באה לו מאת ה' ומאתו לא תצא הרעות, ועי"ז עמד בנסיון העושר.

(עצי חיים)

☆

שני חיי שרה. ופירש"י כולן שוין לטובה, וי"ל לפי מ"ש בחובת הלבבות שע"כ נתן הקב"ה התורה לעמו ולא הניח אותם על דרך המחקר שישיגו בעצמם הדברים הטובים, כי הקב"ה רצה לזכות את ישראל שיהיו כל ימיהם שלימים, כי בדרך המחקר אינו מקיים המצות עד שישיג בשכלו, ונמצא שכל אותם השנים שעוסק

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

רבינו קרא לפני השליח בענין השידוך פרשת אליעזר

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. בשב"ק פרשת חיי שרה שנת תרצ"ז הי' משובתי שבת בעיר סאטמאר מו"ה יעקב צבי פר"מ שו"ב הי"ד מטארנא, וקראו אותו לתורה, ורבינו זי"ע קרא לפניו כל הפרשה של אליעזר עבד אברהם שהלך ליקח אשה ליצחק בהתעוררות גדול, כן הי' אצל רבינו זי"ע הכל בכוונה מיוחדת, והנה העולם לא ידעו על מה ירמזון הדברים, אבל אנחנו ידענו זאת מבית אבינו. וביום הראשון בבוקר, שם לדרך פעמיו אודות זיווג רבינו זי"ע ביחד עם הרבנית מרת רויזא ע"ה בתו היחידה של רבינו זי"ע, ובאותה י"ג לחודש אלול היתה החתונה עם הרבנית ע"ה.

תמר יפרה (אות ל"א)

ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון

זה לשון אגרת קודש ממרן הקדוש בעל ייטב לב זללה"ה: **ברוך השם, א' תולדות תרל"ו לפ"ק סיגוט שלום לכבוד אוהבי ידיד נפשי, הרב הגאון החריף ובקי, החסיד המפורסם, מורינו הר ישראל אשר בך אתפאר, יוסף ידו עמו שאר ולא יראה לו שאר, יזרח אור. געימות ימינו הגיעני יום ה' העבר... ומדי דברי אודיעך מרגליות טובה אשר אמרתי בשבת קודש, שאמרה רבקה: גם תבן גם מספוא "רב" עמנו** (דלכאורה תיבת "רב" היי לשפת יתר) **ויקוד האיש וישתחו לה' ויאמר ברוך ה'** (בראשית כד כו) **כי ידוע מה שאמר האר"י ז"ל על הפסוק הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל** (ישעיה יט א) **וזה סוד ברכ"ו, ואני הוספתי נופך.**

בהחקירה קודם שיבוא לדעת הדברים הנרצים הוא חי בלי מצות, ע"כ צוה הקב"ה תורתו לעם ישראל שגם בנעוריהם קודם שיגיעו לזך השכל ולהבין ע"י חקירה הדברים הנרצים שיעשו רצון קונם ע"כ, ולכן כפלה התורה שני חיי שרה אחר שכבר נאמר מאה ועשרים וגו' לרמוז שכולם שוין לטובה, פי' ששרה אמנו עשתה רצונו של מקום ע"פ דרך אמונה ולא ע"ד המחקר, וממילא היו כולן שוין לטובה, כי בימי נעוריה קודם שהשיגה ע"פ דרך החקירה, ג"כ קיימה המצוות בשלימות, וז"ש יודע הי' ימי תמימים, דתמים נקרא מי שעושה המצות בתמימות בלי חקירה כמו שפירשי' עה"פ תמים תהיה עם ה'א, התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ואל תחקור אחר העתידות, וכיון ששרה אמינו עשתה רצון הבורא באמונה ע"כ מסמיך לכאן הכתוב יודע הי' ימי תמימי"ם.

(יד יקותיאל)

☆

שני חיי שרה. ופירשי' כולן שוין לטובה, ונראה עפי"ד הישמח משה לפרש המדרש חביב קרבנו של אהרן לפני הקב"ה כקרבנו של נשיאים, כי באמת אין לך אדם מישראל שאין לו שעה שחושק לעשות רצון קונו ונותן לב לשוב, אלא שאין חסידות כחסידות בתחלתן, ואחר שעה נתקרר וחוזר לקדמותו, אבל הבני עליה אצלם כל שעה ושעה כראשונה, שבכל עת נדמה לו כאילו מעתה מתחיל לעבוד להשי"ת, ואין אצלו אמצע וסוף רק תמיד התחלה, והנה קרבן הנשיאים שהיתה לחנוכת הבית בודאי היה בהתלהבות גדול בראותם כבוד ה' מלא את המשכן והיה חנוכה ראשונה, ובודאי היה חביב מאד לפני הקב"ה, וע"ז אמר במדרש כי גם קרבן אהרן שהיה בכל יום פעמיים, חביב לפני השי"ת כקרבן נשיאים, שכן דרך בני עליה כל שעה ושעה אצלם כשעה ראשונה ע"כ, וזה שדרש רשי' ואמר שני חיי שרה כולן שויין לטובה, ללמדינו שבכל שנות חיי שרה אמנו עבדה עבודתה באותה התלהבות כמו בשעה ראשונה, וכל השנים כולן שוין לטובה.

(ברך משה)

☆

אחותינו את היי לאלפי רבבה. ואפשר לפרש לפי מה שחקרו המפרשים היכי הוי מצי אליעזר לחיות שליח לקדש רבקה, הא אין עבד יכול לקדש את האשה, וכתב בשו"ת תירוש ויצהר לחדש דאברהם שיחרר את אליעזר קודם ששלחו לקדש את רבקה ולא הוי שליח ע"כ, ולכאורה קשה האיך שיחרר אברהם את עבדו, הא איכא עשה דלעולם בהם תעבודו, וי"ל עפי"ד הגמי שרה כיון דרבים קאתי מינה כרבים דמי, הכי נמי רבקה כיון דרבים קאתי מינה כרבים דמי, וזה דוחה מ"ע דלעולם בהם תעבודו משום דהוי מצוה דרבים וכמבואר במסי' גיטין, ולכן היה יכול אברהם לעבור אעשה ולשחרר עבדו, וע"כ צ"ל דשפיר קידש אליעזר את רבקה כיון דשחררו אברהם אבינו ועבר אעשה כיון דרבים קאתי מינה, ועל כן אמרו אחותינו את היי לאלפי"י רבב"ה שרבים קאתי מינה וכרבים דמי, ולכן שפיר היה יכול אברהם לשחרר את אליעזר משום מצוה דרבים שאני.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

מתוך שיחת קודש שהתקיימה בין כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע ובין כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע בשנת תשכ"ח לפ"ק

כ"ק אדמו"ר מתו"א זללה"ה אמר: דער ייטב לב ברעגט, אז דאס וואס אברהם אבינו האט מתפלל געווען אויב עס וועט זיין עשרה צדיקים, דאס האט ער מתפלל געווען אויף אלע דורות, אז עשרה צדיקים זאלן מגין זיין, כו'.

וענה לו מרן רביה"ק זללה"ה: דאס שטייט נאך פריער דער פשט, חלילה לך מעשות כדכר הזה. עס האט פשוט גארנישט קיין אנדערן פשט. בדברי חכמינו ז"ל איתא (בפרש"י שם) חלילה לך לעולם הזה, ולעולם הבא, וואס עפעס לעולם הבא? לעולם הבא וועלען נישט זיין קיין רשעים!. עוד איתא חלילה לא הוא ולא כיוצא בו, וואס איז דער 'כיוצא בו'?, זעט מען אז די תפילות זענען געגאנגען אויף ווייטער.

דער ייטב לב טייטשט נאר צו דעם קישור אין פסוק, המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול (בראשית יח- יח) המכסה אני מאברהם אי", ער וועט דאך גארנישט אויפטאן?, אבער ואברהם היו יהיה לגוי גדול, ער וועט דארפען די תפילה שפעטער, פאר אידען'ס וועגען וועט מען ברויכען די תפילה.

איך האב אמאל געזאגט נאך מער, דער אר"י הקדוש זאגט דאך אז די אנשי סדום זענען מגולגל געווארען נאכאמאל. קודם זענען זיי געווען אין דור המבול, אין דור הפלגה, און דערנאך פון די יוצאי מצרים, און פון דעם זענען ארויסגעקומען, זענען נצטרף געווארען די ששים רבוא וואס האבען מקבל געווען די תורה. קומט דאס אויס, אז די גאנצע אנשי סדום, זיי זענען געווארען זרע אברהם. פון דעם גלגול זענען זיי נתגלגל געווארען אין די יוצאי מצרים. ואברהם היו יהיה לגוי גדול, מיט די אליין, פון די וועט ער ווערען א גוי גדול. מוז ער דאך וויסען וואס עס טוט זיך מיט זיי, ברויך ער מתפלל זיין אויף זיי. האט אברהם מתפלל געווען טאקע אויף אידען. ווייל דאס זענען דאך געווען די זעלבע מענטשען. ומיושב בזה גם המדרש חלילה לך לעולם הזה ולעולם הבא.

(שיחת קודש - שיחה ב', אות ט')

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון. על שם ארבע זוגות שנקברו שם, אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה (רש"י). יש לדקדק למה נקט קרא קריית ארבע שנקראה כן רק לעתיד, והרי עתה נשתע מיתתה העיר שמתה חברון שמה. ונראה לתמהו (כתובות קג.): אחר פטירתו של רבי, היה רגיל לבוא לביתו בכל ערב שבת והיה עושה קידוש, ואחר כך על ידי זיזה מעשה פסק מלבוא; ופשטי שגם התמהות היו בחיים לביתם אחר הסתלקותם. ולזה אמר **ותמת שרה**, ולא תטעה לומר שמתה לגמרי, כי רק **נקריית ארבע** ידעו שמתה, אבל בביתה **הוא חברון** היתה מוזכרת ונאה לביתה, והיתה חיה לכל עניניה, ואם היה כתיב רק 'ותמת שרה בחברון', אז היה הכוונה שמשמיענו רק מקום מיתתה לחוד, על כן הדגיש לומר **נקריית ארבע**, שרק זוה הבחינה שנקראת על שם המערה שם נדמה שמתה. (ברשות)

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. שלשה לבכי, שנאמר להספד (מועד קטן מ:). **נמיס יחזקאל** (לרבי יחזקאל קאליגלבוגן) כתב: לכאורה לפי זה הרי ימי ההספד נמשכין יותר מימי הבכי, ואם כן למה הקדים בקרא את ההספד לבכי. ולא אמרו (עשרה מאמרות ג): העקידה היתה ביום הכיפורים, ולפי זה צא מאברהם לביתו סמוך לסוכות, כי היה מהלך של שלשה ימים עד חברון, ובהגיע ימי החג הדין הוא דרגיל מבטל גזירת שבעה (יו"ד שפט), אם כן ההספד והבכיה היו כולם בזמן אחד; ולכאורה גם על פי דבריו שיהם היו בזמן אחד, ולמה הקדים את ההספד לבכי. ונראה על פי דפסקינן (שם תפ): בימים שבין יום כיפור לסוכות אסור ההספד, ורק מכס בפניו מותר להספידו; ומסיקין (שבועות ג:): אפשר אבר בחבר; ולפי זה הולרך אברהם דוקא לבוא לביתו כדי להספידה, דרק בפניה היה מותר לו להספידה. וזהו מה שהמתין הביאה להספד **ויבא אברהם לספוד לשרה**, שמחמת ההספד הולרך לבוא לביתו. (טיב לבב)

ולבכותה, כי קטנה, שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה (בעל הטורים). אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת, אמרו ליה וכי בכדי ספדיה וחנטו חנטיא וכו', אמר להו מקרא מני דורש וכו' מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחייה אף הוא בחייה (תענית ה:). והאי לחנטו חנטיא, סבורים היו שמת (רש"י). **השמות יעקב** כתב: לכך כתיב בקרא לספדו ספדניא, כדי שלא להוציא לעז על הנדיקים הרשעוים; וכמו כן נראה לאברהם ידע והשיג שלא מתה שרה, וכל מה שעשה לא עשה אלא לפניס, כדי שלא להוציא לעז על נדיקים הרשעוים, ועל כן **לא בכה אלא מעט.** ופשטר דמה שכתב **לפי שזקנה היתה** זה היה הטעם בפני הבריות, וזהו **ותקברה ממי מלפני**, אבל בחוכיות לבבו ידע והשיג שלא מתה **מלפני**. (דברי יואל)

גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחוזת קבר. לכאורה 'תנו לי' הוא לשון מתנה, והלא אברהם רצה לקנותו ממנו בכסף מלא. ונראה לתמרו (בבא מציעא פז.): רשעים תומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים; ועל כן חשש אברהם שלא יבטיח לו עפרון שיתן לו המערה, לבסוף לא יתנה לו, על כן ביקש אברהם ממנו יותר ממה שהולרך בחמת לקוברו, כדי שלבסוף אם יחזור מדעתו, יתן לו על כל פנים כדי לרבו. וזה התחכם אברהם ואמר **'תנו לי אחוזת קבר** בחתנה, כדי שאם יחזור אחר כך ויתנה בדיבורו, יהיה תופן החזרה רק ממתנה לקיחה, שיבקש בסף מלא, וזה יקויס רשעים תומרים הרבה ואפילו מעט אינם **עושים.** (דברי יואל)

וישמע אברהם אל עפרון. אי אית בעי למיתן ארבע מאה קונטרין דכסף מן קמורעא דביתך, אית יכיל יהיב לי (ילקוט). משמע מזה שעפרון רצה עוד יותר מארבע מאות שקל כסף. ולכאורה הרי אמרו (בבא מציעא פז.): עפרון אמר ארץ ארבע מאות שקל כסף בינו ובינך

מה הוא, ולפי רוב עושרו ימינו שוה לו ומיהו רוצה בתשלומין; ורגלה דבעטם מלילתך (ויצא ד״ה לו) כתב: הלדיק בדבריו עם הגשים, לזי הוא מדקדק בדבריו להשכיל שיהיו דבריו נשמעים כפשוטן לשים המדבר עמו, לשנס עיקר ותוכן כוונת הדיבורים הם תפלה ותחנונים לה׳; נשלא שופף דיבורם של לדיקים משתמעים לתרי גנפין, ולהבדיל גם מידת הרשעים ק הוא, להלגים דבריהם שיהיו סובלים משמעות הרבה, לפל תוכן דבריהם השה רעה ומרמה. וגם עפרון היה מדבר בשופן כזה, שלמר בלשון שיתמע שלינו רוצה בתשלומין כלל, לפל תוכן כוונתו היה שתרבע מלות שקל כסף לינו נחשב בעיניו לכלום ורצה יותר, לשנס לברהם הבין תוכן כוונתו, וזהו **וישמע לברהם אל עפרון**, מלשון (בראשית מג): תשמע חלום לפתור אותו, ועל כן נתן לו השעות. (דברי יואל)

ויקם שדה עפרון. תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט ליד מלך. ופשוטו של מקרא, ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה (רש״י). לכאורה לין זה דרך רש״י לפרש את הכתוב בדרך דרש, זולת שם קשה לו על פשוטו. ולפשר להדרש והפשט מקושרים יחדיו, להנה לברהם שילם לעפרון ארבע מלות שקל כסף עבור המערה, ובשלת לו נחשב כסף זה נגד יקר ערכו. ולכאורה היה מקום לעפרון לערער על המכירה, כדכתב **לחור החיים הק׳**: לף לתין חונשה לקרקעות, לבל יש לחוש לים חומרים (תוספות קידושין מב:): דזה דוקא בחונשת שתות, לבל בחני דמיהם יש להם חונשה; לשנס לשרו (זהר תרי קכח.): מימיו לו רשה עפרון במערה זולת חושך ובהלה; ורק לחר שמכרה לברהם, לז נודע לו גודל ערכה, ושעתה לו יכול עפרון לערער עוד בטענת חונשה, כי יטעון לברהם שברשותי השנית. וזהו **ויקם שדה עפרון**, שנגמר הקנין בחופן המועיל **לברהם למקנה לעיני בני חת בכל בחי שער עירו**, ולחר שנגמר הקנין **תקומה היתה לו**, שנודע יקרת ערכה, ולל קודם לכן, ולשלשל כן לל היה מועיל הקנין, ועד שלל נשלם הקנין לל היה לו תקומה, ולחי שפיר להדרש והפשט מקושרים. (דברי יואל)

ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחוזת קבר מאת בני חת. לכאורה משמעות הפסוקים נרלה שהשדה היתה של עפרון, וממנו קנה לברהם, והבני חת לשו רק השמלות. ונרלה לשמרו (מדרש): עפרון לל רלה למוכרה לברהם, עד שלמרו לו בני חת, שם לין לתה עושה, לנו מעבירין חותך מן הסטרטוגוס שלך; ולפשר בני חת רלו והבינו, שלל יהיה לפשר לקנות מידו ברלונו כי שם בדמים מרובים מחוב, ולברהם לל רלה ליקחה כי שם ברלון, כדשמרו (מדרש): מערת המכפלה זה לחד משלשה דברים שלין החומות יכולים להוות לת יצרשל לומר גזולים הם בידכם; על כן התמכמו בני חת, וקנוהו הם מידו של עפרון, ומכרוהו לחר כך לברהם. (דברי יואל)

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו. לליעזר היה זקן יושב בישיבה, וזו ליקוין שלו דומה לברהם, ושליט בילרו כמותו (יומל כח:). לכאורה מה ענין דרשות חלו לשלימות זו. ועוד, למה הולרך לברהם להשביעו. ונרלה שהקדים הכתוב בשבחו, לומר לפי שהיה לליעזר כל המעלות הללו, מעתה היה טעם גדול שיעל ישחק לת בתו, שלל נמלל תלמיד חכם ולדיק גדול כמותו בכל הדור, שלל שהנסותה הגידה שלי לפשר להיות כן, לפי שרבקה היתה זיווגו, ונמלל שהיה מקום להיות לליעזר משוחד לל הרלון ההוא, ומטעם זה הולרך להשביעו, כדי שיגל מכשלון הנגיעה בהיות, וגם לליעזר בעלמו היה מתיירל פן לל יוכל לקיים שליחותו בשלימות, על ידי כשלון הנגיעה. (דברי יואל)

לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו. הטעם הוא שהכנעים היו מקולקלין ביותר, ולף שענר ושכול וממרא לל היו כל כך מקולקלין, כיון שהיו בעלי ברית לברם, לבל מכל מקום לל ממקור טוב נמו. ולף שגם לכן לל היה ממקור טוב שהיה עובד עבודה זרה, לבל מצית לכן שלקחה לגמרי ממשפחתה ומצית לביה וממדינתה, לבל שם היה לוקח לשה מהכנעים שהיה יושב ביניהם, הרי לז היתה נשלרת במדינתה, ובהכרח יהיה לה שייכות עמהם. ועל כן לומר **לל תקח לשה לבני מבנות הכנעני**, והטעם הוא **לשר לנכי יושב בקרבו**, ועל ידי זה יהיה לה שייכות עמהם. (תשים)

סיפורי צדיקים, בגיאוגרפיה הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר

מעשה שהיה וגביר אחד נפטר בכפר הסמוך לפרעשבורג, ורצו היורשים שיקברו את אביהם - שלא היה בר הכי – באותה שורה בה מנוחתו כבוד של הגה"ק ר' משולם איגרא זי"ע, ביקשו אנשי החברה קדישא הון רב עבור אחוזת הקבר, סכום שלא היה ברצון המשפחה לשלמו, נמנו וגמרו לבוא אל החתם סופר זי"ע ולערוך בפניו טענותיהם, וככל היוצא מפיו יעשו, שמע החת"ס טענותיהם ואמר: מצינו בדברי חז"ל שאמרו "איש רע עין" (משלי כ"ח, כ"ב) זה עפרון, שלקח מאברהם עבור המערה ארבע מאות שקל כסף, ולכאורה יותר היה ראוי לתואר זה עשו הרשע, שנטל מיעקב כל הכסף והזהב שהביא מבית לבן עבור חלקו במערה, אך באמת ראוי ונכון הוא תואר זה לעפרון, כי בשעה שמכר את המערה לאברהם לא ידע כל חשיבותה, כי לא ידע מי טמון בה, ואם לקח סכום עצום כזה עבורה, הרי הוא "רע עין", לא כן עשו שידע גם ידע מי הם הטמונים הקדושים אשר בארץ המה, וכל כסף וזהב לא ישוו בה... סיים החת"ס: דעו, כי אם רוצים להקבר בשורה אחת עם צדיקים צריכים לשלם עבורה בכסף מלא.

יפה שיחתן של עבדי אבות

עובדא ידענא דפעם ישב הגה"ק בעל קדושת ציון מבאבוב זי"ע הי"ד בשולחנו הטהור בשב"ק פר' חיי שרה, ועל ידו ישב ר' רפאל ע"ה שהיה המשמש בקודש אצל הגה"ק מצאנז זי"ע, ושח על ענינים וסיפורים מהדברי חיים, והגה"ק מבאבוב הקשיב ושתה בצמא את דבריו, ושאל ודרש על כל קוץ ותג בפרטי הדברים, והנה אחד הרבנים המסובין גחין לחיש ליה לאזני היושב בצדו לאמר: "איננו יודע מדוע רבינו להוט כל כך אחר שיחות רפאל, וטפי הייתי נהנה אילו היה רבינו אומר דברי תורה לפנינו" הגה"ק מבאבוב שהיה מחונן בהרגש קולט נפלא פנה תיכף אל הרב ושאל: "הגידו נא לי מה אמרתם", וידום הרב, הפציר בו הרה"ק עד שהודה ולא בוש, "אמרתי כי טפי הייתי נהנה אילו היה רבינו אומר תורה", ענה הגה"ק מבאבוב: "שכחתם רש"י מפורשת בפרשתינו", הרהר הרב ושאל, "איזה רש"י", השיב לו הגה"ק מבאבוב: "על הפסוק ואבוא היום אל העין מביא רש"י, א"ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, ורפאל עבדו של אבי זקני מצאנז הוא", כששמע הרב זאת הפטיר ואמר: עכשיו כבר זכיתי לשמוע תרויהו הן שיחתן של עבדי אבות והן תורתן של בנים.

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב

בשב"ק פר' חיי שרה שנת תרע"ט, עת מלחמת העולם הראשונה כששהה הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע בראצפערט, נאלץ הרה"ק להפסיק באמצע ולסיים עריכת השולחן הטהור אשר לפני ה' בעת רעוא דרעווין, אחר שכבר פתח פה קדשו לומר דברי תורה על הפסוק "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", ופתאום נשמעו קולות זעקה מהרחוב, ונאמר להרה"ק שחיילים מסתובבים ברחוב ומכים עוברי אורח, וסיים אז בחפזה בהפטירו בלשונו הק': "ויצא יצחק לשוח בשדה" לשפוך שיח לפני הקב"ה, "לפנות ערב" שהערב היינו חשכת הגלות כבר יפנה מאתנו, "וירא והנה גמלים באים" שהגאולה בא תבוא בזכות גמילות חסדים שבני ישראל עושים ביניהם.

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. שמעתי על דרך צחות, על פי מעשה שהיה אצל החת"ס זצ"ל, שבעל הבית אחד בא בקובלנא על בחור א' ואמר עליו שהוא בחור בלא חי"ת (היינו 'בור' ועם הארץ), והשיב לו החתם סופר ז"ל הנה אם הבחור הוא בלא ח' אין זה חיזק כל כך רק נשאר 'בור', אבל אם הבעה"ב שצריך להיות ממחזיקי תורה הוא מחזיק בלא חי"ת אז הוא 'מזיק' ויש בו חיזק יותר. וזה שאמר 'ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ' וקשה איך השתחוה לעם הארץ, ועל זה אמר לבני חי"ת, לעם הארץ שהם מחזיקים עם חי"ת, להם ראוי להשתחוות ולחלוק להם כבוד, שכן התוה"ק הקדימה זבולון ליששכר, וא"ש.

ילקוט הגרשוני

נתתי כסף השדה קח ממני. פירש"י הלואי נתתי לך כבר. וראיתי בשם הג"מ שמואל זאב אבד"ק באיום ע"ד ההלצה, כי עפרון אמר ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא. יש לומר שרמז לו בזה הסימן כי אות אמצעי של אברהם הוא 'ר' ואות אמצעי של עפרון ג"כ 'ר' והם יחד ארבע מאות, וזה שאמר ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך. כי כן מרמזין אמצע אות של שמי ושל שמך, ולכך אמר אברהם אבינו הלואי שנתתי לך כבר מזמן קודם בעת שעדיין היה שמו אברם ואז לא היית יכול לרמוז כן, והייתי ניצל מרמיותך וגזלנותך.

דעת זקנים

© EPHROSGROUP.COM

פרעס און וויכטיגע אנווייזונגען

לקרא"ת דעם גרויסן

מעמד הדלקה

בהתעוררות רחפים בזכות התנא אלקי
ובהודאה לה' כי לא תשכח מפי זרעו

בהשתתפות אלופי אלפי ישראל
מרחבי הארץ ואלפי אורחי הגולה

מוצש"ק תולדות

בצילא קדישא של מרן רבינו הגה"ק שליט"א
באתרא קדישא פירון, עם קהלא קדישא הדין

לכבוד
התנא
אלקי
רבי
שמעון
בן יוחאי!

אור היקוד הם יוקדים

עסקני קהלתינו הקדושה בארה"ק זיצן שוין לאנגע וואכן מסדר צו זיין אז דער פעמד קדוש ופרופם לכבוד התנא אלקי רשב"י זאל בעז"ה געקרוינט ווערן פיט גרויס הצלחה, און אז אלע טויזנטער אנשי שלופינו פון איבער די וועלט זאלן קענען פיטהאלטן און פיטלעבן די דערהויבענע שעה'ן.

תיכף נאכ'ן זפן פוצש"ק וועלן א שטאב פון עסקנים און ארבייטער פאכן די לעצטע צוגרייטונגען און אלע פראקטישע דעטאלן וועלן א"ה פארטיג ווערן די שנעלסטע פעגליך.

התחלת הפעמד

דער גרויסער פעמד וועט זיך א"ה אנהויבן אום 9:00, בערך א דרייפערטל שעה נאך פערב.

היות ס'איז ערוואַרטעט צום פעמד הדלקה א פרישער ריזיגער ציבור פרחבי ארה"ק מכל קהילות הקודש, איז ראטזאם אז אנ"ש זאלן קופען געגנג באצייטנס נאך פערב, צו האבן געגנג א גוטן פלאץ.

לפען הסדר

עס איז גאר וויכטיג אז ביים פעמד הדלקה זאל זיך דער ציבור האלטן צושפרייט און נישט זוכן זיך צו שטופן צו זיין גאנץ נאנט, סיי וויל עס קען ח"ו צוקופען צו א סכנה, ובפרט וויל די פאליציי - וואס זיערע רעגולאציעס אויפן פלאץ זענען גאר שוועך און שטרענג זינט דעם אסון פירון ה"י - קענען זאפארט אפשפארן דעם פעמד.

ביטע דאס אינאכט נעפען פאר די אייגענע טובה און פארן טובת הציבור, נישט צו צושטערן דעם דערהויבענעם פעמד ח"ו.

קיין תערובות

ספעציעלע פלעצער וועלן זיין צוגעשטעלט פאר די נשים צדקניות מאנשי שלופינו פון גאנץ ארה"ק. ספעציעלע עסקנים וועלן אכט געבן עס זאל נישט צוקופען צו קיין תערובות ח"ו, פען בעט יעדן צוצוהעלפן דערצו.

פרנסי השבת

א באזונדערע פקום פיוחד ופסויים וועט צוגעגרייט פאר די נגידי אנשי שלופינו "פרנסי השבת", וועלכע לאזן זיך קאסטן פאר דעם גרויסן שב"ק לטובת אלע אנ"ש, והפקו"ם יהא בעזרם.

אזוי אויך וועלן די פרנסי השבת נתכבד וועט צו "גיסן אויל" אויף די פדורה לכבוד התנא אלקי.

דברות קודש

וגילו ברעדה! כ"ק רבינו שליט"א וועט אי"ה פשפיע זיין דברות קודש בדברי התעוררות ואגדה בתורת רבי שפעון, און פען האט אהערגעשטעלט טייערע הויכהילכער אז יעדער אן אויסנאם זאל קענען פיטהאלטן.

פען בעט זייער שטארק אז יעדער זאל צוהעלפן דערצו אז בשעת די דברות קודש זאל נישט זיין קיין שום גערודער, נישט בייי די פענער און נישט בייי די נשים.

שירה וזפרה

א צוזאפענארבעט פון באריפטע שפילער און זינגער בחצרות קדשינו פון ארה"ק און פון חוץ לארץ, וועלן אינאיינעם אי"ה פהנה זיין דעם ציבור בשירה וזפרה, בפינים ועוגב, להלהיב הנשמות ולשפח את הלב, לכבוד התנא האלקי.

ריקודי קודש

"תורתו פגן לנו! הוא יפליץ טוב בעד"נו!" - פען בעט זייער שטארק אז בשעת די ריקודי קודש זאל יעדער אויספאלגן די אנווייזונגען פון די עסקנים, כדי עס זאל נישט צוקופען ח"ו צו קיין סכנות נפשות, און יעדער זאל קענען פיטלעבן די הרגשים'דיגע פינונטן פון בקשה והודאה אן קיין שטערר.

אפשערן'ס:
צווייטע העלפט ריקודין

די אפשערן'ס דורך פרן רבינו שליט"א וועט אפגעראכטן ווערן בפשך די צווייטע העלפט פון די ריקודין.

אלע עלטערן פון די חאלאקא קינדער זאלן אויספאלגן די אנווייזונגען פון די עסקנים אויפן פלאץ.

פ'בעט די עלטערן פען זאל זיך נישט שטיפן, די עסקנים וועלן אי"ה זיכער פאכן אז יעדער קען צוקופען.

בטל כמה גזירות
אדונינו בר יוחאי!

מירון אפדעיט #5

ועד הנסיעה:
347-947-1150
Bookings@merontoldos.com

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. במדרש איתא (ב"ר נ"ח ה') מהיכן בא מהר המוריה, וצריך ביאור, ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (תענית כ:) ג' ימים לבכי וז' ימים להספד, עוד איתא בגמרא (ברכות כו.) טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים, הראשון לחיוב תפלת ערבית והשניה לתשלומין למנחה, והנה מזמן מיתת שרה עד שבא אברהם להספיד הם ג' ימים שהמרחק מהר המוריה עד ביתו של אברהם היה הליכה של ג' שנים כדכתיב "ויהי ביום השלישי וירא את המקום מרחק", נמצא שכאשר בא אברהם אז כבר עברו ימי הבכי והיה ההספד לחיוב והבכי לתשלומין, וז"ש "ויבא אברהם" מהיכן בא מהר המוריה שהוא מהלך ג' ימים כמנין ימי הבכי, לפיכך קאמר מקודם "לספוד לשרה" ורק אח"כ "ולבכותה" לתשלומין.

(אסיפת יהודה)

☆

גר ותושב אני עמכם. פירש"י אם תרצו הריני גר ואם לאו הריני תושב, וי"ל על פי מה דאיתא במדרש דבזכות עשרה נסיונות שנתנסה אברהם ועמד בהם זכה לירש עשר עממין, והנה אחד מן הנסיונות היה למצא מקום קבורה לשרה ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, והשתא אם היו נותנים לו מיד מקום לקבור את שרה אז היה חסר מעשרה נסיונות ולא היה זוכה רק בתשעה עממין ויתכן שהארץ שהיה נחסר מהעשרה היא ארץ כנען, וז"ש להם אברהם "אם תרצו" וחסר נסיון אחד "הריני גר" ולא מגיע לי ארץ כנען "ואם לאו" אז יש עשרה נסיונות ותגיע לי ארץ כנען "הריני תושב".

(טעם מן)

דורש טוב

ויען לבן ובתואל הנה רבקה לפניך קח ולך. ויוצא העבד כלי כסף וכו' ומגדנות נתן. ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה אתנו ימים וגו'. ויאמר אליעזר אל תאחרו אותי וד' הצליח דרכי וגו'. הנה תמוה מה שבתחילה הסכימו תיכף ומיד ואמרו 'הנה רבקה לפניך קח ולך', ודוקא אחר שנתן להם מתנות ומגדנות חזרו בהם ואמרו 'תשב הנערה אתנו'. **עוד צריך ביאור** מה השיב להם אליעזר באמרו 'אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי', הלא סוף סוף אין רצונם לשלחה.

ונראה דמקודם אמרו הנה רבקה לפניך קח ולך, כי זאת קבלו מאליעזר דהיות מקום מגורם בארם הוא חוצה לארץ, **ויצחק הוא עולה תמימה שאסור לו לצאת מארץ ישראל, על כן אין עצה אלא שרבקה תלך אליו למקומו בא"י להנשא לו.**

אך באמת בדין מקומם 'ארם', אם יש לו דין א"י או חו"ל, הוא מחלוקת רבן גמליאל ורבי אליעזר במס' חלה (פ"ד מ"ז, בדין סוריא שהיא ארם) ולכן כשנתן להם אליעזר מפירות ארץ ישראל שהביא עמו, ראו הם מזה דס"ל לאליעזר שדין ארם כא"י, כי אם היה מחזיק דין ארם כחו"ל הרי אסור להוציא פירות מא"י לחו"ל. **ולכן אחר שנתן להן המגדנות חזרו ואמרו תשב הנערה אתנו, ואם ירצה יצחק יוכל לבא מהתם להכא להנשא לה.**

וע"ז השיב להם אליעזר דטעות הוא בידכם, כי באמת ארם דינו כחו"ל, ומה שראיתם שהבאתי לכאן מפירות א"י, זה רק מחמת כי 'וה' הצליח דרכי' שקפצה לו הארץ. אבל באמת מחשבתי בעת לקיחת הפירות היה שאגמור אכילתם בעודי בדרך בגבול ארץ ישראל, וע"י קפיצת הארץ הגיעו הפירות בו ביום מא"י לחו"ל, אבל לעולם דין מקומכם הוא דין חו"ל ואסור לו ליצחק לבא לכאן.

חתם סופר (חלק ו' בשם הגאון מהר"מ באנעט זצ"ל)

ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני וביניך מה היא. ויל"פ דהנה ידוע שבמכירה שייך דינא דמר מיצרא והשכן על המיצר קודם למכירה אבל במתנה אינו שייך דינא דבר מיצרא ועפרון היה חכם להרע ובכדי שבני חת לא יהיה להם טענת בר מיצרא לכן התחכם ואמר "השדה נתתי לך והמערה וכו' לעיני בני נתתיה לך" לעיניהם יהיה בתורת מתנה שלא יוכלו לטעון בר מיצרא, אך "ארבע מאות שקל כסף ביני וביניך" שרק שנינו נדע שהוא במכירה ולא במתנה, "וישמע אברהם לעפרון" הבין כוונת עפרון לכן "וישקול אברהם לעפרון את הכסף".

(פרח לבנון)

☆

ויקם שדה עפרון. פירש"י תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך ופשוטו של מקרא ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה וגו'. ויש לדקדק על מה שכתב רש"י תחילה את הדרש ורק אח"כ כתב פשוטו של מקרא, ונראה שאם לאו הדרש יהיה קשה איך אמר הכתוב ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה, היינו שע"י קניית השדה קנה גם וכל העץ הלא הדין הוא מכר את השדה לא קנה את האילן, אלא צריך לומר שבגלל שאברהם אדם גדול היה ואגב חביבות שלו מכר לו ע"י השדה גם את האילנות, לכן הקדים רש"י וכתב הדרש "תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך" לפיכך ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה".

(טללי אורות)

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ: (פרק כד פסוק ג)

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה'. הָיָה רָאוּי לְאַבְרָהָם שֶׁיְצַוֶּה אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנַעַן. אֲבָל הָיָה רְצוֹנוֹ לִשְׁלֹחַ בְּחַיָּיו אֶל אַרְצוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהִשְׁבִּיעַ הָעֶבֶד לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּחַיָּיו אוֹ בְּמוֹתוֹ.

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹקֵי הָאָרֶץ (שם)

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּה'. הָיָה רָאוּי לְאַבְרָהָם שֶׁיְצַוֶּה אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנַעַן. אֲבָל הָיָה רְצוֹנוֹ לִשְׁלֹחַ בְּחַיָּיו אֶל אַרְצוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהִשְׁבִּיעַ הָעֶבֶד לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּחַיָּיו אוֹ בְּמוֹתוֹ. וְלָכֵן הַצְרֵךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַשְׁבִּיעַ לְעֶבֶד לָלֶכֶת שָׁם, וְהַצְרֵךְ לֵאמֹר אֲנִי מְצַוְּךָ שֶׁלֹּא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת כְּנַעַן וְשֶׁתֵּלֵךְ אֶל אַרְצִי וַתִּקַּח לוֹ אִשָּׁה מִבֵּית אָבִי, וְכֵיוָן שֶׁהִשְׁבִּיעַ אֶת הָעֶבֶד עַל זֶה לֹא הַצְרֵךְ לְצַוּוֹת אֶת יִצְחָק דָּבָר, כִּי יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל רְצוֹן אָבִיו, וְעַל הַשְׁבּוּעָה שֶׁהִשְׁבִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ. כִּי הָיָה הָעִנְיָן נוֹדַע לְיִצְחָק בֶּאֱמֶת. גַּם יִתָּכֵן[2] שֶׁהָיָה הָעֶבֶד אֲפוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו וְצִוָּה אוֹתוֹ שֶׁיִּשָּׂא יִצְחָק לִרְצוֹנוֹ, וְיִנְחִיל אוֹתוֹ נְכָסָיו עַל מְנָת כֵּן. וְזֶה טַעַם הַמָּשָׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ...".

מעשה חש"ב

א כוונת רבינו באמרו 'במותו', אפשר לפרש לפימש"כ רבינו (פרק כד פסוק א) עה"כ 'ואברהם זקן בא בימים'. "חזר הכתוב לאמר כן. להודיע הסבה שבעבורה השביע את עבדו, ואמר כי ראה עצמו זקן מאד, וחשב בלבו שאם ישלח לארץ מולדתו, אולי טרם יחזור השליח, ילך אל בית עולמו. ולכן השביע את עבדו אשר ילך יצחק אחרי עצתו, כי הוא המושל בכל אשר לו, שלא יקח לו אשה מבנות כנען". וזה כוונת רבינו באומרו 'במותו', שעיקר הטעם שהשביעו היתה על לאחר מותו, שמכיון שאברהם היה זקן בא בימים, והיה מתירא שמא לא יספיק ללכת עד לאחר פטירתו, ואז כבר לא יהיה עבדו, ולא יהא חייב למלאות שליחותו. לכן השביעו על זה, שיהא חייב גם לאחר מותו למלאות שליחותו.

ב אפשר לומר שיש חילוק בין פירוש הראשון לפירוש השני על מה השביע אברהם את אליעזר. שלפי פירוש הראשון השביעו, רק שילך אל ארצו ותקח לו אשה מבית אביו. ומדיוק לשון רבינו 'ולכן הוצרך על כל פנים להשביע לעבד ללכת שם". שהשבועה היתה רק על זה. ואברהם הסבירו למה הוא משביעו שילך אל ארצו, מכיון שצוה אותו שלא תקח אשה לבני מבנות כנען. ובזה מדויק לשון רבינו, 'והוצרך לומר אני 'מצוך', שלא תקח אשה וכו'. שזה רק היה ציווי, ולא שבועה. ולפי הפירוש השני אפשר לומר שהשבועה היתה על שניהם הן שלא יקח אשה לבנו מבנות כנען, והן שתלך אל ארצי ותקח לו אשה מבית אבי.

ג מבואר בדברי רבינו שהיה אליעזר אפוטרופוס על נכסיו, וצוה אותו שישיא יצחק לרצונו, וינחיל אותו נכסיו על מנת כן. והנה לקמן (שם פסוק י) 'ויקח העבד וגו' וכל טוב אדוניו בידו', כתב רש"י, שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלוח לו ביתם. וע"ז כתב רבינו שלפי רש"י צריכים לפרש מה שנאמר בסוף הפרשה (פרק כה פסוק ה) "ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק", שלכאורה הרי כבר נתן לו שטר מתנה, ע"כ רבינו שהכוונה שהחזיק אותו בנכסים בשעת פטירתו, שלא יערערו בו.

והקשה המזרחי א"כ מה תועלת בשטר מתנה שכתב ליצחק ומסרו לאליעזר, כדי שיקפצו לשלוח לו את בתם, הרי אין באותו שטר ממש, כיון שלא החזיקו עדיין בנכסיו, שהרי במתנת בריא אין המקבל זוכה בה אלא בכסף או שטר או בחזקה. ואם נאמר שהשטר מתנה היה שטר שכתוב בו שדי נתונה לך היה, שמיד כשהגיע לידו זכה בשטר. א"כ למה הוצרך להחזיק אותו בנכסים שלא יערערו עליו. הרי כבר קנה ואי אפשר לערער עליו. עיי"ש.

ולפי דברי רבינו שאליעזר היה אפוטרופוס על הנכסים עד שישא יצחק, והשטר מתנה היה בידו של אליעזר, ולא נתנו במקומו ליצחק, כיון שעדיין לא נשא אשה. א"כ אתי שפיר למה הוצרך להחזיק אותו בנכסיו, שכיון שלא נתנוה במקומו, היה חשש שיערערו על השטר. לכן הוצרך להחזיקו בזה.

עוד אפ"ל הטעם למה הוצרך להחזיק אותו בנכסיו. דהנה נחלקו אמוראים (נדרים מח:) האם קני על מנת להקנות קנה או לא קנה. ושם מיירי דהיה אדם שהיה לו בן שהיה גונב אגודות של פשתן, לכן האב אסר את בנו שלא יהנה מנכסיו. אמרו לו, הלא אם יהיה בן בנך תלמיד חכם מאי, הרי בוודאי תרצה להנותו מנכסיך. אבל כיון שמנעת את בן הזה מלירש, גם בנו לא יקבל מנכסיך כלום. אמר להם שרוצה להקנות לבנו ירושה בנכסיו, אבל לא יוכל ליזכות בהם לעצמו, ולא יועיל הקנין, אלא אם יהיה בנו של בן זה צורבא מדרבנן, יוכל נכדו ליזכות בירושה. דפומבדיתאי סוברים שלא קנה. ורב נחמן אמר קנה. והביא ראיה לדבר מקנין סודר, שקני ע"מ להקנות הוא. ובגמרא דוחה הראיה של קנין סודר, דבקנין סודר הרי הוא קני על מנת להקנות וקונה 'השתא', שמיד שנתן הקונה להמוכר את הסודר, המוכר זוכה בו. אבל בעובדא דאיתא בגמרא שם לאימתי קני, כאשר יהיה בנו של הבן תלמיד חכם. ובאופן כזה לא מהני.

וכתב הר"ן (שם) ולענין הלכה בקנין סודר קיי"ל כרב נחמן, דסודרא קני ע"מ להקנות הוא. אמנם לענין קני על מנת להקנות, לא קיי"ל כוותיהו, משום שהטעם שקנין סודר קונה, שקונה את הסודר מיד. אמנם כשהקנין אינו מיד אינו קנה. וכתב שם הר"ן שהרמב"ם פסק בשתיהן כרב נחמן. "והרמב"ן בהלכותיו מסתם לה סתומי", פירוש שבדברי הרמב"ן אינו מבואר אם הלכה כר"נ לענין קני ע"מ להקנות כשאינו קנה מיד. וא"כ אפשר לומר דדעת הרמב"ן שאינו קונה.

ולפי"ז מבואר למה הוצרך להחזיק אותו בנכסיו, מכיון שאברהם הקנה הכל לאליעזר, ע"מ שיקנה אותו ליצחק, אם ישא אשה כפי רצונו. וכיון שלא הקנה אותו מיד, א"כ אפ"ל שאינו מהני הקנין. לכן הוצרך להחזיק אותו בנכסיו.

וַיִּצְחָק בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לַחַי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב: (פרק כד פסוק סב)

בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לַחַי רֹאִי... וַיִּתְּכֵן, בַּעֲבוּר הֱיוֹת "מִבּוֹא" מִקְוֹר שֶׁהָיָה יִצְחָק הוֹלֵךְ תָּמִיד אֶל הַמָּקוֹם הַהוּא, כִּי הוּא לוֹ מָקוֹם תְּפִלָּה בַּעֲבוּר הָרְאוּת שָׁם הַמַּלְאָךְ, וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב קָרוֹב מִשָּׁם. וְכֵן תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס 'אָתָא מִמֵּיתוּהִי', וְעַל דַּעְתּוֹ הוּא בְּאֵר שָׁבַע שֶׁתִּרְגֵּם "בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר" (לְעֵיל כ א) וְ"בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד" (לְעֵיל טז יד) "רָקָם וְתָנְרָא" וְאִם כֵּן הַמָּקוֹם הַהוּא מָקוֹם אֲשֶׁל אַבְרָהָם רָאוּי לִתְפִלָּה[א]. וְהִנֵּה יִצְחָק בָּא מִן הַבְּאֵר הַהִיא אֶל עִיר אַחֶרֶת אֲשֶׁר הָיְתָה בְּדַרְכּוֹ עִירוֹ, וַיָּצָא לִפְנוֹת עֶרֶב לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה עִם רֹעָיו וְאוֹהֳבָיו אֲשֶׁר שָׁם[ב]. וּפָגַע אֶת הָעֲבָד וְרִבְקָה וְהָלְכוּ כֻּלָּם יַחְדָּו אֶל עִירוֹ, וַיְבִיאֵהוּ הָאָהֳלָה שָׂרָה אִמּוֹ.

וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל: וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח הַצָּעִיף וַתִּתְכָּס:
(שם פסוקים סד סה)

וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק... וּלְדַעְתִּי, בִּרְאוֹת רִבְקָה אִישׁ הוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתָם, שָׁיְרָטָה[ג] הַדֶּרֶךְ, וְהָלַךְ בַּשָּׂדֶה לְעַמָּתָם, יָדְעָה כִּי אֲלֵיהֶם הוּא בָּא. לִרְאוֹתָם וְלִקְרֹא לְשָׁלוֹם אוֹ לְהַכְנִיסָם אֶל בֵּיתוֹ לָלוּן עָשְׂתָה בְּדַרְכָּהּ מוּסָר הַנָּשִׁים לַעֲמֹד בְּהַצְנֵעַ.

וְיִקְשֶׁן יָלַד אֶת–שְׁבָא וְאֶת–דְּדָן וּבְנֵי דְדָן הָיוּ אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים: (פרק כה פסוק ג)

אַשּׁוּרִים וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים[ד]. לְשׁוֹן רַשִׁ"י שֶׁהֵם רָאשֵׁי אֻמּוֹת. וְתַרְגּוּמוֹ שֶׁל אוּנְקְלוֹס אֵין לְיַשְּׁבוֹ עִם לְשׁוֹן הַמִּקְרָא. וְלִי נִרְאָה שֶׁסָּבַר אוּנְקְלוֹס בְּ'אַשּׁוּרִים' שֶׁהֵם הַמַּחֲנוֹת שֶׁיָּרוֹת הוֹלְכֵי דֶּרֶךְ מֵעִיר לְעִיר. כְּמוֹ שֶׁאָמַר 'אֹרְחֹת יִשְׁמְעֵאלִים' (לְהַלָּן לז כה), עֻשָּׂאוֹ מִלְּשׁוֹן בַּאֲשׁוּרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי (איוב כג יא), לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו (תְּהִלִּים לז לא). וְסָבַר בְּ'לַטּוּשִׁים' שֶׁהֵם הַשּׁוֹכְנִים בְּאָהָלִים שֶׁהֵם נְטוּשִׁים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, הַיּוֹם יֹשְׁבִים בְּמָקוֹם הַהוּא וּלְמָחָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַלַּמֶ"ד וְהַנּוּ"ן יוֹתְרוּ בְּמִקְּמוֹת רַבִּים, כְּמוֹ לִשְׁכָּה וְנָשְׁכָה, וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל הַנְּשָׂכוֹת (נְחֶמְיָה יב מד) וּמִזֶּה חֶרֶב נְטוּשָׁה (יְשַׁעְיָהוּ כא טו) כְּמוֹ לְטוּשָׁה. וְאָמַר בְּ'לְאֻמִּים', 'וּלְנֹגוֹן' בִּלְשׁוֹן אֵימָה[ה]. וּמִלַּת "הָיוּ" עוֹרְרָה אוֹתוֹ בָּזֶה, שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמַר כְּמוֹ שֶׁאָמַר (לְעֵיל י יג) וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת לוּדִים וְאֶת עֲנָמִים וְאֶת לְהָבִים וְאֶת נַפְתֻּחִים.

מעשה חש"ב

א דעת רבינו שיצחק הלך לבאר לחי ראי כדי להתפלל שם. שהיתה לו למקום קבוע לתפילה, מכיון שבה נראה המלאך להגר. אמנם דעת רש"י (ד"ה מבוא באר לחי ראי) שיצחק הלך לשם להביא הגר לאברהם אביו שישאנה.

ב דעת רבינו דכוונת הכתוב 'לשוח בשדה', שהלך לשוח בשדה עם רעיו ואוהביו [ואינו לשון תפילה, אלא לשון 'שיחה']. אמנם דעת רש"י שהוא לשון תפילה. שהלך בשדה להתפלל.

ונראה לומר דרש"י לשיטתו ורבינו לשיטתו. דלדעת רש"י שיצחק הלך לבאר לחי ראי להביא את הגר, לכן פירש 'לשוח בשדה' מלשון תפילה. משא"כ רבינו שמפרש שהלך לבאר לחי ראי כדי להתפלל, לכן מפרש 'לשוח בשדה', מלשון 'שיחה', שהלך לשוחח עם רעיו וידידיו. דמכיון שכבר התפלל בבאר לחי ראי, שוב אין לפרש 'לשוח בשדה', שהלך להתפלל.

ג כוונת רבינו ליישב בזה, דהנה לכאורה יצחק ואליעזר ורבקה הלכו לאותו מקום, לביתו של אברהם אבינו, וא"כ היה צריך להיות אחד מאחורי השני. או אחד ליד השני. והנה הכתוב אומר ההלך בשדה 'לקראתנו', שמשמע שהלכו פנים אל פנים.

ד וזה מיישב רבינו שיצחק ראה שאליעזר בא, 'ירט הדרך', פירש עיקם את דרכו, והלך לעומתם. ומזה הבינה רבקה כי אליהם הוא בא, כדי לראותם ולקרא להם לשלום, או להביאם אל ביתו ללון. ולכן שאלה 'מי האיש הלזה ההלך לקראתנו', דהיינו שעיקם את הדרך והלך לעמתם.

ה נחלקו רש"י והתרגום בביאור הכתוב 'אשורים ולטושים ולאמים'. דעת רש"י שהם שם 'העצם', שכך היו שמותם. אבל דעת התרגום שהם שם 'התואר', דהרי בשמות של אנשים [שם העצם] אינו משנה התרגום את שמותם, ואילו כאן משנה כל השלשה תיבות, ואשורים מפרש 'למשרין', ולטושים מפרש 'ולשכונין', ולאמים מפרש 'ולנגון'. אע"כ שדעת התרגום שאינם שם העצם, אלא שם התואר.

והנה רש"י כתב 'ותרגום של אונקלוס אין לי ליישבו על לשון המקרא'. אמנם רבינו מבאר בלשון הכתוב פירושו של התרגום.

הנה ב'אשורים ולטושים' מבאר רבינו מהיכן לקח התרגום את פירושו, ד'אשורים' מלשון 'שיירות', ו'לטושים', מלשון 'נטושים', ואותיות למ"ד ונו"ן מתחלפות. אמנם ב'לאומים' שמפרש התרגום 'ולנגון', שזה התרגום של איים, אינו מפרש רבינו היכן מרומז בכתוב.

ואפשר לומר דהנה בא"ת ב"ש אותיות מ"ם וי"ד מתחלפות, וכאילו במקום 'לאומים', כתוב 'לאיים', ושפיר מרומז בקרא. אמנם רבינו אינו מפרש מהיכן לקחו. ואולי אפ"ל דכיון דבלטושים כתב שאותיות למ"ד ונו"ן מתחלפות, ה"ה בלאמים כוונתו היתה שמרומז בקרא ע"י אותיות מתחלפות. והיינו בא"ת ב"ש. ולא הוצרך לפרשו דכמו בהקודם הוא מכח אותיות מתחלפות ה"נ כאן.

ו רבינו מבאר שלכן מפרש התרגום שהם שם 'התואר' מכיון שהוסיפו הכתוב 'היו', והיה צריך לכתוב 'ודדן ילד את אשורים וגו'". והנה לכאורה גם האותיות י' ום', מיותרים, שהרי היה צריך לכתוב 'אשור ולטוש ולאם', לכן מביא רבינו ראיה מהכתוב 'ומצרים ילד את לודים', שגם שם הוסיף ם', ומ"מ הם שם העצם. וא"כ ע"כ הטעם שמבאר התרגום שהם לשון תואר משום הוספת תיבת 'היו'.

והנה דעת רש"י שהם שם העצם. אבל רש"י מוסיף שהם היו 'ראשי אומות'. ולכאורה למה הוצרך לומר כן. ואפ"ל דגם לרש"י היה קשה למה נכתב 'היו', וכן שהאותיות י' ום' מיותרים, ורש"י לא רצה לפרש שהוא שם התואר, לכן מפרש רש"י שכוונת הכתוב בזה לומר שהם היו ראשי אומות.

דין ותן טל ומטר לבן חו"ל הבא לארץ ישראל (ב)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

לקראת הנסיעה הרוממה של כ"ק מרן רבינו שליט"א לארה"ק לעשות את השבת באתרא קדישא מירון יצ"ו ונתעורר השאלה אם לומר בתפילת שמונה עשרה ותן טל ומטר כמנהג המקום אשר הם כבר התחילו לומר, בעת שבחוץ לארץ עדיין אומרים ותן ברכה, וכעת נמשיך לבאר הענין.

דהנה, במס' תענית מצינו דיש חילוק בין בני א"י לבבל אימתי מתחילים לשאול מטר בברכת השנים, דבארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' מרחשון, מפני תקנת עולי רגלים שיספיקו להגיע לביתם לאחר החג, ואף לאחר החורבן היו מתאספים לירושלים לרגל כמו שעושין גם היום לפיכך לא ביטלו תקנת חכמים (ר"ן שם), ובחו"ל מתחילין בתפילת ערבית של יום שישים אחר תקופת תשרי, ואף שהם אמרו דבריהם במדינת בבל, עכ"ז נוהגים כן בכל הגולה לשיטת רוב ראשונים וכן הלכה.

והנה ב'קצות השלחן' (סימן כ"א סעי' י) הסכים להלכה דכל אחד שואל במקום דנמצא שם, דהיינו בן חו"ל שהוא באר"י שואל כבני אר"י, עי"ש.

ובשו"ת 'באר משה' (ח"ז סימן קי"ז) האריך בזה, ומסיק: "נראה לי דבן חו"ל שהוא בז' במרחשון בא"י ויודע שבתוך ס' לתקופה יעזוב ארעא קדישא לשוב לביתו לחו"ל, שאז יסמוך עצמו על שני פוסקים דס"ל דמאחר שדעתו לשוב עוד בזמן קצר דאין לו לנהוג כבן א"י רק כבן חו"ל ואל יתחיל כלל לשאול, דנהי דאנן נקטינן כהדבר שמואל שצריך לשאול כמקום שהוא שם, כגון בכה"ג שיהי' מוכרח אח"כ להפסיק באמצע אז יותר טוב שאל יתחיל, וכנראה דהדרך היותר נכון שיאמר מטר בשמע קולינו", עי"ש.

ובשו"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ב סימן נ"ה) כתב: "בן חו"ל שנמצא בארץ ישראל בז' מרחשון ויהיה שמה לפי דעתו עד זמן שאלה

בחו"ל, חייב כבר כבן ארץ ישראל בז' מרחשון לומר טל ומטר, ואם רוצה להחמיר ע"ע לא לסמוך ע"ז ולומר רק בשומע תפלה ושכח גם שמה, חוזר, רק יכול להתנות כשחוזר שאם אין עליו חיוב תהא כנדבה וכמבואר בפוסקים. - בן חו"ל שנמצא בארץ ישראל בז' מרחשון, אבל חוזר למקומו לפני זמן השאלה דחו"ל, **כשהוא בארץ ישראל יאמר בשומע תפלה ואם שכח יחזור בנדבה כהנ"ל, וכשחוזר למקומו כיון שהוא בן חו"ל ושאלתו בא"י היה רק משום מנהג המקום פוסק**. - הגיע לארץ ישראל אחרי ז' מרחשון וחוזר לפני זמן שאלה דחו"ל למקומו נראה שאינו שואל אז בארץ ישראל כלל, שצריך או שנמצא כאן בז' מרחשון וכנ"ל, או שבא להשתקע וכדלהלן, אבל אם נשאר עכשיו שמה עד אחרי זמן שאלה דחו"ל צריך לומר בשומע תפלה שצרכם צרכו, ומיהו אם שכח כיון שנקבע כבן חו"ל אינו חוזר רק בנדבה, ובבא להשתקע נראה שהוא מיד בן ארץ ישראל וחייב בברך עלינו ואם שכח חוזר", עי"ש.

ובשו"ת 'חשב האפוד' (ח"ג סימן ז) כתב: "שאלת איזה ענינים: כי הי' אז אחר ז' מרחשון שהוא זמן השאלה בא"י ולפני ס' ימים אחר התקופה שהוא זמן השאלה בחו"ל, ושאלת איך לנהוג אם כבני א"י או כבני חו"ל, והנה עכשיו אין עוד ענין לשאלה זו כי שואלים כבר בין בא"י ובין בחו"ל, מ"מ אודיע לך דעתי בזה, הנה ידוע שיש שיטות בזה כמבואר באחרונים באו"ח סי' קי"ז, אכן מי ששואל אותי אני רגיל ליעצו לצאת מן הספק, **דהיינו שיאמר ותן טל ומטר בשומע תפלה ויכוין שהוא מתפלל על מטר בשביל א"י ובזה יצא מן הספק**", עי"ש שהוסיף דהכונה בשומע תפלה יהא "על בני א"י", ודו"ק.

ובכל אופן מבואר ב'ברכי יוסף' (סק"ח): "דבן ארץ ישראל שהיה נוהג כהרדב"ז דפסק שאם דעתו לחזור בזמן שאלה, או יש לו אשה ובנים בארץ דשואל מז' בחשון אף בחוץ לארץ, ובתוך זמן זה בהיותו בחוץ לארץ לא הוה אדעתיה ונעשה יום אחד ש"ץ, נראה דבלחש ישאל כמנהג ארץ ישראל ובחזרה יזכיר טל כמנהג חוץ לארץ", עי"ש, וכן מבואר בכף החיים (ס"ק י"ב).

ולסיום דברי אציין שביום ג' בעל"ט נכנסתי אל הקודש פנימה מרן רבינו שליט"א, ונו"נ עם מרן שליט"א להלכה למעשה: "דכשמתפללין בלחש יאמרו ותן ברכה מכיון שחוזרין לפני זמן אמירה בחו"ל, **אבל מי שמתפלל בקול רם יאמר ותן טל ומטר כמנהג המקום**, אולם טוב יותר דבן חו"ל לא יתפלל לפני העמוד אם אינו חיוב, וכן פסק הגאון הגדול הדומ"ץ בקרית יואל שליט"א ואף כתב בארוכה בתשובה להלכה כן.

וה' ישמור צאתינו ובואינו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם

מתוך דברות קודש

של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

כ"ו אב העעל"ט

מיט'ן אויבערשטנס הילף,
קומענדיגן יאר חודש כסלו, וועלן מיר
מאכן א נסיעה קיין ארץ ישראל

מחזק צו זיין אנשי שלומינו און אונזער קהילה און מוסדות בארצינו הקדושה.

נישט איך רוף עמיצער זאל מיטקומען - אבער איך פארשטיי אז ס'וועלן זיין אידן וואס וועלן מיטקומען. וויל איך זאגן;

וועד עס איז א תומך פאר די מוסדות אין ארץ ישראל מיט תמיכה הגונה א גאנץ יאר,

ער איז איינגעלאדענט צו קומען מיט די נסיעה,

ווייל ער איז א שותף, ער האט א חלק אין די מוסדות.

אבער וועד עס האט נישט קיין חלק, זעה איך נישט קיין שום סיבה פארוואס ער זאל זיך מטריח צו זיין מיט אונז מיטצוקומען.

תירוץ על קושיית כ"ק מרן רבינו שליט"א

מאת הגאון הגדול

רבי ישראל יצחק מענדלזאהן שליט"א

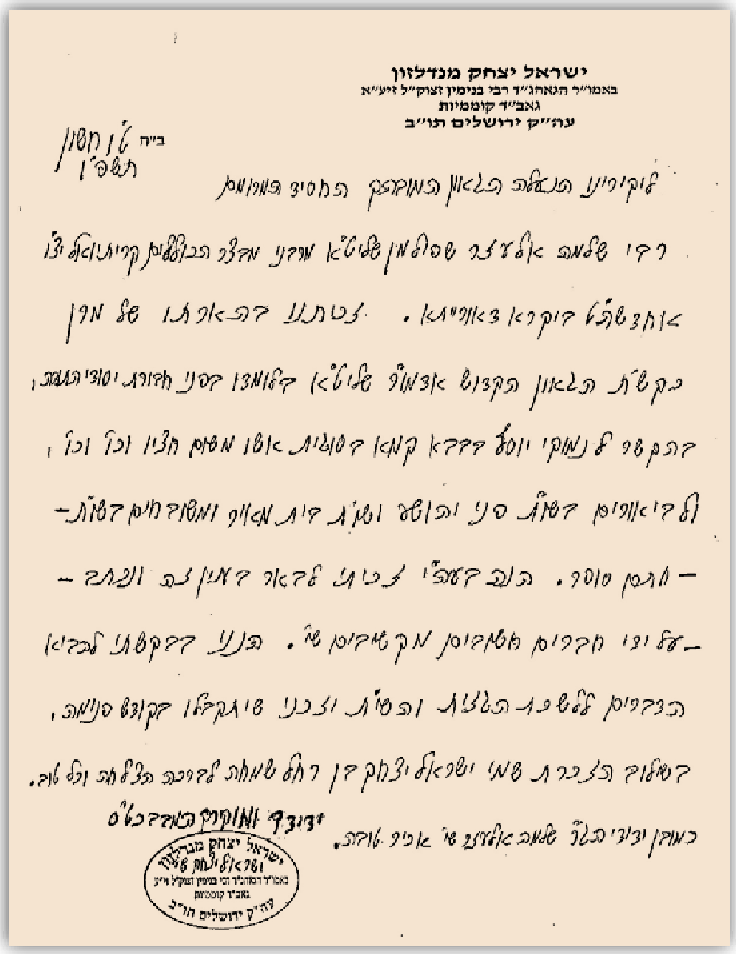
גאב"ד קוממיות ירושלים ת"ו

נעתק מרשימות תלמידי הרב שליט"א

הקשה מרן הגרי"י מנדלזון שליט"א גאב"ד קוממיות י"ם, ממ"ש הנימוקי יוסף על הרי"ף בב"ק פ"ב להקשות למ"ד אשו משום חציו וז"ל: ואי קשיא לך א"כ היכא שרינן עם חשיכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת וכו', כי נעיין במילתא שפיר לא קשיא לן שהרי חיוב משום חציו כזורק החץ משעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל וכו' עי"ש כל ענין היסודי.

ולכאו' אי ס"ל כדברי הבית מאיר והחת"ס הנ"ל, מאי קשותיה, הא אע"פ שנעשתה המשך המלאכה הלא אין בזה גדר מלאכת שבת דהרי הוא במנוחה ואינו עובר על למען ינוח וגו', שוב מצאתי שכן העירו בהגהות מכון המאור לשו"ת ח"ס סי' פ"ד.

ובישוב דעתיהם של מרנן הח"ס ובי"מ י"ל בעה"י, דהנה הנימוק"י שם כתב להוכיח כתירוצו דכל פעולה נעשתה תיכף ברגע הראשון, דאיל"ה כל זורק חץ יפטר, דברגע הראשון לא נעשה הנזק רק בהמשך מכאן ולהבא, ואז כבר אונס הוא, והו"ל למפטריה דאנוס הוא שאין בידו להחזירה, אלא לאו ש"מ שחיובו על הרגע הראשון דנחשב שנעשה כל הפעולה מעיקרא משעת פשיעה עי"ש.

ישראל יצחק מנדלזון
באמו"ר תנאחנ"ד רבי בנימין זצוק"ל זיע"א
גאב"ד קוממיות
עה"ק ירושלים תו"ב

ב"ה ט"ו חשון תשפ"ו

עיקריית תשובתה בראשון במעמקה התחיל בשמעתא
דיבי שמעון אלעזר שמעון שטיבן שמיע מהכי בבלמעלת קידושלש דג'
אוחזטלפ דיקרא דאוריתא. ועתה"ד דהאומר שם מתן
בקשת הבעלת הקדוש אשמעי שטיבן דקאמר אמר מתוך חלוי וכו' וכו'
קהקשה ע"ז נשמעי' ומה מקרא קאמר אמר מתוך חלוי וכו' וכו'
ע"ז דיאוריתא דשלא סיע והפוסק ומגיד דבר מאליו ומשוקדים לשלום
– תרתי סותרי. הנה קשה"י ברבינו עקיבא דאזין לבם ונברא –
שפיר ובי' חכירים מטמאומן מקטאומן שי'. הענין דהקשה לבכירו
הבקיאים בשטיבן הגדול ובפרט בכל שיגרתיו קבוע סניגור,
דשלום בכרכרת שמי ישראל ובתוך כן רחם שמחת עמוקה בכל תוקפה ובכל עוזה.
כמתן ובדי הבלך שמה אלעזר שי' אביך אומר.

יצחק ישראל מענדלזאהן

ישראל יצחק מנדלזון
ת"ת אור שמח
אאזר"ת הסדרה הכי מפוארת ומקובלת בירושלים
גאב"ד קוממיות
עה"ק ירושלים תו"ב

אולם כד נפן נחזי דלא כן הוא דעת כל הראשונים ז"ל, דהנה עיין בחלקת מחוקק אה"ע סי' נ' ס"ק ט"ז שהביא משו"ת (המיוחסת ל)הרמב"ן סי' ער"ב וז"ל: אני אומר דרך כלל, שאונס כשמו ואין הרצון אונס, ואלו מסבב אונסין לעצמו וכו', אין זה אונס אלא רצון, וכו' עי"ש עכל"ק.

וחידוש גדול יצא לן מדבריו ז"ל, דאם סיבב אדם לעצמו ברצון אונס אין זה נכלל בפטורא דאונס ודו"ק, והשתא ברור כי הרמב"ן לא סבירא ליה כהנמוק"י

הנ"ל, דהרי הנימוק"י מירי בציור שהאדם סיבב לעצמו אונס, ואעפ"כ אומר דיש בו פטור של אונס, לולי ההנחה שמכריח דנחשב כאילו כל הפעולה נעשה ברגע הראשון, משא"כ להרמב"ן אין כלל הכרח לומר שברגע ראשון נעשתה המעשה, אלא דהחיוב בזורק חץ הוא משום דסיבב לעצמו אונס, ולכן לא פטרינן ליה על האונס שנעשה מכאן ואילך.

ויסוד הזה מבואר יותר במה שנחלקו רבותינו הראשונים, דהנה הרמב"ם ז"ל, פוסק בהל' איסורי ביאה פ"א ה"ט בזה"ל: אנוס פטור מכלום, מן המלקות ומן הקרבן, ואצ"ל מן המיתה, שנא' ולנערה לא תעשה דבר, בד"א כשנאנס הנבעל וכו', אבל הבועל אין לו אונס, שאין קשוי אלא לדעת וכו', והראב"ד בהשגות שם משיג שמשכחת גם לבועל בדבקוהו גוים וכדו' עי"ש.

ולמיקם עלה דמילתא אציגה נא מ"ש בחי' הרמב"ן ליבמות דף נ"ג ע"ב, דאמר רבא שם אין אונס בערוה שאין קשוי אלא לדעת. ומבאר לשני הדיעות הנ"ל וז"ל: יש מפרשים שאם אמרו לו גוים לבא על הערוה, ואם לא שיהרגו אותו, ובא עליה מומת על ידו, לפי שאין קשוי אלא לדעת. ויש אומרים כיון דמחמת אונס הוא בא, דיהיב דעתיה ונתקשה אף הוא פטור בדינ"א, כאילו אמרו ליה קטול אספתא בשבת וכו', אף כאן אע"פ שהוא נותן דעתו וכו' פטור, שהרי אם תסלק אונסו מעליו אף הוא פורש, אלא דרבא משכחת לה כגון שתקפתו אשה וכו' או שדבקו אותו גוים לערוה, ואין שם פחד מיתה, דכיון דליכא אונס בגופיה וכו' ובא עליה חייב וכו' וזה הפירוש יותר נכון עכ"ל.

הרי דהרמב"ם והראב"ד שנחלקו בדיעותיהם הן הן ב' פירושים שהביא בחי' הרמב"ן, ופירוש הראשון דעת הרמב"ם (וכ"כ מגיד משנה שם), ופירוש השני הוא דעת הראב"ד בהשגות (אך עי' מ"מ שם שפי' להראב"ד באופן אחר).

ולכאו' נראה כי חילוקי הדיעות הנ"ל תליא בשיטות יסודיים בהקשר למשנ"ת בתשובות (המיוחסת) הרמב"ן הנ"ל, שנתבאר דס"ל דאזלינן בתר מחשבה ראשונה, רצ"ל "אם כיוון בתחילה כשנסתובב פעולת האונס" אף שבהמשך נעשה באונס, מ"מ כיון שבכניסתו לדבר הי' מדעתו בעצמו, הרי"ז רצון, וחייב. ולעומ"ז אם "לא כיוון במחשבה ראשונה" כשנסתובב פעולת האונס, אף שמהמשך כיוון בדעתו, הולכין בתר מחשבה ראשונה ופטור.

ואילו ציור הלכה שקבע הרמב"ם באיסו"ב לפטור את האונס בנבעל, ולא בבועל, זהו דלא כסברת הרמב"ן, דהרמב"ם מחייב גם אם במחשבה ראשונה לא נתכוון לעשותו, לפי דאזיל בתר המשך כוונתו בפעולת המעשה, וחייב, וזה נמי דעת י"מ שהובא בחי' הרמב"ן בפי' הא', אולם הראב"ד בהשגות והי"א בחי' רמב"ן בפי' הב', ס"ל שפיר כדעת הרמב"ן בתשו' דאזלינן בתר מחשבה ראשונה, ולפיכך כשאנסוה גוים וכו' הרי"ז אונס ופטור, ודברי רבא דחייב אינו אלא במקום דליכא פחד מיתה וכו', ודו"ק.

ולפי"מ שנתבאר שהנימוק"י לא ס"ל כדעת הרמב"ן בתשו' וכו', ומה"ט הגה ברוחו לומר דאחרי שזרק חץ מידו הו"ל כאונס, א"כ בשופי י"ל דהנמוק"י נקט כהרמב"ם דס"ל שאין הולכין בתר מחשבה ראשונה, ולפיכך הזרק חץ אף שבמחשבה ראשונה כיוון וסבב החץ בעצמו, בכ"ז כשיצא מידו הפעולה שנמשך כבר נעשה באונסיה, העלה בדעתו להחשיב לאונס, ונצרך להשריש יסודו הק' שכל המעשה נמשך אל רגע הראשון.

ודאתן הלום זכינו להשכין שאנן דעת הבית מאיר וחתם סופר לבל יתעורר עליהם קטוגיריא מסברא הידוע של רבינו הנימוק"י, כי דיעות חלוקות יש כאן במשנתם של רבותינו הראשונים, והבית מאיר וחת"ס אזלי אליבא דהרמב"ן בתשו' וראב"ד והרמב"ן בפי' הב', וכמשנ"ת, ועל כן לא ס"ל ההכרח שהביא הנימוק"י לחידושו ולפיכך לא קבלו נמי עליהן סברת הנימוק"י שהשריש גבי הדלקת נר ש"ש שפעולה הנמשך נעשה ברגע הראשון, ועל כן אחזו החידוש דאמירה לעכו"ם מטעם שליחות, ואפי"ה הואיל וגופו שובת מתקיים למען ינוח, משא"כ הנימוק"י נקט כדעת הרמב"ם ועל פיו יסד דבריו כמשנ"ת.

*

ועדיין פש גבן לברר למה לא העלה הנימוק"י במצודתו למיתב דעתו שאין לפקפק על מעשה

הדלקת נר שבת על אף שנמשך אשו בשבת, מכח האי סברא שחידוש הבית מאיר וחיבבן הח"ס, שהואיל וגופו נייח ושובת נתקיים למען ינוח, ואין שום איסור בהדלקה שנעשה מקודם שבת.

ויש לומר כי הנמוק"י לא ראה מעיקרא שום לתא באמירה מטעם שליחות לגבי מלאכת שבת, שיצטרך לעייל להאי חידושא, שי"ל שהחזיק כסברת בעל ספר יהושע פסקים וכתבים סי' שע"א שכתב בזה"ל: אך נלענ"ד יש ליישב, למאי דקיי"ל [ביצה י"ג ע"ב, ועו"מ], דבשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ו"במחשבת" לא שייך לומר דעשאו שליח, וכה"ג אמרו בחולין [ל"ב ע"ב] דזה מחשב וזה עובד לא אמרינן, ודו"ק עי"ש, ועל כן לא הטעין אכתפיה.

*

אולם הרחיב על כך הגרי"י מנדלזון שליט"א להעיר על בעה"ס יהושע ממ"ש בקצות החושן סי' ער"ה ס"ק ג', דאם אחד צוה לשלוחו לגדור בנכסי הגר, והשליח סבר דהוא של משלה, קנה המשלה, הגם שהשליח לא כיוון לקנין, מכל מקום המשלח הרי כיוון, וכוונתו מצטרפת עם פעולת השליח, והביא ראי' מתוס' והרא"ש פ"ק דב"מ דף י' עיש"ה ותבין, ויש להוסיף ג"כ מתוס' בפ' מרובה דף עט, עי"ש ושם כה"ע באופן דהשליח אינו יודע עי"ש.

ולפי"ז לכאו' קשה ע"ד בעל ספר יהושע, דרואין דמצרפינן מחשבת המשלח עם פעולת השליח, וא"כ נימא נמי הכי לגבי שליח במלאכת שבת, שיצטרף מחשבת המשלח אל פעולת השליח.

וכחזיון הזה דמצרפין מחשבה למעשה שנפעל ע"י אחר, חזינן למהר"ם בן חביב ז"ל ביום תרועה ר"ה דף כ"ח ע"ב, בהא דכפאו ואכל מצה וכו' דכפאוהו פרסיים, וז"ל: קשה אמאי נקט פרסיים לימא יהודים וכו', יש לומר כשכפאוהו יהודים פשיטא דיצא, דהו"ל כאילו הוא כיון לצאת, כדאיתא פ"ב דחולין (ל"א ע"א) בנדה שנאנסה וטבלה וכו' אבל היכא דכפאוהו פרסיים נתספק ושלחו ליה דיצא עכ"ל.

ותירוץ על זה הגרי"י מנדלזון שליט"א, דיש חילוק טובא בין מלאכת שבת, לבין קנינים ושאר קיומי המצות, דגבי קנינים וכו' המעשה לחוד והמחשבה לחוד, ואינם מאוחדים במהותם, כי העיקר הפועל בקנינים הם מחשבת גמירת דעת, והפעולה מעשית מוכיח לקנין ולמחשבה, כידועין הדברים מתוס' בכורות דף י"ח ע"ב ד"ה אקנויי, וברש"ש שם בציוניו, ובחזו"א שם, ובשו"ת רעק"א קמא סי' קל"ז, וחת"ס חיו"ד סי' שי"ח, וקול אריה סי' קכ"ג, ועי"ע חזו"א חו"מ סי' כ"ב.

וכן לגבי שאר קיום המצות זימנין דכוונה לחוד ומעשה לחוד, וכעין כוונת גדול עומד ע"ג, ועי' שו"ת אבני נזר או"ח סי' תע"ה אם מותר לסכך ע"י קטן עי"ש, והדברים ארוכים ואכמ"ל. ועל כן שייך לצרף מחשבת משלח לפעולת השליח.

אולם במלאכת שבת עצם פעולת המעשה משולבת במחשבה ומאוחדים במהותם להיות "מלאכת מחשבת", וזה שאסרה תורה, כעי' ברש"י בכמה מקומות בש"ס בביצה דף י"ג ע"ב, וזבחים דף מז ע"א, ולא קשה מידי דגבי מלאכת שבת לא יועיל לצירופא מחשבת משלח עם פעולת השליח, דהאי לחודא קאי והאי לחודא קאי, ובמהותו אינו כצורת מלאכת מחשבת הצמוד יחד עם פעולת מעשה המלאכה ודו"ק.

*

[אגב באתי כמזכיר, להעלות דבר נחמד ששמעתי מפי הגאון הגדול הנ"ל שליט"א, בקשר להקצוה"ח הנ"ל, כי בדבריו מצינו להמתיק לשון הרמב"ן עה"ת פר' תרומה (כה י) דמדייק למה בארון כתיב ועשו (ולא ועשית), ואומר דלכל ישראל נאמרה, ויתכן שירמוז שיהיו כל ישראל משתתפין בעשיית הארון וכו', והעסק שיתנדב כל אחד כלי זהב אחד לארון או לעזור לבצלאל עזר מעט, "או שיכוונו לדבר" עכל"ק, ויש להבין מה כוונתו בסיום דבריו שיכוונו לדבר, ומה טעם יש בו, ולפי דברי קצוה"ח נוכל לפרש דאכן יש איזה תוקף כשמחשבת המשלח [בני ישראל] מצטרף עם פעולת השליח [בצלאל], וק"ל].

מנחם נחום בן חיה זיסל - סאמעט

והוא יהיה לעטרת צב"י

ברגשי ידידות והערכה, נשגר כוס של ברכה, אל בע"כ ידידינו ויודיד מיסדותינו,
הרבני היקר החשוב והנעלה, מיופלג בכל מידה טובה ומעלה, אוהב לשבים ולאנשים,
תומך נלהב להחזקת מיסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים,
מריחוק מקום מצודתו פריסה עלינו, מנדיל עשות בהתמסרות רבה ועצומה לכל קדשינו,
נזה הצדק צב"י תפארתנו, כשמו הטוב כן תהילתו

הרבני הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד

מוה"ר

משולם צבי בנציון זילבערשטיין

הי"ו

אישׁ חי רב פעלים כבירים לכל קדשי מיסדותינו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, רוממית קל בגרונו

שמחת אירוסי בנו החתן החשוב המ"מ בחו"ש לתו"ט בשעטו"מ

כמר זאב ני"ו

עב"ג הכלה המהוללה שתחי' בת ידידינו היקר והנכבד רודצו"ח

מוה"ר **הערשל גראסבארד** הי"ו

וצריפה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת
מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד ליסוד מיסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יחזקאל ראטער

בשם הנהלת מיסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

תירוץ על קושיית כ"ק מרן רבינו שליט"א

מאת הרב הגאון הישיש

רבי חיים שלום קליין שליט"א

מרבני קהילתינו הק' בבני ברק יצ"ו

הנה מרן החת"ס ז"ל (בחי' על שבת קג.) מביא קושיית שו"ת פני יהושע (חיו"ד סי' ג') דלרש"י והפוסקים דסברי דיש שליחות לנכרי להחמיר, א"כ לאיזה צורך אסרו חז"ל אמירה לנכרי משום שבות, תיפוק ליה משום שלוחו כמותו, ולענין שבת יפה כחב הבית מאיר (סי' ה' ד"ה ס"ד) דלענין למען ינוח לא שייך שלוחו כמותו, דבאיסור שבת לא שייך כלל לחייב את הישראל מצד זה שהנכרי שלוחו והוא כמותו, דדוקא בעבירה שהמעשה עצמה מתועב למקום ב"ה, דומיא דסירוס או חסימה וכו', שייך דינא דשליח לדבר עבירה, דהעבירה מ"מ נעשית, אבל שבת דאיסור מלאכה אף למען ינוח ישראל וכל אשר לו, וראיה דמן התורה מותר להעמיד קדרה אצל האש קודם שבת דתבשל בשבת וכו' לא שייך כלל יש שליח לד"ע, דהא העבירה לא נעשתה, דהא הישראל נח עכ"ל. וכונתו דממה שמותר להעמיד קדרה על האש, חזינן שקפידת התורה היא רק שהישראל לא יעשה המלאכה, אבל מעצמה יכולה המלאכה להעשות, והוא הדין ע"י גוי אפי' אם הישראל שולחו, ואפי' נימא שנעשה שליח לחומרא, מ"מ מותרת מלאכה שנעשית ע"י שליח, דהו"ל כנעשית מאליה, והחת"ס מסביר בלשונו, דלענין למען ינוח לא שייך שלוחו כמותו, כיון שגופו של ישראל נח, ואפי' במצוה יש שליח לא אמרינן במצוה שבגוף שיהיה שלוחו כמותו להניח תפילין וליטול לולב, ומכ"ש הכא שלא יהי' עבודת אברי השליח כאברי המשלח, ופשוט עכ"ל. וכ"כ בשו"ת חת"ס (חאו"ח סי' פ"ד) דסברת הבית מאיר מוסכמת אצלו בלי ספק.

וע"ז הקשה מרן שליט"א שלפי"ד הבית מאיר והחת"ס הנ"ל לא תקשי קושיית הנמוק"י (ב"ק כב:) שהקשה איך מדליקין נרות בערב שבת, והרי אשו משום חציו היינו שכאילו זורק עתה החץ, וא"כ הוי כמדליק בשבת. ולפי"ד הבית מאיר הרי לא תקשי מידי כי הרי סוף כל סוף גופו נח, ועיקר הקפידא הוא שגופו של ישראל ינוח בשבת, וא"כ אפי' אי נימא שאשו משום חציו הרי גופו נח, ובשבת אין עיקר הקפידא אלא על המלאכה עצמה, ע"כ קושיית מרן שליט"א.

ונלענ"ד ליישב, דהנה אם נדייק בד' הנמוק"י הרי הוא בא בעיקר לחדש שבדין אשו משום חציו אין מסתכלין על התוצאה אלא על תחילת הפעולה, ונחשב שבשעה שזרק את החץ נעשה כבר הפעולה, ומביא שם ראיה שאם אדם זורק חץ או אש על גדיש ולפני שהוא פגע בהגדיש הוא מת, אעפ"כ הוא מתחייב לשלם, כי אנו מסתכלין על הפעולה ולא על תוצאה ואז הוא הוי שפיר בר חיובא, ואע"פ שהתוצאה מתייחסת אליו אבל אנו מסתכלין על הפעולה, והיא היתה בערב שבת.

והנה הבית מאיר ג"כ חידש ממש יסוד זו, שכשנעשה מלאכה בשבת מסתכלין על הפעולה ולא על התוצאה, והיות שלא הישראל עשה את הפעולה אלא הגוי שהוא שלוחו, וא"כ אפילו אם יש שליחות לעכו"ם לחומרא, אעפ"כ הרי אנו מסתכלין על הפעולה ולא על התוצאה ועליה הוא מתחייב, והרי הישראל סך הכל לא עשה שום פעולה אלא אמירה גרידא, וע"כ אין מה לחייבו.

ואפשר להוסיף דוגמא אפי' בישראל, כגון מי שסובר כשיטת ר"ת ואומר לחבירו הסובר כשיטת הגאונים שיעשה לו מלאכה בסוף שבת אשר לפי שיטת הגאונים הוא כבר מוצאי שבת, ולפי שיטת ר"ת עדיין שבת היום, הוא גם לא יתחייב מידי, כי התורה אוסרת את הפעולה ולא את התוצאה, והוא לא עשה שום פעולה.

נמצא שכל דברי הבית מאיר הם בנויים על יסודו של הנמוק"י שחידש שמסתכלין רק על הפעולה ולא על התוצאה, ואדרבה מינה ומינך תסתיים שמעתתא, ודו"ק.

חוקים להורתם

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

שבת מירון (ג)

ענינים הנוגעים לרגל הנסיעה כאשר אלפי אנ"ש יוצאים לדרך לשבות במירון

יוצא לדרך ◆ בא מן הדרך ◆ שינוי מקום בנסיעה ◆ שלום לבא מן הדרך ◆ ראיית מקום המקדש

משיחת מנעלים

לא ימשח מנעליו ביום שיוצא לדרך.

צוואת ר"י החסיד (אות ל"ט), ובס' לקט הקמח החדש (סק"י סק"ח) די"א שזהו רק לנוסע עצמו, אבל אחרים יכולים לצחצח בשבילו.

וזהו רק כשיוצא מביתו, אבל כששוהה במקום אחד באמצע הדרך אין לחשוש, ומותר לנקותם לחוד, ויש מקילין דאין להקפיד אלא כשהולך ברגל לחוד, ובכל ענין אם משחם אין צריך למנוע מלנסוע.

כל זה מובא בדרכ"ת (סי' קט"ז סקס"ד) בשם מילי דחסידותא (אות מ"ד).

נתינת צדקה

טוב ליתן צדקה קודם יציאתו לדרך, וכן טוב ללמוד קודם יציאתו.

א"ר (סי' ק"י סק"ח) בשם ספר עמק ברכה, ובכה"ח (שם סקכ"ה) דנוהגים בעת שיוצאים לדרך ליקח ג' אנשים מאוהביו ולעמוד אצל המזוזה ולהניח ידיו...

שליח מצוה

ישתדל שיעשהו שליח מצוה, או יקח בעצמו מטבע ויעשה בו סימן, ויאמר לכשאבוא למקום פלוני בל"נ אתן זה לצדקה לע"נ רמבה"נ.

כף החיים (שם) בשם קמח סולת.

סגולות ליוצא לדרך

יבדוק ציציותיו לפני צאתו לדרך.

יפה ללב (סי' כ"א) ומביא הבעל הטורים (פר' שלח) שכתב כי ציצית בגמ' נשרים, לומר דמי שזהיר במצות ציצית זוכה למה שמאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים, והיינו שהקב"ה שומר אותו, ומובא בשם המהר"ל מפראג דהמלאכים המלוים לאדם בדרכו לשמרו מפגע רע, הם הנבראים משתי המצות ציצית ותפילין, לכן ראוי שיהיו שני מצות אלו מצויין אצלו בדרך.

יניח ידו על המזוזה.

ד"מ (יו"ד סי' רפ"ה אות ב) בשם מהרי"ל, וכתב שיאמר "בשמך טל אטלה", וכן כתב דבכל פעם שיוצא מביתו יאמר "ה' שומרי ה' צלי על יד ימיני, ה' ישמור צאתי ובואי מעתה ועד עולם, ובס' סגולות ישראל הביא בשם ס' כוונת שלמה לומר י"א פעמים "עשה עמי אות וגו'".

יקשר עצמו במדת הבטחון.

ס' אהלך באמתך (פ"ו) בשם ספר המדות.

יאמר פר' העקידה.

ליקוטי מהרי"ח בשם קב הישר (פרק כ"ד).

טבילה במקוה.

ס' אהלך באמתך (שם) עיי"ש שהביא מקורות לזה, והביא מס' אבן שלמה (בראשית עמ' י"ט) שנהג לטבול כל פעם שנסע מעירו.

חזרה לביתו

מי שיצא מביתו בכדי לצאת לדרך, לא יחזור לביתו אף אם שכח איזה דבר, רק יבקש מבחוץ מה שצריך.

צוואת ר"י החסיד (אות ל"ח).

ללוות היוצא לדרך

ישתדל שילוו אותו, והמלווה את חבירו יעמוד במקומו עד שיתעלם מעיניו, ולא יאמר הנוסע למלוין שיחזרו ממנו.

בגמ' (סוטה מ"ו:) ללוות את חבירו, ובכה"ח (שם) הביא מס' קמח סולת ד"לויה" ר"ת לחיים ולשלום ילך האורח, ולמפרע המלוה ילך וישוב לחיים, וכן הביא שהמלוה יעמוד עד שיתעלם, ובליקוטי מהרי"ח הובא שלא יאמר הנוסע שיחזרו.

תפילת הדרך

לכתחילה נכון לברך תפילת הדרך לאחר ברכה אחרונה על אוכל או משקה, או אחר ברכה ראשונה, אולם אפשר לברך אף בלא ברכה שלפניה.

לכתחילה נכון שתהא סמוך לברכה אחרת, כי אינה פותחת בברוך, ונכון לסומכה לברכה אחרונה, דיש סוברין דצריך לזה ברכה שמסיימת בברוך, וכן לכתחילה נכון שלא יהא הפסק בין הברכה לתפילת הדרך, ובברכה ראשונה של טעימה יש הפסק של הטעימה, אולם מעיקר הדין מועיל גם בהפסק, עפ"י הפוסקים בס' ק"י.

אין לשתות מים כשאינו צמא במיוחד בכדי לברך תפילת הדרך.

דאין לברך על מים אלא אם כן שותה לצמאו, משא"כ שאר מאכלים ומשקין דמברך אף באינו צריך להם כיון דנהנה מהם.

זמן הברכה

מברכים לאחר היציאה כשהתרחק מהעיר, מרן רבינו הברך משה זי"ע היה נוהג לברך טרם צאתו לדרך כשהכל כבר היה מוכן לנסיעה.

עפ"י שו"ע (סי' ק') ואחרונים, וריחוק מהעיר הוא ע' אמה דהיינו [41 מטר] להחזו"א, ומנהג רבינו ז"ל מובא בס' אלה מסעי.

שינוי מקום בברכה בנסיעה

המברך שהכל בעודו באויט"א [קאר] יש לאכול ולשתות על סמך ברכתו בעודו נוסע באויטא, אפילו כשהתרחק משם, ואם יצא מהאויט"א כשחוזר לתוכה והתרחק משם צריך לחזור ולברך.

עפ"י שו"ע (סי' קע"ח סעי' ב') ואחרונים (שם).

שינוי מקום בלופט פעלד

המברך שהכל בלופט פעלד בבנין שמתכוננים בו לנסיעה, כשנכנס לערפעלא"ן צריך לחזור ולברך, וכן אם בירך בערפעלא"ן צריך לחזור ולברך כשנכנס לבנין.

בין כשעובר לשם דרך אויר השמים, ובין כשעובר לשם דרך מעבר מיוחד שמתחבר ביניהם, דהם נחשבים כשני בתים דאינו מועיל דעתו, ועכ"פ יש להסתפק בזה, ונכון לברך ברכה אחרונה לפני יציאתו ממקום למקום.

שלום לבא מן הדרך

הבא מן הדרך נותנים לו שלום.

בזוהר חדש (לך לך, כה) כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך, מעלה עליו הכתוב כאילו אכילה ושתיה נותן לו, בשעה"צ (סי' תטו, ט) הבא מן הדרך מצוה לחבירו לקבל פניו, והוא נכנס בכלל שאילת שלום וכבוד הבריות, דמצוה הוא.

שלום לפני התפילה

אין ללכת לפני התפילה למקום האורח ליתן לו שלום או לומר לו ברוך הבא וכדו', ואם נפגש עם האורח בדרך הילוכו, מותר לומר לו שלום, ויש מחמירין שלא לומר שלום ורק לדרוש בשלומו או ברוך הבא, ואחר ברכות השחר מותר גם לומר שלום.

בשו"ע (סי' פ"ט סעי' ב) מבואר דאין ללכת לבית חבירו לומר לו שלום, ובמשנ"ב (סק"ט) דה"ה בביהכ"נ שאין ללכת ממקומו הקבוע למקום חבירו, ומשמע מזה דאם אינו הולך ממקומו, אלא בדרך הילוכו הוא הולך למקום חבירו יהא מותר, וכפי שמבואר האיסור הוא בין לומר שלום ובין לומר ברוך הבא או בוקר טוב, ואם פוגשו בדרך מותר לומר לו, ובשו"ע מובא מחלוקת האם גם שלום מותר, ובס' דרכי חיים מובא דהרה"ק מצאנז זצ"ל לא היה נותן שלום לאורח, ואם בא אדם חשוב לחדרו הושיט לו ידו בלא אמירת שלום, ולאחר התפילה חזר והושיט לו ידו באמירת שלום, ובס' אהלך באמיתך (פכ"ב עמ' רכו) דבבא מן הדרך המנהג לומר שלום, כיון שמדינא מותר לומר שלום בפגעו בדרך, ולגבי אחר ברכות השחר כן מבואר במשנ"ב (סקט"ז).

ראיית מקום המקדש

הרואה מקום המקדש פעם בל' יום קורע בגדו.

עפ"י שו"ע (סי' תקס"א) ושאר הפוסקים, ובב"ח הרואה את הקובה של בית המקדש שהיא עזרה [מקום הכיפה] חייב לקרוע, וכתבנו רק בענין הרואה מקום המקדש ולא כתבנו בענין הרואה ערי ירושלים, ואכ"מ.

ובשו"ת דברי יואל (סי' ל') הביא דברי הרדב"ז והברכ"י שתמהו על המנהג של יושבי ירושלים שלא קרעו בראותם מקום המקדש, וכתב דמבואר שם דכן היה המנהג שלא לקרוע והנח להם לישראל בזה, אולם לכאו' משמע שם דזהו רק לתושבי ירושלים, אבל מי שבא מחוץ לירושלים לא מצינו מנהג שלא לקרוע.

לפני הקריעה אומר "בית קדשינו ותפארתינו אשר הללוך בו אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה," ואחר הקריעה אומר "ברוך דיין האמת [בלא שם ומלכות], כי כל משפטיו צדק ואמת, הצור תמים פעלו וגו'..." (שו"ע שם).

המנהג לקרוע ביד, בבגד העליון, טפח לאורך הבגד בצד שמאל, ואחר כך אפשר לפשוט הבגד, ואפשר לייחד בגד ישן לזה.

ואפשר להסיר את הבגד העליון לפני שמגיע למקום הראיה, ולקרוע את העמע"ד.

קטנים פטורים מקריעה.

קטנים פטורים מקריעה, בחורים אם הבגד שיך להם צריכים לקרוע, ואם הבגד שיך להורים, יש לדון האם האב צריך להקנות להם שיוכלו לקרוע, ובתשובות והנהגות (ח"ה סי' קסה) הביא מגדול אחד דבחור פטור לקרוע שהבגד אינו שיך לו, והוא תמה דמסתמא הבגד שיך לבחור, וכן תמה דהרי אביו יכול להקנותו לו.

יש נוהגים להקנות הבגד לאחר בכדי ליפטר מקריעה, ויש שנקטו דאין נכון לעשות כן.

דבבגד של אחר אין צריך לקרוע, ובשו"ת שבה"ל (ח"ו סי' ע"ח) כתב מה שמנהג העולם שמשתמטים אפילו מחיוב קריעה על מקום המקדש ועושים תחבולות שונות להיפטר מזה, אין זה מנהג ותיקים.

והרבה אין קורעים, ויל"ע מנהגם בזה, [ובמקומות אחרים שאין רואים מקום המקדש ממש יש עוד צירופים להקל ואכ"מ], ובתשובות והנהגות (שם) הביא מגדול אחד לימוד זכות שאין קורעין, דחיוב הקריעה אינו על גוף הראיה, אלא על הצער שיש לו בשעת הראיה, ולכן כשחסר הצער אין קורעין, והוא תמה על זה דלא מצינו בחז"ל לחלק בזה.

ב ס " ד

לעשות את השבת

פאר די וואס האבן אליינס געטראפן
אן אכסניא, אבער ווילן

אויסצאלן זייער חלק

אין די קאסטן פון דעם פולטי-פיליאן דאלאר׳דיגער
פראיעקט אהערצושטעלן אזא שבת קודש פיט אלע
געברויכן לעשות את השבת בהתרופפות ברוב עם

וואס דער חלק ההלכה איז שוין
נתפרסם געווארן דורכ׳ן ועד לעניני
פפונות שע״י בית הוראה קרית יואל

איז באשטיפט געווארן א ביליגערע פרייז
וואס רעכנט אראפ די קאסט פונעם אכסניא:

$600
אויב מען האט
אייגענע סעודות

$950
צו באקומען א ״סעודות קארטל״
און קענען פיטהאלטן די **סעודות שבת קודש**

צו באשטעלן / באצאלן רופט אריין
צום אפיס פונעם ועד הנסיעה:

347-947-1150

Bookings@merontoldos.com

ועד הנסיעה:
347-947-1150
Bookings@merontoldos.com

דיני שנים מקרא ואחד תרגום (ג)

טעם תקנת קריאת שמו"ת

א. הטעם שתיקנו חז"ל קריאת שמו"ת הוא כדי שיהא כל אחד בקי בתורה שבכתב ובמצוותיה [א] ויש הסוברים שהטעם הוא כדי שיהא רגיל על לשונו במה שהציבור קורין בשבת בעת קריאת התורה.[ב]

ב. יש מי שכתב שהטעם הוא כדי שיקרא הפרשה ג' פעמים ובצירוף מה ששומע בקריאת התורה יהיה ארבע פעמים ובזה נקלט הפרשה היטב בדעתו [ג] ויש שכתב הטעם כדי לצאת החיוב "לשמוע וללמוד" התורה.[ד]

מדוע קורין מקרא ב' פעמים ותרגום פעם אחת

ג. מצינו כמה טעמים מדוע יש לקרות שני פעמים מקרא ופעם אחת תרגום דיש מי שכתב שהוא כנגד שנים הקוראים בתורה בבית הכנסת דהיינו העולה והבעל קורא ואחד תרגום כנגד המתרגם [ה] ויש שכתבו שהוא

ביאורים והוספות

(א) כ"כ הלבוש (סי' רפ"ה א') "חייבו חז"ל על כל אדם מישראל שישלים הפרשה בכל שבוע עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום כדי שיהא בקי בתורה" ובהקדמה לספר החינוך כתב "ועוד חייבונו חז"ל לקרותו כל אחד מישראל בביתו בכל שבוע וכו' כדי שישכיל בדברים יותר בקרותו אותו בביתו".

(ב) בשו"ת תרומת הדשן (ח"א סי' כ"ג) כתב דלרבינו חננאל אין הטעם בשביל שיסיים התורה בכל שנה אלא שיהיה רגיל במה שהציבור קורין וכ"כ בשו"ת בעלי התוס' (סי' ט"ז) דהטעם שצריך לקרות שמו"ת הוא "כדי שיתן ליבו ודעתו לקריאת התורה" וכ"כ בתשובות חכמי נרבונא (נדפס בספר מנהגי דורא) ויש חילוק בין טעם זה לטעם הקודם, דלטעם זה כל עיקר תקנת שמו"ת הוא כדי שיתן לבו ודעתו לקריאת התורה אולם לדעת החינוך ולבוש עיקר התקנה הוא בשביל ידיעת התורה, ועי' בתרומת הדשן שכתב דלפי הטעם שיהיה רגיל במה שהציבור קורין אפשר שצריך לקרוא גם הפרשיות של יו"ט ומוספין שקוראים ביו"ט למפטיר עיי"ש ועוד נפק"מ י"ל דלפי טעם זה עיקר זמן קריאת שמו"ת הוא קודם קריאת התורה בשבת בבקר דאז בקריאתו יתרגל בקריאת הפרשה ויועיל לו בשעת קריאת התורה משא"כ לפי הטעם כדי שיהא בקי בפרשיות התורה אפשר דיכול לכתחלה להשלים הפרשה גם אחר התפלה.

(ג) כ"כ בספר מדרש רבי דוד הנגיד נכדו של הרמב"ם "שיהיה בסך הכל ארבע פעמים תהיה נקלטת בדעתו יפה וזה כפי מה שהיה הלימוד מאדון השליח הנביא משה רבינו ע"ה שהיה חוזר על דבריו ארבע פעמים" עיי"ש והוא עפ"י הגמ' (עירובין נ"ד ע"ב) דחייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים עיי"ש.

(ד) ערוך השולחן (רפ"ה ב') דבמצות תלמוד תורה מצינו שני חיובים חיוב השמיעה וחיוב הלימוד ומצות השמיעה מתקיימת במה ששומע בשבת קריאת הפרשה מתוך ספר תורה כשר ומצות הלימוד מתקיימת בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום שהוא מצות הלימוד בתורה.

(ה) כפי שהיה בזמן חז"ל שהיה מתרגם שהיה מפרש ביאורי הפסוקים כ"כ הראב"ן (סי' פ"ח) ובערוך השולחן (ס"ב) בשם יש אומרים.

כנגד ג' פעמים שנתנה בהם התורה בהר סיני ובאהל מועד וכנגדם תיקנו שני פעמים מקרא והפעם השלישית שבו ניתנה התורה הוא בערבות מואב וכנגד זה תיקנו לקרוא פעם אחת תרגום.[ו]

ד. ויש מי שכתב הטעם לקרוא שנים מקרא כדי להודיע חשיבותו של מקרא, ואחד תרגום כדי שידע את הפי'.[ז]

ה. ועוד טעמים נאמרו בזה באחרונים כמבואר בהערה.[ח]

ביאורים והוספות

(ו) כ"כ המטה משה (סי' תס"ד) והובא דבריו בא"ר ופמ"ג וכ"כ בשל"ה (מסכת שבת נר מצוה אות י"ג) וביארו שם דבערבות מואב כתוב "הואיל משה באר את התורה הזאת" וכנגד זה קורין התרגום שהוא מבאר את התורה באר היטב.

(ז) כ"כ הראבי"ה ברכות (סימן כ"ב) והיינו דבאמת היה צריך לקרוא מקרא רק פעם אחת (כדי שיהיה בקי בתורה או כדי שיהיה רגיל במה שהצבור קוראים) ואחד תרגום כדי לפרש המקרא אך מאחר שקורין תרגום שהוא פירוש על המקרא לפיכך יש להודיע את חשיבותו של המקרא על פני התרגום, ועיי' בספר והאיש משה מהג"ר משה סולובייציק דיש לבאר הטעם לקריאת מקרא שני פעמים ותרגום פעם אחת כדי להשריש בלבנו שאפילו אם לומדים ומבינים את הפרשה עם התרגום עדיין נשארה התורה בבחינת מקרא בלי תרגום כי עדיין נשאר חלק גדול של פנימיות התורה שאין אנו מבינים משום שהתורה הקדושה עמוקה ורחבה מני ים למעלה מהשגתינו עיי"ש. ועיי' בתורת משה להחת"ס פרשת כי תבוא על הפסוק וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת באר היטב שכתב "ממשמעות הענין כתבו ב' פעמים מקרא היינו על האבנים שבירדן ושבגלגל ופעם אחת תרגום שבעים לשון שבהר עיבל ונ"ל הטעם כדי שלא להשוות התרגום עם המקרא על כן כתבו ב' פעמים מקרא והנה המקרא כלול בו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וכל סתרי מרכבה אך על ידי תרגומים הוא רק פשטות וזהו שאמרו תרגום הלכה למשה מסיני היינו כל ע' לשון ההמה אלא שאין בידיו מהם אלא תרגום אומות שקבלו אונקלס מר' אליעזר ור' יהושע והם מהקדמונים והשאר נשכחים וכל המעתיק פשטיות התורה עפ"י חכמת עצמו מכזב אלא כמו שאמרו משה רבינו ונכתב על האבנים ונראה מזה אמרו רבותינו חייב אדם להשלים עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום". ע ומבואר דקריאת שמו"ת הוא כנגד ב' פעמים מקרא ופעם אחת תרגום שנכתב על האבנים בעוברם את הירדן והטעם שנכתב על האבנים ב' פעמים הוא כדי להחשיב המקרא יותר מהתרגום.

(ח) בחידושי חת"ס חולין (כ"ח ע"ב) כתב "וכל דבר שהיה בו ניצוץ קדושה או ההיפך אינו יוצא מידי ענינו לגמרי עולם וכו' דהתרגום הוא קליפת נוגה שנאחזה בתורה ע"י שבירת הלוחות בעונותינו הרבים ואע"פ שחזר ונתן לוחות שניות ונסתלקה הקליפה מ"מ לגמרי לא נסתלקה לכן צריך לתקנה לבטלה חד בתרי בשנים מקרא כי הקליפה לא נסתלקה לגמרי" ומקור הדברים מובא בכנפי יונה (ח"ג סימן ז') דכל הטעם להכניע הרע שבקליפת נוגה שהתרגום רומז אליו ולהכניסו אל הקדושה עיי"ש,

ובספר מדרש תלפיות לבעל השבט מוסר (ערך גרים) כתב "גרים יש להם אחיזה בתרגום ולכך אנו קורין שנים מקרא ואחד תרגום שכיון שישראל קדמו אל הקדושה מתחילה יש להם בחינת בכור בערך לגרים שבאו אח"כ ובכור נוטל פי שנים לכך שנים מקרא כנגד ישראל ואחד תרגום שהוא בחינת גרים" וכוונתו דהתרגום הוא בחינת גרים כיון שאונקלס הגר ייסדו מפי ר"א ור' יהושע לאחר שניתן בסיני ונשתכח, כמבואר במגילה (ג' ע"א)

ועוד טעם נוסף כתב רבי חיים פלאג'י בספרו רוח חיים (סי' רפ"ה ב)' בשם בנו לבאר הטעם שאין קורין פעם אחת מקרא ופעם אחת תרגום דמצינו בפ' כי תשא (שמות ל"ב ט"ו) "ויפן וירד משה מן ההר וגו' לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים" ופירש"י "משני עבריהם היו האותיות נקראות ומעשה ניסים הוא" ונס זה בא ללמדנו שמצוה עלינו לקרוא שני פעמים דבזה הוא מורה שלומד לשמה כמו שכתב במדרש שמואל (אבות פ"ג מ"ח) על המשנה כל השוכח דבר אחד ממשנתו שהחזרה הוא עיקר הלימוד דבפעם הראשונה שלומד הוא כדי להבין אבל בפעם שניה לומד תורה לשמה וזה מה שאמר הכתוב "ושננתם לבניך" מלשון לחם משנה ולכך תקנו לקרוא בכל שבוע את הפרשה ב' פעמים מקרא ומה שתקנו לקרוא פעם אחת תרגום הוא כדי להבין את המקרא דעמי הארץ לא היו מבינים את המקרא כי אם בלשון תרגום

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי ידידות ובאותות הערכה, נשגר כוס של ברכה, אל מעלת כבוד ידידינו וידיד מוסדותינו, הרבני היקר החשוב והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, האדם היקר באנשים, תומך נלהב למען החזקת מוסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, ארי שבחבורה, כל פה אליו יודה בשבח ותפארה, הלא הוא

הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר

אלעזר קליינבערגער

הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחת נישואי נכדו ני"ו למזל טוב

החתן החשוב המו"מ בתוי"ש ני"ו בן בנו ידידינו היקר והנעלה

הר"ר יואל קליינבערגער ני"ו

יה"ר שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יצחק אהרן האטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

מס' שבת - דף כ"ה

טעם גודל חיוב רחיצת חמין בערב שב"ק

גודל חיוב רחיצת חמין בערב שבת בי' בספה"ק **באר מים חיים** (פר' בהעלותך ח') וזל"ק: **מבואר בדברי הרב האר"י ז"ל** (בפרי עץ חיים שער ערב שבת פרק א') וזה לשונו, **שבת הוא אותיות בשת כי ראוי להתבושש מקדושת שבת** וכו' עד כאן. כי **בהגיע יום שבת קדשנו אשר הקדושה מאירה ומופיע בו על כל נשמות ישראל** וכל אדם לפי מה שהוא מרגיש בנפשו תוספת קדושה תוספת יראה תוספת אהבה למלך עולמים ברוך הוא וכו'. ואז צריך להתבושש מאוד ממעשה החול וכו', **ואז נתהפך אצלו הבשת לתשב ששב אל ה' בכל לבבו ונפשו** ומקבל עליו באמת מעתה לאהבה את ה' ולירא ממנו כו'.

ואז הוא בא לאהבה עזה ברשפי אש שלהבת י"ה הנרמז ברחיצת החמין בערב שבת קודש שהוא חיוב גדול והרמב"ם ז"ל השוותו בשיווי עם סעודת שבת כו', הרי ששניהם נלמדו מפסוק אחד, והיא בחינת הטבילה באש שאמרו חז"ל (סנהדרין ל"ט.) **עיקר טבילתא בנורא הוא**, דכתיב (במדבר ל"א, כ"ג) כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר וכו', כי החוטא בחטאו הנה בא באש התבערה חמדת תאות לבבו אשר תבער כאש להבה אכלה סביב כאשר יסד הפייט (בפייט וחיות בוערות, שחרית ליום א' דראש השנה) **אם חטאה נמשכה ובערה כאש** וכו' ואין לו תקנה כי אם **להבעיר בלבבו מדורה גדולה אשה לה' ברשפי אש שלהבת י"ה לברוח אל ה' אלהיו באהבה עזה וחזקה כנזכר ואז אש אוכלת אש** ואמרו חז"ל (יומא כ"א ע"ב) שהוא אש דשכינה כו' זה **אוכל ושורף אשו של יצר הרע אש התאוה אשר בקרבו, ובזה מגביר היצר טוב על היצר הרע וטובל עצמו באש, ואז כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר**, וזה הוא עיקר הטבילה שאדם צריך לטבול בערב שבת קודש לברוח מרשות הרבים אל רשות היחיד יחודו של עולם באש להבה אכלה סביב. **ועל כן חיוב זה הוא מדברי נביאים ופסקי חז"ל בגפ"ת.**

דף כ"ו

מהו 'ואין צריך לומר בשבת' הא איפכא מסתברא

בגמ'. אין מדליקין בטבל טמא בחול ואצ"ל בשבת. ברשב"א תמה דמאי שייך לומר ע"ז ואצ"ל בשבת, דהא עיקר האיסור כאן משום שנהנה מטבל בהנאה של כילוי, ובזה שבת וחול שווין, וא"כ ל"ש לומר ואצ"ל בשבת, דאין איסור בשבת יותר מבחול. **ובשו"ת מנחת יצחק** (ח"ז סי' מ"ז) תמה יותר, דאדרבה בחול הוי כל שכן משבת, דבשבת הי' מקום לומר דלצורך מצוה התירו, כמו דשרי תרומה טהורה לזר להדליק נר חנוכה כמוש"כ הרמב"ם (פרק י"א מהל' תרומות הי"ח), **ואצ"ל בחול דליכא מצוה בהדלקתו.**

והנה **בעונג יום טוב כתב ליישב** (סי' נ) דשפיר הוי איסור בשבת טפי, דלא רק דעובר על איסור הנאה של כילוי בטבל, אלא **דעל ידי כן אינו מקיים מצות הדלקת נר שבת** דהו"ל מצוה הבאה בעבירה, דגם באיסור דרבנן אמרינן מהבב"ע לא יצא ידי חובתו עיי"ש. וכתב שם עוד דלא שייך בזה לומר דמצות לאו ליהנות ניתנו, דכ"ז שייך רק באיסורי הנאה, אבל בטבל דכל ההנאות שרו, ואינו אסור רק הנאה של כילוי, נמצא דהכילוי הוא האיסור, אלא

מסכת בבא קמא

דף ז'

התנה בע"ח לשלם מעידית, בשעה שהיו לו עידי עידית ונפסדה

בעל חוב בבינונית. בשו"ע (חו"מ קב ס"ה) פסק בהיו לו עידי עידית ועידית ובינונית וזיבורית והתנה בשעת הלואה ליתן לו עידית, וכל תנאי שבממון קיים, ואח"כ נפסדה העידי עידית, שאינו משלם לו אלא מהבינונית אף דהעידית קיים, דזה שהתנה ליתן לו העידית מפני שנשאר אצלו עידי עידית, אבל אם היה יודע שיפסיד העידי עידית לא היה מבטיחו ליתן לו העידית. (עי' רש"ל וט"ז).

ובאורים ותומים מבואר דעת החולקין בזה דזהו כמו דברים שבלב, וכיון דהעידית קיים ישלם לו כתנאו, **דדווקא** אם גילה דעתו מתחלה שאמר לו בפי' אתן לך עידית כי יש לי עידי עידית, בזה וודאי כשנפסדה העידי עידית יעכב העידית לעצמו, **אבל** כשלא גילה דעתו הוה דברים שבלב ואינם דברים, **אא"כ** נתקלקלה העידי עידית עד שהם גרועים מהזיבורית ונמצא דעתה העידית הם כעידי עידית והבינונית הם כעידית והזיבורית כבינונית והעידי עידית כזיבורית, דאז גובה מהבינונית שעתה הם עידית, **אבל** כשנפסדה העידי עידית לגמרי גובה מהעידית ע"ש.

דף ח'

להשתמש בכלי פוליגרא"ף לחקירת עדים

שלא תנעול דלת בפני לוין. בספרי הפוסקים עסקו בשאלה **דבזמנינו**

שנתחדש מכונה הנקרא פוליגרא"ף הבודק אם האיש דובר אמת אם יוכלו על פי דיני התורה הבית דין להשתמש בה בדיני ממונות ולהכריע אם העד ישקר בעדותו, וזה יהיה תיקון למנוע בעד עדי שקר, וכתב בשו"ת **עמק הלכה** (ח"ב סי' יד) דלכאורה היה מקום להתירו עפ"י המובא **בילקוט שמעוני** (אסתר תתרמו, ובתרגום שני) שאחת מפלאי כסא מלכותו של שלמה המלך, שהיה בה חלק אחד שכשהיו עדים שקרנים מעידים לפניו מיד היתה הכסא יודעת מה שבליבם ומנגנת ופוקעת וכו', והייתה אימתה מוטלת על העדים שלא ישקרו, הרי שמוכח שגם על פי התורה יש מקום להשתמש בפאליגרא"ף להפחיד העדים שלא ישקרו.

אמנם הוא דוחה ראיה זו, וכתב שאסור להשתמש בזה שהרי תקנו חז"ל שאין דרישה וחקירה בעידי ממון, כדי שלא תנעול דלת בפני לווין וגם כאן וודאי ע"י מכונה כזו יש יותר חשש לנעילת דלת, שיהיו אנשים יראים להלוות אפילו בפני עדים, כיון שיחששו שמא העדים יתייראו אח"כ להעיד מחמת המכונה שהרי הם חשודים למשקרים, **ומוכח בסנהדרין** (לב:) שיש בזה חשש נעילת דלת, לפיכך אין להשתמש במכונת אמת גם לא לדיני ממונות, **ומה שבי"ד של שלמה המלך נשתמשו בזה** מיישב שהרי זה היה קודם שנתקנה תקנה שאין דרישה וחקירה בדיני ממונות מחמת נעילת דלת בפני לווין. עכ"ד מעמק הלכה.

דף ט'

טעמא דמילתא דעל הידור נוסף במצוה יש שכר עוה"ז

עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקב"ה. ופירש"י עד שליש משלו, דהיינו אותו שליש שיוסיף בהידור מצוה משלו הוא שאינו נפרע לו בחייו כדאמרי' היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם, **מכאן ואילך מה שיוסיף בהידור יותר על שליש יפרע לו הקב"ה בחייו.** ובספה"ק **ישמח משה** (פ' לך לך) מביא המבואר בספרים דמה שהאדם עושה יותר מן החיוב מגיע לו מתן שכרו בעוה"ז, ויצא להם זה מדברי הגמ' ומפירש"י הנ"ל, עיי"ש.

ובטעמא דמילתא כתב מרן **רביה"ק זללה"ה בדברי יואל** (פ' לך ע' רטו) דמצוה שנצטוינו עלי' מפי הגבורה, כל עיקר חיות מצוה זו היא כח אלקית, שכח הפועל בנפעל, וע"כ גדר מצוה זו רק להשפיע רוחניות וטובות עוה"ב, אשר עין לא ראתה אלקים זולתך, **משא"כ במצוה שהאדם מביא עצמו לידי חיוב, וגדרים וסייגים שמוסיף האדם מדילי', יש בו גם כח הנפעל מכח אנושית, וע"כ יש בגדר מצוה זו להשפיע גם טובות עוה"ז** עכדה"ק.

דיש תנאי דדצריך שיהי' לזה הנאה, **ולגבי כילוי אין היתר דמלל"נ. אולם עיין משנל"מ** (פ"ב מהל' תרומות הי"ד) דנקט **דאמרינן מלל"נ גם בטבל.**

דף כ"ז

מה ענין טלית מצויצת גבי חנוכה שזמנה משׁשׁקעה חמה

וראיתם אותו פרט לכסות לילה. הנה **בשאלתות** (פ' וישלח) כתב לגבי הדלקת נר חנוכה, וז"ל **נר חנוכה משמאל כי היכי דליהוי מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל ובעה"ב בטלית מצויצת באמצע**, וקשה דהא כיון דמצות נר חנוכה מצותה משׁשׁקעה חמה, **הא בלילה פטורין מציצית.** ותירץ **המלבי"ם בספרו ארצות החיים** (סי' י"ח סק"ו) **דדעת הרמב"ם** דכל מה שלובש בלילה פטור, אפילו הוא כסות המיוחדת ליום, אבל **דעת הרא"ש** דהכל תלוי בכסות, בכסות המיוחדת בלילה פטור אפילו לובשו ביום, וכסות המיוחדת ליום חייב אפילו לובשו בלילה, **ומדברי השאלתות האלו מוכח דסובר כהרא"ש דכסות המיוחדת ליום חייב בציצית אף בלילה, ולכן אף בנר חנוכה מצותה משתשקע כסות יום עכ"פ חייב.**

דף כ"ח

בדבר טמא אין שייך בחי' שמחה, רק הוללות בעלמא

רבי נחמיה אומר מכסה אחד היה ודומה כמין תלא אילן כו' דהתם טמא והכא טהור, א"ר יוסף א"ה היינו דמתרגמינן סססגונא ששש בגווני הרבה. פי' בזה מרן רביה"ק זללה"ה **בדברי יואל** וז"ל: הנה בפשטות קאי ר' יוסף להביא ראיה שיש לו גוונין הרבה, **אבל לכאורה** עיקר המימרא הוא בא לומר שהיה טהור לא כמו תלא אילן שהוא טמא, **ומאי אמר** א"ה היינו דמתרגמינן סססגונא. **גם קשה** הלשון אי הכי, **ורש"י ז"ל פי' סייעתא הוא,** אבל למה אמר לשון זה, היה לו לומר א"ר יוסף היינו דמתרגמינן סססגונא, וגם במקום אחר מצינו כן לר"י שאמר כן, **ונראה שהיה דרכו של ר"י לומר כן, אבל אעפ"כ צ"ב.**

אמנם נראה לפרש שראייתו של ר' יוסף אינו על מה שיש לו גוונים הרבה, רק על מה שאמר שהיה טהור, **דהנה הקדושת לוי הקשה** על מה דכתיב במגילה ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, דלכאורה שמחה הוא רק מצד הקדושה דאותו שאינו מהקדושה נקרא הוללות ולא שמחה, א"כ לשמחה מה זו עושה אצל המן הרשע, **ומסביר שם** שאסתר הכניסה בו קצת קדושה שרצתה לנתק אותו משרשו עיי"ש לפי דרכו בקודש. **וזה אפשר כוונת הגמרא דממה שנקרא סססגונא ששש בגווני הרבה, ואם היה חיה טמאה לא היה התרגום קורא אותו בלשון ששׁ,** שגם התרגום הוא לשון תורה וניתן בסיני, **ולא שייך לומר לשון שמחה על דברים טמאים רק לשון הוללות.**

וזה שאמר ר' יוסף אחר שמסיק שהיה טהור **"אי הכי היינו דמתרגמינן סססגונא ששש בגווני הרבה", ושפיר נקרא סססגונא לשון שמחה כיון שהוא טהור, ומזה גם כן ראיה שהוא טהור דאם היתה חיה טמאה לא היה שייך לקרוא אותה בלשון שמחה, ועל כן אמר אי הכי שלא תאמר דאין ראיה זו רק על מה שיש לו גוונין הרבה, אמר א"ה על כל המימרא שלו גם על מה שאמר שהוא טהור ג"כ יש ראיה ממה שנקרא סססגונא.**

דף כ"ט

נדמה לו שהוא חס, שאינו מרויח כלום בגרעון כבוד שבת

כחס על הנר כחס על השמן. בקובץ **אוצרות ירושלים** (ח"ג, ירושלים תשט"ו) הובא מש"כ בזה הגה"ק **בעל דברי אמונה** זללה"ה וז"ל: **במשנה** כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב וכו', **והקשו המפורשים שהי' צריך לומר חס על הנר חס על השמן** וכו'. ושמעתי **מהרהגה"צ רבי ישראל פרייניד זצ"ל אבד"ק הוניאד שאמר בשם הגר"א זי"ע** עפ"י מה שמובא במסכת ביצה (טז.) שכל הוצאות של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מהוצאת שבת ויו"ט וכו' שאם פוחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו. **נמצא שאם היה מאמין באמונה שלימה בדברי חז"ל לא היה חס על הנר ועל השמן ועל הפתילה. ובאמת אין מרוויח כלום במה שמקמץ על שבת. כיון שאם פוחת פוחתין לו כמובא בגמרא הנ"ל, רק בקטנות אמונה שלו נדמה לו שמרויח במה שחס על הנר** וכו'. וזה הלשון כחס דהיינו שנדמה לו שחס על הנר וכו' אבל באמת אין מרויח כלום כיון שאם פוחת פוחתין לו כנ"ל ודפח"ח.

מסכת בבא קמא

דף י'

אמאי היזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק

מכה נפש בהמה ישלמנה. פי' כי בזה שמכה נפש הבהמיות שלו להכניעה, עי"ז ישלמנה זהו עיקר דרך השגת שלימות של האדם, כיון שעי"ז מבטל פחיתות נפשו הבהמיית כחושך מפני האור שמתגלה שהחושך אין לו שום ממשות, וזהו ישלמנה כיתרון האור מן החושך. וכהא דאי' בזה"ק המשל לעצים שאין האור נאחז בהן יפה שמכין על העץ עד שמתלהט ונאחז בו האש. וכמבואר בספה"ק **תניא** (פרק כט) זל"ק שם: **לפעמים ועתים רבים יש להם טמטום הלב שנעשה כאבן** ולא יכול לפתוח לבו בשום אופן לעבודה שבלב זו תפלה. וגם לפעמים לא יוכל להלחם עם היצר לקדש עצמו במותר לו מפני כבדות שבלבו **וזאת היא עצה היעוצה בזהר הקדוש דאמר רב מתיבתא בגן עדן "אעא דלא סליק ביה נהורא מבטשין ליה כו'. גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה" כו'** פי' נהורא דנשמתא שאור הנשמה והשכל אינו מאיר כל כך למשול על חומריות שבגוף. ואף שמבין ומתבונן בשכלו בגדולת ה' אינו נתפס ונדבק במוחו כל כך שיוכל למשול על חומריו הלב מחמת חומריותן וגסותם והסיבה היא גסות הקליפה שמגביה עצמה על אור קדושת נפש האלהית ומסתרת ומחשיכה אורה.

וליאת צריך לבטשה ולהשפילה לעפר דהיינו לקבוע עתים להשפיל עצמו להיות נבזה בעיניו נמאס ככתוב ולב נשבר רוח נשברה היא הס"א כו', הרי בזה ממאס ומבזה הס"א ומשפילה לעפר **ומורידה מגדולתה וגסות רוחה וגבהותה שמגביה את עצמה על אור קדושת נפש האלהית להחשיך אורה** וכו'.

והנה על ידי זה יועיל לנפשו האלהית להאיר עיניה באמת כו', והטעם לפי שבאמת אין שום ממשות כלל בס"א כו' ולכן היא בטלה לגמרי מפני הקדושה כביטול החשך מפני האור הגשמי, **רק שלגבי קדושת נפש האלהית שבאדם נתן לה הקב"ה רשות ויכולת להגביה עצמה כנגדה כדי שהאדם יתעורר להתגבר עליה להשפילה ע"י שפלות ונמיכת רוחו ונבזה בעיניו נמאס ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא לקיים מ"ש משם אורידך נאם ה' דהיינו שמסירה ממשלתה ויכלתה ומסלק ממנה הכח ורשות שנתן לה להגביה עצמה נגד אור קדושת נפש האלהית ואזי ממילא בטילה ונדחית כביטול החשך מפני אור הגשמי.** עכל"ק.

המוכיח חייב להשלים ולהדריכו להשיג חיות דקדושה

מכה בהמה ישלמנה. א' בספר **אמרי קדוש מהרה"ק ר' אורי מסטעליסק זצ"ל, דרמוז בזה כאשר ירצה להוכיח חבירו** להדריכו בדרך ישרה, ליישר מדותיו ומעשיו, ע"י שיבא להכות את נפש הבהמיות אשר יש בו בחבירו להכניעו. **אז יראה מקודם אם "ישלמנה, פי' אם יכול להחליף ולשלם לו לחיות אחר דקדושה וכו',** עכדה"ק. [והוכח תוכיח את עמיתך, בהוכחה כפולה בסור מרע, והדר להוכיחו ולהראותו דרך המלך ב'עשה טוב'. ולא תשא עליו חטא ע"פ מה שארז"ל (יבמות סה:) כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה כו'].

ב ס ״ ד

אנווייזונגען און פרטים

אויף די געהויבענע טעג פון

שבת קדש
מירון
באתרא קדישא

בתוככי הנסיעה הרופפה
ע״י ׳קהלה קדישא׳ הדין
ל׳אתרא קדישא׳ מירון
׳בצילא קדישא׳
של מרן רבינו
הגה״ק שליט״א

דערפאנונג אויף די וועגן:

טיקעט און וויזע: ס׳איז וויכטיג צו געדענקען צו האבן ביי זיך אין טאש דעם טיקעט פארן פלייט, און אויך די **ETA** טרעוול אויטאריזאציע.

פאספארט: נישט פארגעסן צו האבן ביי זיך דעם פאספארט, און זיכער מאכן אז ס׳איז נאך פעליג פאר 6 חדשים.

DPMGSROUP.COM

אש"ל אינפארמאציע:

יעדער רעגיסטרירטער וועט ערהאלטן אן איפעיל פיט זיין 'באר קאוד' וואס ער וועט איבערגעבן ביים "אש"ל צענטער" הארט ביים אריינגאנג קיין פירון.

לרבים השואלים, די יחידים וואס האבן זיך אליינס מסדר געווען פיט אכסניות און ווילן זיין אויסגעהאלטן להלכה (כפי שפסרו רבני הוועד לעניני פמונות שע"י בית הוראה דקרית יואל) און ווילן באצאלן זייער חלק וואס פארלאנגט זיך פאר די סעודות שב"ק און פאר די הוצאות פון אהערשטעלן דעם ריזיגן שבת. האבן פיר פסדר געווען א ביליגערע פרייז פאר זיי וואס רעכנט אראפ די קאסט פון די אכסניות. צו באצאלן קען מען אריינרופן צום ועד הנסיעה: 347-947-1150, אדער אימעיל: Bookings@merontoldos.com.

בפשך דעם דאנערשטאג טאג וועט אי"ה זיין אין פירון א שטאב פון עסקנים ביים פלאץ וואו די באסעס קופען אן, צו העלפן און באגלייטן יעדן גלייך ביים אנקופען, און זיכער פאכן אז יעדער טרעפט זיין באשטיפטע אכסניא.

דער גאנצער הר פירון איז געווארן **אהערגעשטעלט און איבערגעארבעט ווי א סאטפארי'ע שטאט, פיט הייפישע נעפען אויף די געסלעך און ספעציעלע אכסניא-אדרעסן,** זייענדיג א שבת וועט דער דערפל איז טראנספארפירט אלס א פולקאפער הייפישער שטאט אריינגעפענדיג אין זיך די פילע טויזנטער חסידי סאטפאר פון איבער די וועלט, אורחי רבי שפעון. עס וועלן זיין שילדן און פאפעס צו האלטן א גענויטע סדר אז יעדער זאל זיין באקוועם און קלאר פיט זיין פלאץ אא"וו.

דאנערשטאג אין לופטפעלד:

אנקופענדיג אין עירפארט אין ארץ ישראל, וועט דער ציבור אויפגענופען ווערן אויפ'ן ארט פיט טעיפה קלה, און ס'ווערט צוגעשטעלט א בריייטע באקוועפע פלאץ צום דאוונען שחרית און מנחה-פעריב.

עס וועט אי"ה זיין צוגעשטעלט באסעס ביי אלע פלייטס בפשך פונעם טאג, אויפצונעפען די חשובי'ע אנקופענדע געסט, פאר א גאר פיניפאלע אפצאל. ווי באלד די עסקנים דארפן וויסן אויף וואס זיך צו רישן, וועט מען פפרסם זיין א נופער וואו דער ציבור זאל קענען **פאראויס אריינרופן און לאזן וויסן וועלכע צייט זיי קופען אי"ה אן** אין עירפארט.

פאר די וואס קופען אן ביז 1:00 אזייגער פיטאג וועלן די באסעס פירן קיין ירושלים עיה"ק פיטצוהאלטן די גרויסע פעפדים, און שפעטער נאכ'ן ענדיגן די פעפדים אין ירושלים וועלן זיי האבן באסעס קיין פירון. אויך וועט זיין באסעס גלייך קיין פירון.

פאר די וואס קופען אן נאך 1:00 וועט אי"ה זיין באסעס גלייך קיין פירון, און פען בעט זייער אז אויך די וואס פארן צו קברי קדפונינו אין צפת-טברי' דאנערשטאג ער"ח, זאלן צוערשט קופען קיין פירון זיכער פאכן אז זייער אכסניא איז פסודר באצייטנס, ויפה שעה אחת קודם.

דאנערשטאג אין את"ק פירון:

ווי געשריבן וועלן די עסקנים אויפנעפען דעם ציבור גלייך ביים אריינגאנג, און יעדער וועט באקופען זיין אינפארמאציע ביים ספעציעלן צענטער, סיי זיין **אכסניא קארטל,** און זיין **כניסה קארטל** פאר די סעודות שב"ק.

עס וועט זיין צוגעשטעלט אין פירון בריייטע טעיפה אגאנצן טאג פאר די חשובי'ע געסט.

פון 6:00 ביז 12:00 אויפדערנאכט וועט זיין צוגעשטעלט א **בריייטע נאכטפאל** אויף א גרויסן פארנעם פאר אלע טויזנטער **רעזערווירטע געסט.**

דאנערשטאג אין ירושלים עיה"ק - ובנה אותה בקרוב:

דאנערשטאג פיטאג צייט וועט אי"ה פארקופען א רייכע "פסיבת הוקרה" פאר די געלאדנטע נגידים ונדיבים, נדבני ובוני הבנין אין ירושלים עיה"ק.

נאכפיטאג וועלן זיך צוזאפקופען בני ציון היקרים און אנשי שלופינו פרחבי ארה"ק און די פילע חשובי'ע געסט צום גרויסארטיגער און באדייטפולער "פעמד יציקת הקופות" פארן בנין החדש פון קהלתינו הק' אין ירושלים עיה"ק.

דער פעמד וועט זיין בהשתתפות אלופי אלפי ישראל ובראשם גדולי רבני העיר וגדולי הדור, ועל צבאם כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א.

עש״ק תולדות, ראש חודש כסליו:

אין די פארטאגס שעות (תיכף נאכ׳ן גרויסן ותיקין פנין) וועט רבינו שליט״א **אריינקומען אין די פערה צום גרויסן ״פעמד התעוררות רחמים״**, וואו דער ציבור האלפים וועט אי״ה אינאיינעם אויסזאגן גאנץ ספר תהלים און איינרייסן בשפיס בכח הרבים שטייענדיג ביים הייליגן תנא, פאר ישועת כלל ישראל בכלל און פאר אונזערע צרכים בפרטיות להוושע בדבר ישועה ורחמים, יניעו אפות הסיפים ויה״ר פ׳זאל פועלן אלעס גוטס.

ביידע חלקים פון די פערה וועלן זיין אפן, און פען בעט זייער פ׳זאל זיך נישט שטופן אויף פארנט ס׳זאל נישט צוקומען צו קיין סכנות ח״ו. רבי שמעון לכל.

אינדרויסן פון די פערה, אויף די זייט פונעם ׳שטח תולדות אהרן׳, וועט אי״ה צוגעשטעלט א **ריזיגער שאטער** וואו אלע טויזנטער פשתתפים וועלן אי״ה קענען פיטהאלטן און פתפלל זיין בהרחבה.

בעפאר אפירת תהלים וועט רבינו שליט״א אי״ה משפיע זיין **דברות קודש והתעוררות,** און ס׳וועט זיין צוגעשטעלט הויכהילכער אז יעדער זאל קענען הערן און פיטהאלטן בעז״ה אפילו אינדרויסן פון די פערה.

ס׳איז געדרוקט געווארן ספעציעלע תהלים׳לער פארן׳ן גאנצן ציבור ספעציעל פארן׳ן פעמד התעוררות רחפים.

בערך א האלבע שעה נאך אפירת תהלים וועט דער רבי דאוונענען **תפילת שחרית, תפילת ר״ח, ברוב עם יחד אלפי ישראל,** און פ׳וועט זוכה זיין צו אן אפירת הלל אין די פערה פון רבי שמעון, קהלא קדישא באתרא קדישא בצילא קדישא.

אויף עש״ק וועט אי״ה געדרוקט ווערן קאפיס פון די לימודי השבוע פון די סאטפאר׳ע חבורות, צו קענען עוסק זיין בתורת ה׳ בצל התנא רבי שמעון.

וויכטיג: **די פאליציי וועלן אפשפארן פירון פון א האלבע שעה בעפארן׳ן זמן שב״ק.** אויב פארט איר ארויס פאכט זיכער צו זיין צוריק אין צייט.

שבת קודש תולדות בצל כנפיך יחסיון:

דאס דאוונענען פרייטאג צונאכטס בקבלת פני השבת קודש, און אזוי אויך תפילת שחרית שב״ק אינדערפרי, ווען פארקופען אין דעם **גרויסן שאטער ״היכל התפילות״** וואס ווערט אויפגעשטעלט **ספוך ונראה צום ציון התנא האלקי**.

ס׳איז אריין געלייגט געווארן שווערע געלטער, פלאג און האראוואניע, דאס צו קענען פסדר זיין עצהיו״ט. ס׳וועט אי״ה זיין א ריזיגער פלאץ צו קענען אקאפאדירן דעם גאנצן ציבור האלפים, און פ׳בעט יעדער זאל צוהעלפן צום ארדענונג און אויספאלגן די אנווייזונגען פון די עסקנים בפשך גאנץ שב״ק.

דער היכל התפילות ווערט אהערגעשטעלט אויף א פראקטישער אופן, די פערסטע שייך בס״ד, אז דער ציבור האלפים זאל קענען פיטהאלטן די דערהויבענע תפילות בהשתפכות הנפש והתלהבות בצילא קדישא. בר יוחאי פושב טוב ישבת.

עס ווען זיין טויזנטער ספעציעל געדרוקטע סידורים לכבוד דעם גרויסן שבת, פ׳דערף גארנישט פיטברענגען. אויך ווערן געדרוקט רייכע גליונות פיט דברי תורה און שיינע ענינים, צו הנאה האבן בפשך השבת.

פרייטאג צונאכטס נאכ׳ן דאוונענען וועט ציבור האבן די געלעגנהייט צו **אריבערגיין גוט-שבת וואונטשן און מקבל זיין פני פרן רבינו שליט״א.** דער ציבור ווערט געבעטן דאן צו ארויסגיין פאפעליך, פיט געלאסנקייט, ס׳זאל ח״ו נישט צוקומען צו קיין סכנה.

די **סעודות שב״ק** ווען סערווירט ווערן פארן׳ן גאנצן ציבור אין א ריזיגן **״היכל הסעודות״ אונטן פונעם בארג פירון,** בראשות רבני קהלתינו ובני כ״ק רבינו שליט״א. א ריזן שטאב פון עסקנים און סערווירער ווען אי״ה פארזיכערן צו האלטן א שיינעם ארדענונג און סערווירן אלע רעזערווירטע געסט, אויף א רייכער און בריייטער פארנעם, לכבוד שבת קודש. פ׳וועט קענען אריינקומען נאר פיטן׳ן **״כניסה קארטל״.**

בפשך די סעודות שב״ק ווען אי״ה געהערט ווערן **ספעציעלע דרשות** פהנה צו זיין דעם ציבור האלפים.

ס׳איז געדרוקט געווארן זמירות שב״ק פארן׳ן ציבור.

זה השולחן אשר לפני ה׳: דער טיש פרייטאג צונאכטס וועט פארקופען אין א באזונדערע **ריזיגער בנין ״היכל השולחנות״** וואס איז אויפגעשטעלט געווארן **הארט נעבן דעם היכל הסעודות.** דער היכל וועט זיין פארפאכט ביז פען ענדיגט סערווירן די גאנצע סעודת שב״ק אינעם היכל הסעודות.

פאר די נדיבים בעם **״פרנסי השבת״** וועט זיין צוגעגרייט א ספעציעלער פקום פכובד, סיי ביי די סעודות און סיי ביי די טישן.

דער היכל השולחנות וועט אי״ה זיין פרעכטיג אהערגעשטעלט פיט הויכשטאקיגע פארענטשעס, צו קענען פיטהאלטן די **שעות של התרוממות, וועו די טויזנטער חסידים ואנשי מעשה קהלא קדישא אורחי רבי שמעון וועלן אינאיינעם זיך פסתופף זיין בצל הקודש באתרא קדישא,** בזמירות ודברות קודש לכבוד שבת קודש, וניגונים פיוחדים לכבוד התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, אויסגעשטעלט אויף א ספעציעלן אופן אז דער ציבור האלפים זאל בעז״ה קענען אלעס פיטהאלטן כאיש אחד בלב אחד.

שב״ק אינדערפרי בעת תפילת שחרית יחד אלפי ישראל אינעם גרויסן שאטער אויבן נעבן די פערה, וועט אויך זיין א פנין שחרית אונטן נעבן דעם היכל השולחנות, פאר די עלטערע אידן וואס קענען שווער ארויפגיין דעם בארג.

סעודה שלישית רבתי וועט אי״ה געפראווט ווערן בלהבת אש אינעם גרויסן היכל השולחנות. ס׳וועט זיין פניני פנחה אינדרויסן נעבן דעם שאטער.

בעת רעוא דרעווין - וואס דער תנא אלקי האט אונז פגלה געווען איר גרויסקייט, וועלן די טויזנטער חסידי סאטפאר זיך דערווארעפען דאס הארץ בהתעוררות ודביקות, און הערן דברי אלוקים חיים פוסר והתחזקות פפי פלכינו פרן רבינו הגה״ק שליט״א.

בההוא זפנא אפר רבי שפעון: קריבו לי חזו חילי דלית דינין תקיפין ולית פרעותא בעלמא.

פוצאי שב"ק - אור היקוד הם יוקדים:

באש להבת שלהבת גרייטן זיך אלפים ורבבות צו קענען פיטהאלטן דעם דערהויבענעם **פעמד הדלקה לכבוד התנא אלוקי, הארט נעבן די פערה פונעם הייליגן תנא,** וואו מען וועט צינדן דעם פדורה לכבודו און ווידער פעורר זיין רחמי שמים לישועות ורפואות לכל ישראל, און טאנצן און לויבן דעם הייליגן באשעפער על רוב רחמיו, אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו.

דער פעמד וועט זיך אנהויבן ארום איין שעה נאך הבדלה (בערך 9:00) פיט וואריפע ניגוני התעוררות ודביקות דורך די טויזנטער חסידי סאטמאר, און פרישע טויזנטער געסט פרחבי ארה"ק.

דאן וועט מען זוכה זיין צו הערן **דברות קודש באי"ש שלהב"ת פונעם עמוד האי"ש ההולך לפני מחנה ישראל כ"ק מרן רבינו שליט"א,** נאכגעפאלגט פיט ניגוני בקשה, באגלייט דורך די סאטמאר'ע פשוררים און מנצחים בכלי שיר פון ארה"ק און פון ארה"ב.

א ספעציעלע פקום פכובד איז צוגעגרייט פאר די **נדיבים פרנסי השבת,** און די נגידים וועלן נתכבד ווערן צו גיסן אויל אויפן פדורה לכ' התנא אלקי.

דער הויכפונקט וועט אי"ה זיין וועו **כ"ק רבינו שליט"א וועט אנצינדן די פדורה לכבוד התנא האלקי רבי שפעון בר יוחאי, וכל העם יצאו בשיר בהודאה ובבקשה** ובשפחת הלב אויף די זכ' צו זיין פון די ערליכע אידן אויף וועמען דער הייליגער תנא האט געליינט דעם פסוק און פבטיח געווען הבטחתו פון השי"ת **"כי לא תשכח מפי זרעו".**

מען בעט בכל לשון של בקשה אז דער ציבור זאל שטיין צושפרייט און **זיך נישט שטופן פארנט,** זינט די פאליציי זענען אופשטאנד צו אפשטעלן דעם פעמד פאר יעדן וויטן חשש סכנה ח"ו זייענדיג אונטער די שווערע רעגולאציעס זינט אסון פירון ה"י. ביטע צוהעלפן צום רואיגקייט, **פ'וועט אי"ה קענען פיטהאלטן פונעם גאנצן ריזיגן שטח.**

בי"י די צווייטע העלפט ריקודין וועלן פארקופען די **"חאלאקעס"** דורך מרן רבינו שליט"א. די עלטערן זאלן נאכפאלגן די אנווייזונגען אויפן פלאץ.

יבטל כל הגזירות אדונינו בר יוחאי.

זונטאג ויצא אין בני ברק - בני ציון יגילו:

זונטאג פיטאג וועט מרן רבינו שליט"א קופען צו פארן פון פירון קיין בני ברק ת"ו, וואו ס'וועט צוערשט פארקופען אי"ה א רייכע "פסיבת הוקרה" פאר די געלאדנטע נגידים ונדיבים, נדבני ובוני בנין הבית חינוך לבנות "בנין שלפה פשה קלאגסברוין" אין בני ברק ת"ו.

נאכפיטאג וועלן זיך צוזאמקופען כל בני ארה"ק און די פילע טויזנטער געסט צום גרויסארטיגער און באדייטפולער "פעמד חנוכת הבית רבתי" פארן בנין החדש והפואר וואס סאטמאר בני ברק האט נארוואס פארענדיגט אויפצובויען לחינוך בנותינו.

דער פעמד וועט זיין בהשתתפות אלופי אלפי ישראל ובראשם גדולי רבני העיר וגדולי הדור, ועל צבאם כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א.

פ'וועט אי"ה ענדיגן געגנוג צייטליך, אז די אלע וואס פארן אהיים פיט די ביינאכט פליגערס זאלן נאך קענען רואיג כאפן זייער פליגער אי"ה.

פסייע יש בו פמש:

אצינד ביפי ההכנה, אריינטערעטנדיג אין אזא ריזיגער געשעענישן בקורות יפי סאטמאר וועלכע איז גאר א גרויסע אונטערנעמונג, וואס קופט נאך חדשים-לאנגע שווערע ארבעט, אסטראנאפישע געלטער און שווערע כוחות, און עס טראגט פיט זיך א גרויסער אחריות אז אלעס זאל בס"ד אריבערגיין פיט אן התרופפות אן קיין שום שטערונגען, קוקן די עסקנים ארויס אויפן ציבור אז **יעדער זאל צוהעלפן צום הצלחה פון די גאנצע נסיעה פבואו ועד צאתו,** סיי פיט אויספאלגן אלע אנווייזונגען און פיט-ארבעטן פיט אלע דעטאלן אין יעדן פרט, און סיי פיט צולייגן א פלייצע וועו און וואו עס פעלט נאר אויס.

פיט יעדנס קאאפעראציע און פיט סיעתא דשפיא, וועלן די דערהויבענע טעג אי"ה אדורכגיין פיט גרויס הצלחה, און פ'וועט אהייפקופען פיט אן התעלות הנפש, און פיט פילע זעק ישועות והשפעות, לנו ולכל ישראל, ביזין דערלעבן ביאת גואלינו ופלכינו בראשינו, אפן.

אלה פסעי בני ישראל
פועלט אלעס גוטס!

ועד הנסיעה: 347-947-1150 Bookings@merontoldos.com

שנת תשל"ח לפ"ק

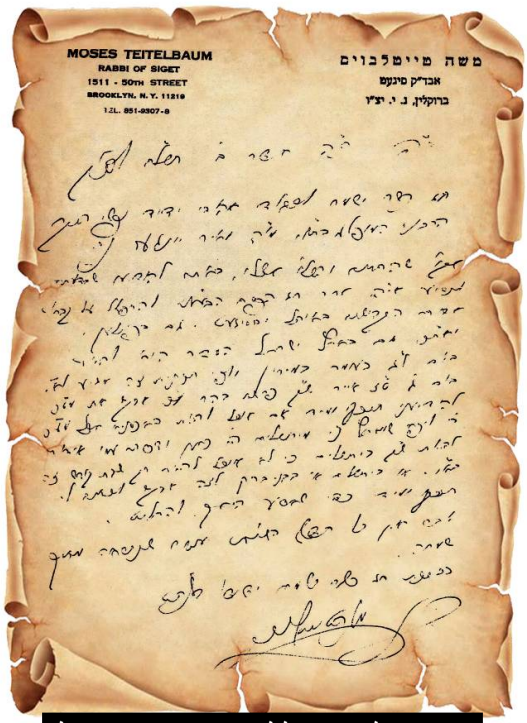
בשנת תשל"ח נסע רבינו שוב לארה"ק, והשתטח על ציון המצויינת של התנא האלוקי רשב"י זי"ע ביום ל"ג בעומר באת"ק מירון יע"א.

נסיעה זו היתה נסיעה ארוכה, רבינו יצא מארה"ב ביום ב' דר"ח אייר תשל"ח וילך למסעיו, תחילת דרכו היה לפקוד את המקומות הק' באיראפע סיגעט, סאטמאר, אוהעל, קאלוב ועוד. ובשב"ק פרשת קדושים שבת בעיה"ב וויץ יע"א, ולאחר שבת המשיך בנסיעתו לריישא, רימאנוב, צאנז, קראקא, ליזענסק, בריגל, לאנצהוט, שינאווא, דינוב, ובשב"ק פ' אמור שבת רבינו בעיה"ב לאנדאן.

ביום ג' פרשת בהר ט"ז אייר הגיע רבינו לארה"ק, הופעת רבינו עשתה רושם עז והתרגשות עצומה על כל יושבי ארצינו הק.

רבינו התחיל נסיעתו בהרי הגליל, וירד מש"ה מן ההר, אל הרי הגליל, מיד עם הגיעתו על אדמת ארה"ק נסע מקודם לעיר טבריא ת"ו, שם השתטח על קברי הצדיקים, התנא רבי עקיבא, רבי מאיר בעל הנס, חמשת תלמידי רבן יוחנן בן זכאי, הנשר הגדול הרמב"ם זי"ע, והשלה"ק.

משם יצא רבינו על אם הדרך לעיה"ק צפת ת"ו, והשתטח שם בקברי הצדיקים קדושי עליון הטמונים שם

MOSES TEITELBAUM
RABBI OF SIGET
1511 - 50th STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219
TEL. 851-9307-8

משה טייטלבוים
אב"ד סיגעט
ברוקלין, נ. י. יצ"ו

מכתב ששלח רבינו ז"ל להרה"ח ר' מאיר יונגער ז"ל
ובו מגולל לפניו את פרטי הנסיעה בשנת תשל"ח

ביום רביעי בלילה לנו לינת לילה בעיה"ק צפת, ובלילה ערך רבינו מסיבת לחיים בבית האכסניא יחד עם כל ציבור אנ"ש תלמידים וחסידים שנתקלו אליו בנסיעתו למקומות הק, והתכוננו בהכנה דרבה לעלות לציון הק' של התנא האלקי רשב"י זי"ע מחר יום הגדול ל"ג בעומר.

בהילולא דבר יוחאי

ביום חמישי בשעה ארבע לפנו"ב כבר הלך רבינו לטבול עצמו במקוה האריז"ל בצפת, להתקדש ולהטהר טרם נסיעתו לאת"ק מירון.

ביום ל"ג בעומר שוב זכה געווען למלאות רצון קדשו

ושאיפת נפשו, ועלה לאת"ק מירון להשתטח על ציון הק' של התנא האלקי רשב"י.

רבינו ז"ל הופיע בהדרתו בשערי אתרא קדישא מירון בשעות של לפנות בוקר, וברגשי אש קודש עשה רבינו את דרכו רגלי עד למערת הרשב"י, וראו עליו את הדביקות וההתרגשות שאפפהו. כל דרכו התנהג בפשטות, בבחינה שהוא רוצה להתפלל ולומר תהילים 'בתוך עמי אנשי יושבת', לשפוך שיח אצל ציון הקדוש בתוך כל הקהל הקודש שהצטופפו במערת הרשב"י ולא להיות יוצא מן הכלל.

כשהגיע רבינו ז"ל לחצר המערה היה שם דוחק גדול מרבבות אלפי ישראל אשר הצטופפו שמה, ומקורבי רבינו רצו לפלס דרך כדי שרבינו יוכל להגיע לציון הק, כשהבחין רבינו בזה כאב לו הדבר מאוד, ואמר לא' המקורבים: "וואס טוסטו? אידן קומען אהער זיי דארפן ישועות, און מ'שטופט זיי אוועק?", רבינו אמר דברים אלו בכאב ובצער והי' ניכר עליו שהוא מצטער על כך מעמקי לבבו על שעושים בשבילו מהפיכה, והזהיר את מקורביו לבל יהינו לעשות ממנו שום עסק ולא ידחפו שום יהודי למען כבודו.

רבינו ניגש סמוך לציון הק' והתחיל באמירת תהלים בהשתפכות הנפש, ושפך את לבו לפני ה' במקום קדוש זה בהתעוררות רב עד אין קץ, יחד עם ציבור גדול של מתפללים אשר תאו ואתכנשו להעתיר בתפילה ולהתחנן ביום קדוש במקום הקודש.

למטה בחצר המערה בהתרגשות עזה. בתוך הריקודין לקח חלק גם הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל, רבינו היה בדביקות עילאית ומלא רגש קודש עד שהיה רוקד גבוה מעל גבוה שלא כהרגלו, באופן שלא ראו אצלו אף פעם שיצא מגדרו בהתלהבות גדולה כל כך.

אנשי שלומינו שהיה נוכחים בסיעה זו עם מרן רבינו ז"ל מתארים בערגה את גודל ההתעוררות הרב ששררה בכל מקום שהיו עם רבינו במקומות הקדושים, אבל במיוחד היה ההתעוררות פי כמה וכמה באת"ק מירון, דבר אשר לא ישכח ולא ימוש מזכרונם לעולם.

מקורבי רבינו ז"ל מספרים כי על אם הדרך בחזרתו ממירון, אמר רבינו ז"ל כהאי לישנא: **"אזא התעוררות האב איך נאר געשפירט ביים טאטנס ציון".**

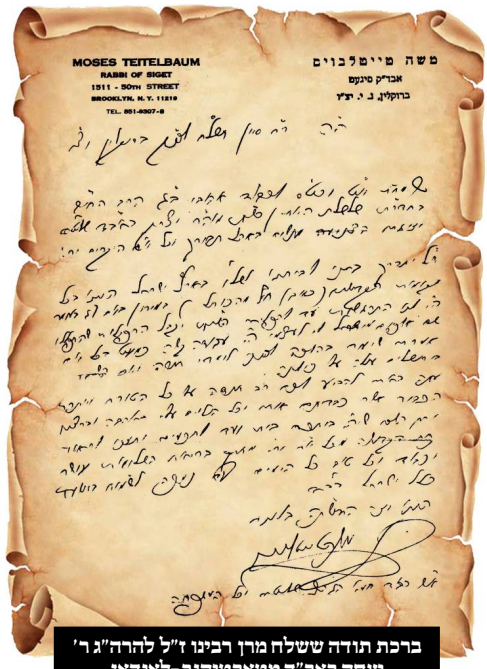
הילולא דרשב"י בביהמ"ד אוהל רחל

אחרי עבודת היום נסעו רבינו ז"ל ופמליתו לעיה"ק ירושלים ת"ו, שם ערך רבינו את שולחנו הטהור בביהמ"ד אוהל רחל ברח' יואל לרגל יומא דהילולא קדישא של התנא האלקי רשב"י זי"ע, ציבור אנ"ש נטלו את ידיהם לסעודת ההילולא, בעת ההוא כבר הי' לעת ערב, והמשיכו את הסעודה עד הלילה ובכך שלבו את סעודת ההילולא יחד עם הילולת הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע שחל ביום י"ט אייר ל"ד בעומר.

הגה"ח רבי שלמה אליעזר מרגליות זצ"ל בנו של הרה"צ המקובל רבי ישעי' אשר זעליג זצ"ל מסר לרבינו חדרו מיוחד שהיה לו על גג ציון הרשב"י, ושם עלה רבינו ז"ל להתפלל תפילת שחרית יחד הציבור, ושם קרו קריאת התורה בהס"ת אשר לקח רבינו ז"ל עמו בנסיעתו.

אחרי התפילה ערכו שם מסיבת לחיים, ורבינו ערך שם גם תגלחת לכמה מילדי אנ"ש.

לאחמ"כ ירד רבינו לערוך הריקודין לכבוד התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, והתחילו בשיר "בר יוחאי" יחד עם כל הציבור אשר שרו ורקדו

משה מיימ'לבוים
אבד"ק סיגעט
ברוקלין נ. י. יצ"ו

MOSES TEITELBAUM
RABBI OF SIGET
1511 - 50TH STREET
BROOKLYN, N.Y. 11219
TEL. 851-6907-8

ברכת תודה ששלח מרן רבינו ז"ל להרה"ג ר' יצחק באב"ד מטארטיקוב-לאנדאן

רבינו ז"ל השמיע אז דברות קודש לכבוד היום דברי תורה ציצים ופרחים בעניני הילולא דרשב"י, ובתוה"ד היה משלב יחדיו המימרות של בעל הילולא רשב"י.

אחרי הסעודה הלך רבינו להאכסניא בבית הרב החסיד ר' חנני' יו"ט ליפא שוואַרץ ז"ל, אשר בתוך זמן קצר נהפך לתל תלפיות, ובמשך הימים הבאים נהרו לשם רבנים ואדמורי"ם לבקר בהיכל קדשו, חסידים ואנשי מעשה, אשר באו למרן רבינו ז"ל להתברך בפו"פ ולהפקד בדבר ישועה ורחמים, ורבינו האציל עליהם מהוד ובירכם ברב ברכות וכט"ס.

שנת תשמ"ג לפ"ק

באתרא קדישא מירון

בהיות כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה זצ"ל בארה"ק בשנת תשמ"ג, נסע ביום ב' פרשת חוקת להשתטח על קברי צדיקים בהרי הגליל.

רבינו ז"ל יצא בשעה חמש לפנות בוקר מעיה"ק ירושלים, והתלוו אליו אלפי חסידים מחוץ לארץ ומרחבי ארה"ק.

ותהי ראשית דרכו באתרא קדישא מירון, והתפלל תפילת שחרית בציון קדשו של רבי שמעון בר יוחאי, ואח"כ המשיך רבינו באמירת תהלים, והשתטח על קברי התנא האלקי רשב"י ובנו רבי אלעזר כאשר מרבה בתפילות ובקשות עבור כלל ישראל.

לאחר מכן נדחפו רבים מאנ"ש בכדי למסור למסור פתקאות למרן רבינו ז"ל שיעלה זכרונם לטובה אצל ציון המצויינת של התנא האלקי רשב"י זי"ע.

אח"כ כיבד את הרה"צ ר' שלמה אליעזר מרגליות זצ"ל לשיר בר יוחאי, כאשר כל העם מצטרפים בהתרוממות הנפש וחדוה דקדושה.

שער קונטרס תפילות לקברי צדיקים שיצא לאור לקראת נסיעת רבינו למקומות הק'

משם המשיך רבינו לעיה"ק צפת לפקוד קברי קדושי עליון הספונים שם, ובהגיע רבינו לקבר האר"י הק' שוב נדחפו האנשים לתת פתקאות לרבינו, והוי עובדא בא' שהצליח למסור קוויטל לרבינו במירון, ואח"כ בהיות רבינו בצפת הצליח שוב למסור לרבינו את הקוויטל שלו, ויהי כאשר אחז רבינו את הקוויטל שהגיש לו, נענה ואמר בלשון קדשו: "כ'האב שוין געליינט היינט דאס קוויטל", והחזיר לו את הפתקא, והפליאו כולם איך שרבינו בתוך כל ההמונים הרגיש שכבר קרא קוויטל זה.

על אם הדרך מצפת לטבריא נסע רבינו ל"אבנית" שם קבורים בני רב פפא ורבי יהודה נשיאה ובית דינו, אשר כמה שנים קודם לכן חפרו שם הארכיאלאגן שליחי ממשלת הציונים, ואחרי מערכות כבדות הצליחו

בעיה"ק צפת ת"ו

על אם הדרך ממירון לצפת השתטח רבינו על ציונו של כרוספדאי האמורא, אשר שופץ בתקופה זו ע"י הוועד להצלת קברי הקדמונים באר"י, ואז ראה רבינו את גודל פעולתם של הוועד מקרוב.

לעצור את הירוס הקברים, ולהביא את העצמות לקבורה, רבינו עמד אז בראש המערכה בארה"ב, ובהפגנה הגדולה שהתקיים באולם הגדול "מעדיסן סקווער גארדן" היה ראש המדברים, והכריז שכל הציבור ישבו על הארץ לאות אבלות על חילול הקברים. רבינו ביקר במקום חילול הקברים, וכן במקום הקבורה החדש על עצמות הקדושים.

בעיה"ק טבריא ת"ו

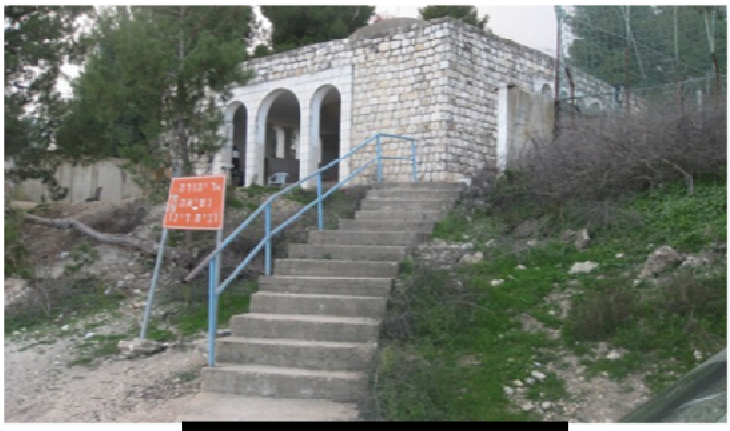
משם נסע רבינו לעיר טבריא, תחילה בבית החיים לפקוד את מקום מנוחתם של תלמידי הבעש"ט זי"ע

ואח"כ הלך רבינו ז"ל לציון התנא רבי מאיר בעל הנס, שם התפללו תפילת מנחה, ואמרו כמה פרקי תהלים ורבינו ז"ל העתיר בכל ישועות ישראל בכלל ובפרט.

כשהגיע רבינו לציון התנא רבי עקיבא כבר היה לילה ולא יכלו כבר לומר תהלים, ורבינו ציוה לזמר את הניגון "אמר רבי עקיבא", והציבור רקדו בהתלהבות.

אח"כ אמר רבינו שם דברי תורה במשנתו של רבי עקיבא, ומחמת חביבת הדברים כשהיה רבינו אח"כ בבני ברק נתכבר ע"י כ"ק הגאון הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל לדרוש לפני תלמידי ישיבתו בישיבת חכמי לובלין, ובתוך דרשתו חזר לפניהם על מה שהזכיר בעמדו בציון התנא האלקי רבי עקיבא

ומשם חזר רבינו עם פמלייתו לעבר עיה"ק ירושלים ת"ו.

ציון רבי יהודה נשיאה ובית דין באבני ת

מאנטאג איז דער רבי שליט"א אין דער באגליטונג פון טויזענ־טער חסידים געפאלן זיך משתטח זיין אויף די מקומות הקדושים אין גליל, מירון צפת און טבריי.

5 אדיינער פאדטאגס איז דער רבי ארויס געפאלן פון ירושלים, באגליט פון 8 גאנצע שיירה אויטאבוסן, גליין קיין מירון, מקום קבורת התנא האלקי, רבן שמעון בן יוחאי, וואו דער רבי מיט'ן גאנצן עולם האבן געדאוונט שחרית.

נאכ'ן זאגן מזמורי תהלים און השתטחות על קברי הצדיקים מיט תפלות ובקשות פאר'ן כלל ישראל, האט דער רבי מכבד געווען הרה"ח ר' שלמה אליעזר מרגליות צו זינגען "בר יוחאי". דער גאנצער עולם האט געזונגען די צוגעפאס־טע זמירות מיט התרוממות הנפש און חדוה דקדושה.

כמשך דעם טאג איז דער רבי דורכגעגאנגען די ציונים הקדושים אויף דעם בית החיים פון צפת, וואו עס ליגן קדושי עליון, און אין טבריי אויפן בית החיים בייַ די קברי תלמידי הבעל שם טוב זי"ע, און בייַ דער מערה פון רבי מאיר בעל הנס.

אונטערוועגנס פארענדיג קיין טבריי האט דער רבי זיך אפגע־שטעלט אין אבנית, א שטעטל אין גליל וואס האט בשעתו געצויגן די אריפמערקזאמקייט און זארג פון דער אידישער וועלט. דארט געפינען זיך די קברים פון די בני רב פפא און פח רבי יהודה נשיאה ובית דינו.

מיט עטליכע יאר צוריק האבן די ציוניסטישע מושלים אויפגע־גראבן די מערות און קברים. און נאך גרויסע פראטעסטן איבער דער גאנצער וועלט איז געלונגען צו בויען ציונים אויף די קברים און ברענגען די עצמות לקבורה.

דער רבי שליט"א איז בשעתו געשטאנען בראש המערכה, און בייַ דער גרויסער פראטעסט פארזאמ־לונג אין "מעדיסאן סקווער גארדן" האט זיך דער גאנצער עולם מתאבל געווען אויף דעם חילול הקברים, אריפ'ן רוף פון רבי שליט"א. יענע פארזאמלונג איז געווען די לעצטע עפנטליכע פראטעסט אסיפה וואו רבינו הק' מסאטמאר זי"ע האט זיך פערזונ־לירן באשיליגט.

דער רבי שליט"א האט איצט באזוכט דעם מקום וואו די קברים האבן זיך געפונען, און אויך די נייַ ציונים און איבערגעבויטע אהלים וואס די לעגענדארע עסקנים פון "ועד להצלת קברי קדמונים" און אתרא קדישא האבן איבערגעבוי־עט. ומי אריך ביים ציון פון כרוספראי האמורא.

אנקומענדיג צו דעם ציון פון התנא רבי עקיבא, איז שוין געווען שפעט און מען האט שוין נישט געקענט זאגן תהלים. האט דער רבי געהייסן זינגן דעם זמר "אמר רבי עקיבא". — דער עולם האט זיך אריינגעלאזט אין א התלהבות'דיגן טאנץ, אויף שפיץ באדע נעבן ר' עקיבא'ס ציון. דער רבי שליט"א האט ביי דער געלעגנהייט געזאגט דברי תורה לכבוד התנא רבי עקיבא.

אין א געהויבענער שטימונג האט די גאנצע שיירא זיך געלאזט צוריק קיין ירושלים.

דינסטאג אוועקט האט דער רבי באזוכט דעם מופ"ת "בנות ירוש־לים", און געפאלן קיין בני ברק וואו ער וועט זיך געפינען אויף שבת.

מכ"ע מתאר את נסיעתו של מרן רבינו ז"ל למקומות הקדושים בשנת תשמ"ג

שנת תשנ"ד לפ"ק

באתרא קדישא במירון

בהיות מרן רבינו הק' בעל ברך משה זצ"ל בארה"ק בשנת תשנ"ד, נסע רבינו ביום שלישי פרשת חוקת לפנות בוקר להשתטח על קברות הצדיקים אשר בהרי הגליל.

בשעה חמש לפנות בוקר יצא רבינו מירושלים לעבר מירון, ואתו עמו אלפי חסידים מחוץ לארץ ומארה"ק, כאשר רבינו הגיע למירון פנה מיד לציון הק' לאמירת תהלים, ואח"כ פנה לזמן קצר לבית האכסניא במירון.

ואח"כ חזר רבינו להתפלל שחרית אצל ציון הק' שהיה מלא וגדוש בציבור גדול בליעה"ר אשר תאו ואתכנשו להיכלא דרשב"י.

אחרי תפילת שחרית אמרו תהלים מקאפיטל צ' עד הסוף, ורבינו קרא אז פתקאות והשתטח על קברו של התנא האלקי רשב"י ובנו רבי אלעזר, והאריך בתפילות עבור כלל ישראל.

אחרי התפילה כשיצא רבינו לחצר המערה קיבלו את פניו ילדי ת"ת חסד לאברהם סקולען, ורבינו האציל עליהם מברכותיו הטהורות

אח"כ יצא רבינו לחצר הבנין, שם רקדו ושרו הפיוטים הקדושים בר יוחאי ואמרתם כה לחי בהתלהבות והתעוררות גדולה, רבינו רקד בלהט אש קודש, ומגודל הלחץ זה הדחק מחמת ריבוי העם שהצטופפו סביבו נפל באמצע הריקודין כובעו של רבינו, אך רבינו מגודל ההתרוממות הנפש שהי' שרוי בו באמצע הריקוד הנעלה לא הרגיש כלל בנעשה סביבו.

כמו כן גזז רבינו לילדי החאלאקע כנהוג, ואיחל להם ברכות לרוב, ואחרי חצות היום עזב את מירון בלב ונפש הומה מלא געגועים.

לעיה"ק צפת ת"ו

על אם הדרך בין צפת למירון הלך רבינו להתפלל על ציונו של התנא רבי יהודה בר עילאי, ובהיות שזמן קצר לפני כן היו חפירות בקירבת מקום זו ע"י הציונים, והראה א' העסקנים לרבינו בספר יוחסין שרבי יהודה בר עילאי נקבר בבית הקברות של ישראל, ורבינו הצטער מאוד על חילול הקודש.

משם נסעו לעיה"ק צפת, ובתחילה פנה רבינו לנוח מעמל וטירחת הדרך במלון "רון", ואח"כ קיבלו את פני רבינו ילדי תלמוד תורה ברסלב, כמו כן התקיימה אז קבלת פנים בתלמוד תורה אלקבץ לילדי הספרדים, שהתברכו מפה קדשו של רבינו ז"ל.

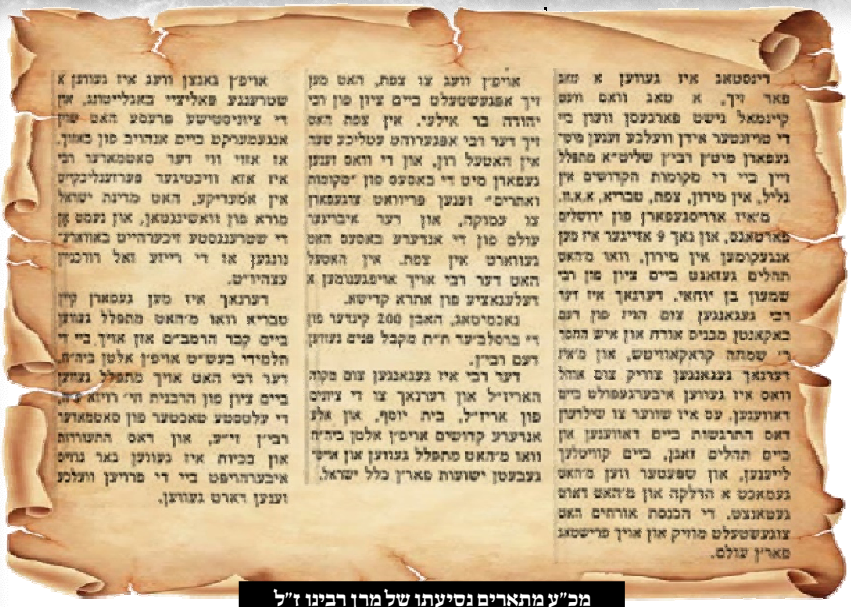
אח"כ פנה רבינו לבית החיים העתיק שבצפת, והשתטח על קברות הצדיקים, האר"י הק, והבית יוסף, הרמ"ק, האלשיך הק, רבי שלמה אלקבץ, ואצל ק"ז הגה"ק מטאלטשאווא זי"ע, וכן אצל קברו של התנא רבי פנחס בן יאיר, זכר כולם לברכה.

ציון רבי יהודה בר עילאי

רבינו הצטער אז מאוד על העזובה המרובה איך שנראים קברי קדמונינו בבית החיים העתיק שבצפת, וכאשר חזר למעון קדשו בארה"ב כתב מכתב קודש שהדבר אינו נותן לו מרגוע לנפשו ומבקש שיכנסו לעובי הקורה ולתקן שם תיקון גדול.

משם נסע לעיר טבריא, ומקודם הי' על קברו של הרמב"ם, והסמוכים אליו התנא רבי יוחנן בן זכאי, והשל"ה הק.

מכ"ע מתארים נסיעתו של מרן רבינו ז"ל למקומות הק' בשנת תשמ"ג

אח"כ הלך רבינו לציון קדשו של התנא רבי מאיר בעל הנס, שם התפללו תפילת מנחה, והנדיבים בעם הוזילו זהב מכיסם לצדקת רבינו בעל הנס לטובת מוסדות יטב לב בארה"ק.

סיפר הרב ר' נפתלי צבי ברודי שליט"א מרביץ תורה בקהילתינו הק' בב"ב, כי בא' המקומות בעיר טבריא כאשר אמרו פרקי תהלים, והש"ץ אמר במרוצה הפרקי תהלים, אמר לו רבינו: העולם אומרים כי טיי ותהלים הם דומים זה לזה, לשניהם שצריך שיהיה בו חמימות, טיי אם אין בו חמימות אינו שוה כלום, וכמו כן תהלים צריך שיהי' בחמימות ובהתלהבות אש קודש, ואני מוסיף – אמר רבינו – כי דמיון נוסף יש להם, כי כמו טיי שותים לגימה לגימה, כן הוא הדבר באמירת תהלים שצריכים לאומרו במתינות כראוי.

משם הלך רבינו להשתטח על קברי האמורא רבי ירמיה ורב כהנא, סמוך לקברו של רמבעה"ג, ובהיות שזמן קצר מקודם לכן התקיימו בסביבה זו חפירות, וקברי הצדיקים ניצלו על ידי הועד להצלת קברי קדמונים, בירך אותם רבינו על פעולתם המרובות החובקות דרועות עולם למען הצלת קברי הצדיקים, ואמר להעסקנים שהיה שוה כל המחאות בכדי להציל הקברים מידי כליון, ורבינו ציוה לזמר "הללויה אודה", להודות ולבלל על שהצליחו בפעולותם בהצלת קברי קדמונינו.

לאחמ"כ המשיך רבינו לבית החיים העתיק להתפלל על קברות הצדיקים תלמידי הבעש"ט הק' הטמונים שם.

רבינו גם ניגש לציון הרבנית הצ' חיה רויזא ע"ה בתו של רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, ואמר שם כמה פרקי תהלים ולאחמ"כ אמר קדיש על קברה.

הד"ת שאמר רבינו ז"ל על ציון התנא רבי עקיבא בשנת תשנ"ד

רבינו המשיך משם לקבר רבי עקיבא, והתחיל לרקוד עם הציבור הניגון הידוע אמר רבי עקיבא, באמצע הריקודים פתח בדברי תורה על המאמר "מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל" (ונדפסה בספה"ק ברך משה פרשת חקת עמ' קצז).

בשעות המאוחרות של הלילה חזר רבינו ז"ל לעיה"ק ירושלים ת"ו, מתוך תקוה שפעלו כל טוב סלה.

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורי קודש יקרים
מצדיקים קדושים וטהורים, בעלי ההילולא זי"ע

כ"ה חשון
הגה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע

ואלה תולדות

נולד בשנת תקכ"ה לאביו הרה"ק רבי אלעזר (שהוציא את הספר הק' נועם אלימלך) בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, הי' תלמידו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאסוב זי"ע.

ושנא את הרבנות

בשנת תקס"ו אחרי פטירת אביו מילא בע"כ את מקומו בליזענסק, אלפי חסידים התחילו לנהור אליו והוא לא רצה בשום פנים ואופן להיות רבי וממש גירש את חסידיו בכח, והי' נוסע לשבות בצל הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זי"ע, והרה"ק מראפשיץ הי' פושט את הבגדי הלבן של שב"ק מפני כבודו, ור"נ הצטער על זה ואמר: הלואי ולא הייתי נולד, אז דער הייליגער רב זאל אויסטיען די ווייסע בגדים פאר מיין כבוד וועגין, ר' נפתלי מראפשיץ הי' מכבדו לשורר "אזמר בשבחין", והי' אומר בזה הלשון, "אז ר' נפתלי וויל מוחל זיין זינגען אזמר בשבחין, זאל ער זינגען אזמר בשבחין, פ"א באו אליו הרה"ק מצאנז והרה"ק מקאמינקא והרה"ק ר' הרעשעלע גלאנץ חתן הרה"ק בעל ארי' דבי עילאי זי"ע, בליל שב"ק ניגשו אל חדרו של ר"נ, והוא הי' יושב שם עם תריסין סגורים, והי' שם חרך קטן, והביטו מתוך אותו חרך וראו אותו יושב גמרא או שו"ע, ויהי כאשר רק הביטו בתוך החרך, מיד עשה ר"נ תנועה בידו שילכו, ולא הרהיבו ליכנס, ונסעו משם מבלי להיכנס אליו, ואח"כ נסעו עוד פעם, ובפעם השניה נסע תחת ר' הערשעלע ר' אליעזר דזשיקובער בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע, וכיון שהוא הי' בן הרה"ק מראפשיץ הרהיב עוז ודפק על הדלת, ר"נ פתח את הדלת והבין שזה הי' מעשה של ר' אליעזר'ל, הראה באצבעו (כמתרה) אליעזר'ל, ענה ר' אליעזר'ל, איר זענט נישט מקיים קיין הכנסת אורחים, האט זיך ר"נ צעשמייכלט והרשו להם ליכנס, פעם אחרת נסעו אליו עוה"פ הרה"ק מצאנז והרה"ק מקאמינקא, כשהצריכו לעלות על איזה הר ראו את ר' נפתלי עומד שם על ראש ההר, ומראה להם באצבעו שיחזרו לעקבותיהם, ופחד גדל נפל אליהם ותיכף חזרו לאחוריהם, פ"א בערב יום הכיפורים בחששו שמא יהי' מאימת הדין מישהו שיכנס אליו עם קויטל, לכן הי' יושב לסעודה עם הרבנית לצידו, ומי שנכנס אליו וראה את הרבנית יושבת לידו מיד הי' חוזר לאחור, הרה"ק מצאנז אמר פ"א ששום צדיק אינו רוצה להיות רבי רק מן השמים כופין אותם, אחד הי' שנלחם עם השמים הרה"ק ר' נפתלי מליזענסק, והוא נצח אותם, להרה"ק ר"נ נאבדו אצלו שמונה עשרה בנים ואמר שזה עונש מן השמים על שאינו רוצה להיות רבי, ואמר: ביז צום לעצטן, און איך וועל נישט ווערען קיין רבי, רק כשגבר דוחקו נסע לחזור לעיירות, עם הרה"ק מצאנז והרה"ק מקאמינקא זי"ע ששימשו כגבאים.

פועל ישועות

רק שתי שעות בשנה ביום הפורים אז לקח פתקאות, פ"א ביום הפורים התחפש את עצמו לרבי ולבש את הבעקיטשע של

ימי ההילולא

כ"ד מרחשון

- רבי אברהם בן הגר"א - תקס"ט
- רבי נפתלי ב"ר אליעזר ליזענסק - תקצ"ט

כ"ה מרחשון

- רבי אברהם בן הגר"א - תקס"ט
- רבי נפתלי ב"ר אליעזר ליזענסק - תקצ"ט

כ"ו מרחשון

- רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל ומרפא לשון מוסר) - תקס"ד

כ"ז מרחשון

- רבי דוד לידא (עיר דוד) - תנ"ה
- רבי דוד צבי ב"ר שאול ערנפעלד (אביו של התן סופר) - תרכ"ב

כ"ח מרחשון

- רבי צבי באנקאנאש (הגהות מהרי"ץ) - שנ"ג
- רבי ישכר בער ב"ר סיני מיקולאש (מנחת עני) - תרכ"ב
- רבי אליעזר ליבער ב"ר אברהם מבארדיטשעוו - תקל"א

כ"ט מרחשון

- רבי שלמה זלמן אלכסנדר כהנא שפירא ב"ר יעקב אב"ד קרינוק - תרפ"ג
- [ל' חשון] רבי צבי הירש ב"ר יודא לייב מרימנוב - תר"ז

א' כסלו

- רבי שלום שכנא ב"ר יוסף אב"ד לובלין - שי"ט
- רבי ישראל ב"ר שלום שכנא - שנ"ט
- רבי יוסף שמואל ב"ר חיים ישעי' (מסורת הש"ס) - תכ"ד
- רבי יצחק ב"ר שמואל לאמפרונטי (פחד יצחק) - תקי"ז

אביו הק' ודפק על קופסת הטבק ואמר כל מי שרוצה ליוושע יבוא ויושע, הי' שם אדם אחד שאשתו היתה משותקת רח"ל ואמר אני רוצה ליושע ורץ והביא את אשתו לחדרו של ר"נ ומיד קמה והלכה על רגליה כאחד האדם, ראו זאת אנשים והחלו לנהור אליו ולבקש את ברכתו, אחז בשולי המעיל ונענם ואמר "גענוג נאריש געמאכט", פ"א בא אליו אשה עם קויטעל עם פדיון והניחה לפניו את הקויטל עם הפ"ן, אמר לה ר"נ כנראה שאין את יודעת שאני איינני רבי רק שתי שעות בשנה ביום הפורים, האשה כאשר שמעה ממנו דברים אלו שאינו רבי, לקחה בחזרה את הקויטל עם הפדיון ורצתה ללכת, נהנה ר"נ מהאשה ואמר לה הנני בטוח שתיושעי בזכות האמונה שהיתה לך בי במה שאמרתי שאיינני רבי, דאילו החסידים שלי עד כמה שאני מתייגע עמהם וחוזר לפניהם שאיינני רבי אינם מאמינים בי, אבל את תיכף ומיד האמנת בי בזכות זה תיושעי.

עין רואה

עיין בספר חכמה מאי"ן סיפור נפלא, בנו של הרה"ק ר"נ הרה"צ ר' זושא זצ"ל לאחר נישואיו עבר להתגורר בעירה קטנה במזרח גאליציא, ואביו הורה לו שלא ילך לשום רבי, והוא ציית לדבריו, פ"א הגיע הרה"ק מרוזין זי"ע לעירתו, ורבים באו לקבל פניו, גם ר' זושא הלך אליו, כל הקהל עברו לתת שלום והרה"ק מרוזין לא דיבר כלום עם שום אדם, אך כשהרה"צ ר' זושא בא לפניו שאל אותו מי אתה, אברך, ענה מליזענסק, שוב שאלו, מי מליזענסק, השיב בנו של ר' נפתלי, שאל אותו איזה ר' נפתלי, ענה, בנו של ר' אלעזר, שאלו איזה ר' אלעזר, השיב, בנו של הרבי ר' אלימלך, אמר הרה"ק מרוז'ין: נו, רבי אלימלך הגדול, דער גרויסער ר' מלך, והוסיף "שומע אתה אברך כאשר הרוסים גוזרים גזירה, היא הולכת ונחלשת, אבל כאשר הקיר"ה (הקיסר ירום הודו, קיסר אוסטריה) גוזר גזירה היא הולכת ומתחזקת", הוא חזר על הדבר שלש פעמים, והמשיך, פעם הי' מפקד גדוד, נו, ער האט זיך שיין געפירט אין זיין הויז, הוא נהג בביתו ברחבות רבה, פעם הגיע ביקורת, והסירו אפילו את המסמרים מהקירות, נו, הבה נתפלל מנחה, ר"ז תמה למשמע הדברים אבל כמובן שלא העיז לשאול, כעבור זמן נסע לבקר את אביו, שאלו אביו, עדיין לא ראית שם רבי"ס חדשים, ענה כן ראיתי את הרוזינער, אמר לו ר"ז והוא בודאי שאל אותך מי אתה, מי מליזענסק, ואמרת לו כל יחוסך, עד שהוא אמר רבי אלימלך הגדול, ואמר שכאשר הרוסי גוזר גזירה היא הולכת ונחלשת אבל כאשר הקיסר גוזר גזירה היא הולכת ומתחזקת, וסיפר לך מעשה במפקד גדוד, וסיים ר"נ: אם הרוזינער סיפר לך זאת, הרי זה לאות שאני צריך לנסוע אליו לשבת... .

יסורים של אהבה

הרבה פעמים ראו איך שחוכך עצמו על גופו, והיו העולם סוברים שזה מפני שכמעט שאינו רוחץ עצמו, ע"כ נושך אותו, ולכן הוא מחכך עצמו, עד שפ"א נתגלה למה הוא חוכך עצמו, דדרכו הי' כשהלך למקוה לא הי' רשאי שום אדם להיות שם, פ"א חשב איש אחד הלא הרבי נפתלי מתנהג כבעה"ב פשוט, ולמה יש לו מנהג זה שאף אחד אינו רשאי להיות בשעה שהוא הולך למקוה, מה עשה, הטמין עצמו במקוה לראות מה מעשהו שם, ראה שיש לו חגורת ברזל עם מחטין, ואת זה תחב בגופו, ולא רצה שיהי' רק במקום אחד, ע"כ הי' מנדנד החגורה שיקרע עצמו גם בשאר חלקי הגוף, אז הבינו שזה שחכך א"ע, לא חכך את עצמו, אלא הזיז את החגורה לשאר חלקי הגוף.

אשכבתי' דרבי

נסתלק ביום כ"ה מרחשון שנת תר"ט (תקפ"ט) הוטמן בעיר ליזענסק ליד ציון אביו הק' ר' אלעזר, מסופר דבר פלא דבאהל של הרה"ק הרר"א הי' ב' חדרים, בחדר הפנימי הי' מונח הרר"א ובהחיצון הי' מונחים בניו הקדושים, ולא הי' מקום לר"נ בהאהל החיצון, והי' שם בהלוויה הרה"ק ר' אלימלך רודניקער זצ"ל (בן הרה"ק ר' מענדל בער בן הרה"ק ר' אלעזר בן הרר"א מליזענסק זי"ע) פנה להמצבות ואמר: "מאכט עטץ פלאץ פאר'ן פעטער, איז גוט, אז נישט, וועל איך מתיר זיין דעם חרם (שהטילו חרם לא להטמין שום אדם בחדר הפנימי) און כ'וועל אים לייגן לעבען זיידן, און ער וועט אפילו נישט זיין ברוגז, ופלא פתאום ראו שהמצבות באהל הצטופפו ונעשה מקום עבור רבי נפתלי זי"ע וקברו אותו שם.

ל' חשון

הרה"ק ר' צבי הירש מרימאנוב זי"ע

וזרח השמש

נולד בשנת תקל"ח לאביו ר' יהודה לייב בעיר דאמבראווע, כשנתחתן הרה"ק רצ"ה מרימונוב עם הרה"ק מרוז'ין זי"ע אמר הרה"ק מריז'ין שדרכו שלפני גמר קשרי שידוכין מונה את יחוסו, וגם המחותן עושה כך, ע"כ עכשיו גם יעשה כך, ומנה את יחוסו, אח"כ ביקש את הרה"ק מרימונוב שגם הוא יעשה כך, אמר הרה"ק מרימונוב: אבי ואמי עזבוני וילכו בדרך כל הארץ בהיותי עוד נער בן עשר שנים ולא הכרתים איפוא היטב ולא אדע מאומה לספר שבחם, אבל זאת שמעתי עליהם כי היו תמימים וישרי לב, אני בעצמי גדלתי בבית איש קרובי ומסר אותי לחייט יהודי בטארנוב (שליד דאמבראווא) ללמוד ממנו את האומנות והייתי אצלו ה' שנים, ואף כי צעיר הייתי בכל זאת "הייתי פועל אמת, וזהיר מאד לבלי לקלקל את החדש ולתקן את הישן", ויהי כשמוע הרה"ק מרוז'ין דברים אלו אמר: השידוך הזה נגמר, וקיים וישר היא (בארות המים), כאמור נתגדל אצל דודו שמסרו לחייט, ואף בעת שהי' אצל החייט יראת ה' חפף עליו כל היום, הי' מתפלל בכוונה עצומה, והנהיג עצמו בקדושה ובטהרה, כל לילה הי' קם בסתר והעריך תיקון חצות בבי ובדמעות.

רבותיו

כשהגיע לשנתו הט״ו, גמר בדעתו שלא יבלה זמנו לריק רק לעבודת ה׳, והשליך מלאכתו, פ״א הי׳ בביהמ״ד ושמע שהחסידים נוסעים לרבם לפריסטיק מקום משכנו של הרבי ר׳ מענדל׳ע מרימונוב זי״ע, נכנס בלבו תשוקה גדולה גם כן לנסוע, וביקש מאתם שיקחו אותו אתם, אבל הם דחקו אותו, אבל הוא לא הרפה והתחנן אליהם שיקחו אותו ובתמורה לכך ישרת אותם כל הדרך, מיד כשהגיע הר״ר הירש לפריסטיק וראה את פניו הק׳ של הצדיק נתלהב כולו, ורוח של קדושה נכנסה בו, הר״ר ביקש בכל הזדמנות לשמש את הד״ר מענדיל׳ע, וניגש להמשב״ק ואמר לו שמהיום הוא רוצה לעזור לו בעבודתו הקשות כמו לבקוע עצים וכדו׳, וכוונתו בזה היתה כי הלא המשב״ק בשימושו עושה נח״ר להצדיק, והצדיק בעבודתו עושה נח״ר להשי״ת, וע״ז שיעזור להמשב״ק שמשמש את הצדיק יזכה לגרום נח״ר להשי״ת, ואכן כל עבודות מסר לו המשמש, עד שנעשה כל המוציא ומכניס על ביתו של הצדיק, חוץ מדבר אחד לא הניחו המשמש לעשות והיא להציע את משכבו של הצדיק, פ״א ירט הדרך לנגד המשב״ק ולא הי׳ יכול להציע את משכבו של הצדיק, ביקש מהר״ר הירש לעשות את זה, להר״ר הירש הי׳ הדבר כמוצא שלל כי ע״ז יוכל לשמש את הצדיק ישירות, וכל היום עשה הכנה למצוה וחזר לעצמו מה לעשות שלא יטעה, והתפלל אל ה׳ שתהא שימושו נח״ר להצדיק, ובלילה כשהציע את המיטה הי׳ מוריד דמעות בעניו שיזכה שהצדיק יישן טוב על המיטה שהציע, והי׳ מפריד בידו כל קש וקש בכדי שיהי׳ המיטה רך ונעים לישון, והרר״מ הרגיש בדבר, ושאל למחרתו את המשב״ק מי הציע את מטתו, והוכרח לגלות לו, אז הצדיק ציוה שרק הר״ר הירש יעשה את מטתו מעתה ״כי מעולם לא ישנתי כ״כ טוב כמו הלילה״ אמר הרר״מ, ומאז התקרב ביותר לרבו הר״ר מענדל׳ע ונעשו משרתו ותלמידו המובהק, ועלה בדרגות עילאיות בעבודת השם, אבל הכל הי׳ בהסתר לכת מאד, ולא ידע איש את רוב גדלו, רק רבו הי׳ יודע ומכירו, כי אין קדוש כמותו, (כידוע שהחזזה מלובלין זי״ע הודיע פ״א להרר״מ כי הוא משתמש בקודש, והשיבו, התפללתי להשי״ת, הולך בדרך תמים הוא ישרתנו, ונושעתי עמו) אבל לא גילהו, כי עוד לא הגיע הזמן, והרה״ק ר״מ חיבבו מאד עד שהרה״ק אמר פ״א כשם שהאר״י הק׳ בא לעוה״ז בשביל רבי חיים וויטאל זי״ע, כן אני באתי בשביל הרבי ר׳ הירש, וכאשר עבר ר״מ לרימונוב לקחו עמו, ושם דאג עבורו זיווג הגון, (בזוי״ר הי׳ חתן הרבני איש תמים במעשיו מו״ה חיים גרייענער זי״ל, ובזוי״ש נשא אשה אלמנה בת דה״ק ר׳ אלתן מבילגורייי זצ״ל, [אחר פטירתו של הרה״ק מרימונוב נשא אותה הרה״ק מרוזין זי״ע]). ואחרי נישואיו נשאו רבו ביותר ושמהו על ביתו וכל אשר בביתו הפקיד על ידו, אחר פטירתו של רבו זה בשנת תקע״ה הלך להסתופף בצל הרה״ק מראפשיץ זי״ע, ושם ישב י״ב שנים עד פטירתו של הרה״ק מראפשיץ (יהי אור, אהלי יעקב).

כתר הילומים על ראשו יצור

רוב חסידים הי׳ סוברים שהרה״ק רבי נתן לייב בנו של הרר״מ ישב על כסאו, אך איזה רגעים לפני הסתלקותו דיבר הרר״מ על גלגולי נשמתו ואמר שהוא זוכר שבגלגול קודם כתב את ״שאילתות דרב אחאי״, חסידים בעל מח שעמדו שם פירשו דבריו הסתומים שברצונו לרמז שהרר״ה ימלא את מקומו, כי באיגרת רב שרירא גאון איתא: ״שרבי אחאי בעל השאלתות עלה לארץ ישראל, ורבי נטרנאי ״שמעיה״ ישב על כסאו״, ובכל זאת התאמץ הרה״ק ר׳ נפתלי מראפשיץ זי״ע להושיב את ר׳ נתן לייב, אך רבי נ״ל לא רצה בשום אופן כי אמר ששמע בעצמו שאביו אמר ״שכשם שהאר״י הק׳ בא לעוה״ז בשביל רבי חיים וויטאל זי״ע, כן אני באתי בשביל משמשי הרבי ר׳ הירש״, אבל הר״ר הירש לא רצה עוד לנהוג בנשיאות ונסע אל הרה״ק מראפשיץ זי״ע להסתופף בצלו, שם ישב י״ב שנים והתמסר כולו לעבודת השם.

נשיאותו

עם פטירתו של רבו השני בשנת תקפ״ז, חזר לרימונוב, בה ישב רבו הראשון ואז כבר הי׳ מפורסם לקדוש ישראל, ומילא את מקום רבו הרה״ק רמ״מ מרימונוב זי״ע, מתחילה הי׳ לו התנגדות מכמה צדיקים על דרכיו שהי׳ מופלאים מאד, שהי׳ מבקש הרבה מעות לפדיון, פ״א הגיע אליו איזה איש שהי׳ צריך לישועה לזרע של קיימא, ביקש ממנו הרר״ר הערש שמונה עשר רענדלעך, והאיש הי׳ עני ואביון וכל רכושו לא הי׳ שמונה עשר רענדלעך, מרן הדברי חיים זי״ע עמד ג״כ שם וריחם על האיש, ואמר לו שהוא יברך אותו בלי פדיון, ואכן נושע האיש וגולד לו בן זכר, אבל אחר כמה שבועות נסתלקה האם והילד רח״ל, אמר אח״כ הרה״ק מצאנז שכל ימיו התחרט למה הי׳ צריך להתערב בהעסקים של הר״ר הערש (אוצר ישראל)

אבל לאחר זמן ראו כי איש קודש ונורא הוא, וכל דרכיו היא אמת ומשפט, ונהרו אליו אלפי חסידים ואנשי מעשה, גם צדיקי דורו העריצו אותו מאד ובאו לחסות בצל כנפיו, הרה״ק מצאנז הי׳ אומר שבפרשת פרה צריכים לנסוע לצדיק הדור, והוא הי׳ נוסע להרה״ק ר׳ אשר״ל מראפשיץ, ואח״כ להרה״ק ארי׳ דבי עילאי, ואח״כ נסע להר״ר הערש, ונתפרסם מאד לפועל ישועת גדול אשר ברכותיו מתקיימות, ורבים וכן שלמים באו לקבל ברכותיו ממנו, פ״א שררה מחלה החול–רע ל״ע, וגם ברימונוב התפשטה החולי רח״ל, עשו אז הסגולה המקובל, להשיא איש עני עם בתולה עני׳ ועשו החופה על הבית העלמין, והנה כאשר רצו להוליך להחופה החתן והכלה, נחלה הכלה בחולי הלז, ובאו אל הר״ר הערש, פתח פיו ואמר ״מעבירין המת מלפני הכלה״, ותיכף נתרפאת הכלה ושבה לאיתנה.

ידוע הסיפור בעת חתונת הייט״ל בלילה שלפני הנישואין עשו סעודה מיוחדת לעניים כנהוג אצל כל הצדיקים, ומרן הישמח משה זי״ע נתן סכום מעות לבנו ר׳ אלעזר ניסן זי״ע וקצב סכום קצוב כמה שיתן לכל עני, ובא שם עני אחד שאמר שיוסיפו לו עוד כסף, ולא רצה לקחת פחות, והלך ר׳ אלעזר ניסן לשאול את

אביו, יצא הישמח משה מחדרו לראות פני העני, ותיכף כאשר ראוהו אמר "אש להבה רבי ר' הערש, געב אים געב אים", ויברך העני את החתן ואת הכלה "שמזווג זה יצאו דורות אשר יאירו את העולם עד ביאת המשיח", והלך לו העני.

אחר כמה שנים כאשר חותנו של הייט"ל הרה"ק מטאלשעווע זי"ע עלה להשתקע לאה"ק, ונסע לקבל ברכות פרידה מצדיקי דורו, כאשר הגיע לרימונוב, מיד הכיר כי אותו עני אשר הי' אצל שמחת החתונה הוא לא אחר מהרבי ר' הערש, ואכן ברכת הצדיק עשתה רושם כידוע.

עבודה שבלב

דרכו בקודש הי' להתפלל בדביקות גדולה בהתפשטות הגשמיות, והי' ר"ן בעת התפילה אנה ואנה וסופק בידיו כף אל כף, ולא הבחין כלל בכל המסובב אותו, ובריצתו הי' פוגע בשלחן ובספסל ושאר חפצים, ולא הרגיש כלום, ואנשי הקהל הי' מוציאים כל דבר מביהכנ"ס כדי שלא יפגע בהם בדרך ריצתו וינזק, פ"א נפגש בתנור בוער ואחזו בידו וכל ידו נכוותה והתנפחה, אבל הוא לא חלי ולא מרגיש והמשיך בתפלתו בהתלהבות כאילו לא קרה שום דבר (יהי אור).

הרה"ק ר' נפתלי ליזענסקער (בן הרה"ק ר' אלעזר בן הרה"ק רבי אלימלך זי"ע) והרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע היו פ"א אצל הר"ר הערש, ובשעה שהתפלל הר"ר הערש תפילת שחרית הסתכל רבי אליעזר עליו כל משך זמן התפילה וכמעט שלא התפלל, והבחין שגם ר' נפתלי עושה כן, אחר התפילה אמר ר' אליעזר לר' נפתלי מה אתם אומרים לזה כל הפמליא של מעלה האט דאך דא מיט גיטאנעט, אמר לו ר' נפתלי כן גם אני ראיתי זאת ועמדתי לראות כל הזמן זאת (אוצר ישראל).

תפלתו היתה בנעימות ובמתיקות נפלאה אשר הי' יודע טוב נגן, והרבה ניגונים המושרים אצל רבותינו מקורם היא ממנו כדוגמת ה"אהבה רבה ניגון", הניגון שמזמרים אצל תפלת "גשם וטל", ואצל "בבואם מאדם" בס"ג.

גם הרבה מנהגים אשר בחצר בית סיגעט קיבל מרן הייט"ל זי"ע מעבודתו של הר"ר הערש, כמו אמירת שמע ישראל בסעודה שלישית אשר הרבה צדיקים אמרו רק ב' פעמים ד' מלך, ורבותינו נהגו לומר גם שמע ישראל כמנהגו של הר"ר הערש.

על מנהג רבותינו עת ירדם לפני התיבה בתפילת שחרית של שבת להתחיל בקול מ"עד הנה" מקורו טהור היא מהר"ר הערש, וסיפר רבינו ז"ל שהר"ר הערש הי' דרכו להתחיל מתחילת נשמת, ואמר הייט"ל שאין הוא מחזיק עצמו במדריגתו להתחיל מתחילת נשמת, אבל כאשר מגיע ל"עד הנה" שוב אין בכוחו להתאפק בנפשו מלהתחיל לומר בקול רם.

עשרה נסיונות נתנסה ועמד בכולם

עבד את בוראו בשמחה רבה, בכל כוחו למעלה מהשגת אנוש, כמו שהעיד עליו הרה"ק מצאנז זי"ע "אונז האבן אים געקענט וועז ער האט נאך גארנישט געוואוסט, היינט איז נישט דא דער עילוי שבעילויים וואס זאל אים קענען משיג זיין".

אפי' בזמנים קשים טובא כידוע מצער גידול בנים רח"ל שהי' לו כשמתו עליו שמונה עשרה ילדים בנים ובנות, לא חטא על נפשו ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה וקיבל הכל באהבה רבה, אשתו שלא יכלה כבר לתת מעצור לרוחה הנדכה, באתה אל רבו הרה"ק הרבי ר' מענדל'ע ושטחה לפניו צרת נפשה, אז קרא אותו רבו ואמר לו: עד מתי תהי' ממשיך נשמות קדושות כ"כ אשר לא תוכל לקיימם...

כשענדר בנו השבעה עשר, וממש לא הי' ניכר עליו שום עצבות, שאל אותו חתנו מה זאת כי לכל בנ"י אשר יבואו לפניו לבקש רחמים עליהם תתקבל תפלתו לרצון, ומדוע לא יבקש רחמים על עצמו ג"כ, השיב לו "כי זאת היא ג"כ עבודת השם, ומדוע לא יקשה בעיניך על אשר אברהם אבינו ע"ה לא ביקש מהשי"ת שבל ידרוש ממנו עקידת בנו יחידו, ובלי ספק שתפלתו היתה נתקבלה ברצון, ואשר לא עשה זאת נשמע מזה, כי הטעם עקידת יצחק היום לזרעו ברחמים תזכור, ולולא זאת לא הי' לנו תקומה בגלות זה, וזה היא עבודת הצדיקים אשר יעבדו בזה לבוראם.

כשחלתה בתו הצדיקת המפורסמת שהיא הי' השמונה עשר שנעדרו ממנו רח"ל, ובליל שב"ק הי' מתפלל כדרכו בשמחה יתירה כדרכו בק' וריקודין ב"לכה דודי" כמנהגו, ובסעודת ליל שב"ק כאשר הי' מסיב על שולחנו בהתלהבות גדולה ושמחה יתירה, אזי באה לפניו כלתו של הרה"ק הרר"מ וצעקה לפניו בבכי' יתירה כי בתו היא גוססת ר"ז, אז סמך פניו על ידו כעין נפילת אפים איזה רגעים, ואח"כ הגביה את ראשו ואמר כתיב ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, הנה משה רבינו התפלל אל ה' הגם שיהי' בעת צרה רח"ל בעת ההוא היא מלשון בעתה ורעדה, עכ"ז לאמ"ר יהי' נשאר עומד על עמדו עם חזק אמונתו ובטחונו בה', למען יוכל עוד לדבר דיבור לפני הקב"ה, ועתה אומר גם אנכי להקב"ה הלא בידך נפש כל חי, מה איכפת לך כי יתעכב עוד הדבר ותשאר בחיים ביום הש"ק למען שבל תבטל אותי משמחת הש"ק, והי' יושב וגומר סעודתו ברינה ובצהלה ולא הי' נראה עליו שום שמץ עצבות, ונשארה בחיים עד יום ב'.

שני סיפורים הנ"ל סיפר תלמידו ונאמן ביתו של הר"ר הערש ה"ה הרה"ק ר' הערשל'ע איטשעס זי"ע לבעל ה"ישועת יעקב" זצ"ל, וכשמעו הסיפור אמר: ארכו הימים מיום שנעדר מעמו ל"ע בנו יחידו הגאון מוהרמ"ז ז"ל, ולא מצא נוחם לנפשו על אבלת לבו עד שמעו זה הסיפור, והי' מפליא תמיד בקדושתו של הר"ר הערש זי"ע (בארות המים).

פ"א בל"ד בעומר התאספו צדיקי הדור כמדי שנה בשנה

ביומא דהילולא של הרה"ק הרר"מ ברימונוב, אחר תפלת מנחה יצא מרן הייט"ל עם הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בחצר לדון באיזה ענין, ולפתע שמעו קול רעש גדול, וזה הי' ברכת "על ספירת העומר" של הר"ר הערש, והרה"ק מדזיקוב עמד ומשתהא, א"ל הייט"ל: "מחותן מה אתה מתמה כ"כ, הלא יהודי זה נתנסה בעשר נסיונות ממש כאברהם אבינו ע"ה".

ובא השמש

בחורף שנת תר"ז יצא לאסוף כספים לטובת הנזקקים שנפגעו עקב מרד האיכרים שהי' אז, בדרך נצטנן ונפל למשכב, לפני פטירתו התפלל מעריב בהתלהבות עצומה וקרא קריאת שעל המיטה, וסיים את תפלתו בברכת "שהכל נהי' בדברו" שעל ברכה זו אמר הרה"ק מרוזין זי"ע שברכה זו הי' על המיתה, ועלה ונסתלק ביום ל' חשון א' דר"ח כסלו תר"ז לפ"ק.

בשנה זו אשר חודש חשון חסר מחזיקים את היומא דהילולא ביום כ"ט חשון, כמו שכתב המג"א בס' תקס"ח סק"ז שאם שנה הראשונה שלאחר הפטירה חודש חשון מלא אז מחזיקים את היארצייט ביום א' כסליו בכל שנה אשר חודש חשון חסר, אבל אם השנה שלאחר הפטירה הי' חודש חשון חסר מחזיקים את היארצייט בכ"ט חשון, והר"ר הערש נסתלק בשנת תר"ז ובשנת תר"ח הי' חודש חשון חסר נמצא שבשנה שהחודש חסר היומא דהילולא ביום כ"ט חשון

יסופר כי באותו לילה שנפטר ראו מרחוק כעין עמוד אש בוקע ועולה מהעיר רימונוב, וכל המורה שעות של העיר הפסיקו את מהלכם בעת יציאת נשמתו הטהורה, והוטמן שם ברימונוב. מדברי תורתו נדפס ספר "בארות המים".

א' כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין זי"ע

מתולדותיו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין זי"ע נולד לאביו רבי יוסף בן רבי יצחק בן הגאון רבי שלום מווינער–נוישטאט זצ"ל הידוע בשם מהר"ש מנוישטאט, גדול חכמי עסטרייך בדורו, ורבן של גדולי הפוסקים כמהרי"ל ועוד, אשר רוב מנהגי אשכנז קיבל המהרי"ל ממנו.

בשנת רס"ח כשהי' אז ילד רך בשנים נפטר עליו אביו שהי' מבורך בתורה וגדולה במקום אחד והי' נמנה בין נגידי פולין, והותיר לו נכסים רבים, אשר בגלל כן הי' יכול לישב באהלה של תורה כל ימי חייו, ואכן כן עשה מנעוריו כבר גלה למקום תורה.

תחילה למד בעיר פוזנא, ולאחר מכן למד אצל הגאון "בעל החילוקים" (נקרא כן ע"ש דרך לימודו, דרך הפלפול והחילוק) ה"ה הגאון ר' יעקב פולאק זצ"ל, אשר הוא הי' רבו המובהק, בישיבה זו למה ביחד עם המהר"ם פאדובא זצ"ל, שנים רבות למד בישיבה זו והתפרסם כאחד מהחריפים הגדולים שעמדו להם לישראל.

נשיאותו

לימים קבע ישיבתו בעיר מולדתו לובלין, ויסד ישיבה ע"ד רבו "בעל החילוקים", ותוך זמן קצר נאספו אליו תלמידים רבים ליצוק מים על ידיו ולקבל תורה מפיו, מהם אשר נודעו לימים כגדולי הדור 'וכל רבותינו ושאר גדולי הדור היו כולם תלמידי הגרש"ש זי"ל' (לשון שו"ת משאת בנימין סי' טז), ועל ראשם הי' תלמידו הגדול רבינו משה איסרליש – הרמ"א זצ"ל, שלימים הי' גם לחתנו (בזיווג"ר), וכך אכן מתארו בחיבורו "דרכי משה" (יו"ד סי' קי) 'הגאון מורי חמי'. אך לדאבון לב נקטפה הצדקת בדמי ימיה בחיי אביה, בהיותה בת עשרים שנה, ובעלה הק' הרמ"א בהספידו קרא עליה "בת מלך" וז"ל הגאון רבי אברהם הכהן ראפפורט זצ"ל אבד"ק אהסלוב בחיבורו "ירח האיתנים" (פ' כי תצא): "... שאמר הגאון רמ"א בהספד על אשתו, בת הרב הגאון החסיד האלקי מהור"ר שכנא אב"ד דק"ק לובלין על פסוק 'פקדו נא את הארורה הזאת וקבורה כי בת מלך היא' (מלכים ב' ט לד), על פי דאיתא בשביל שקילל הקב"ה לאדמה, בשביל אדם הראשון שאכל מעץ הדעת, ואמר 'ארורה האדמה בעבורך' והיא לא חטאה, על כן להפיס דעתה, נתן לה הקב"ה שבני מלכים ובנות מלכים יקברו בה, וזהו שאמר: 'פקדו נא את הארורה הזאת', פירוש דקאי על האדמה הארורה מאת הקב"ה, היינו שיפקדו את האדמה במה שיקברו בה את הבת מלך, וז"ש: 'וקברוה כי בת מלך היא', מאן מלכי רבנן", עכ"ל, בשנת ר"פ נתמנה לכהן פאר גם כרב ואב"ד דק"ק לובלין, ונשא על שכמו את עול הרבנות בעוז, בשנת ש"ב קיבל תוקף מטעם בית המלכות, להיות שורר על הגלילות ועל דבר ישק על פיו, ותיקן תקנות לטובת היהדות ואחב"י.

פוסק הדור

מלבד המוני התלמידים שבאו אליו לחסות בצל קדשו וללמוד תורה בישיבתו, גם פנו אליו מכל עבר גם בעניני הלכה למעשה, גדולי התורה חילקו לו כבוד רבו וכינוהו בשם רבן של כל בני הגולה, עיין מה שכתב עליו גדול תלמידיו פוסק דור האחרון ה"ה רבינו הרמ"א בשו"ת הרמ"א (סי' מה) וז"ל:"...כי איכבה אפצה פה וארים ראש, לחרוש ולדרוש, לפסוק על מעשה הבא לפנינו בעוד מורי ורבי קיים הוא ובית דינו, הוא גולת הכותרת, עטרת תפארת, גחלת הנשארת, נר ישראל ואורו יזהיר כזוהר השמים יעופף זרחת, ושמן משחת קודש מעשה מרקחת, הוא אשר נודע בשערים, ראש הגבורים, הגאון מוהר"ר שכנא ש"ן [שיחיה נצח]".

ענותנותיה

נוסף על גדולתו בתורה הצטיין בקדושתו ובפרישותו, והי' עניו גדול מאד, עד שענותנותיה גרמה שלא נשאר זכר מתורתו,

ומחידושיו ופסקיו הרבים, יען כי ברוב שפלותו לא רצה להעלותן עלי ספר כדי שלא יסמכו עליו לדורות, ולא נעתר בכך אף להפצרת בנו וגדולי התלמידים כמו שכתב בנו הגאון הגדול ר' ישראל (הובא בשו"ת הרמ"א סימן כה) וז"ל: וכן קבלתי הלכה למעשה מאדוני מורי אבי הגאון רבן ומאורן של כל בני הגולה מהר"ר שלום המכונה שכנ"ו זקצ"ל ה"ה הכ"מ אשר העמיד תלמידים הרבה מסוף העולם ועד סופו מפיו חיים ומימיו שותים. וחי נפשי עולמים דזמנין סגיאין בקשתי עם הרבה לומדים ממנו שיעשה פוסק ותשובתו היתה מחמת רוב חסידותו וענותנותו אשר היה עניו יותר מכל האדם אשר על פני האדמה. ואמר יודע אני דשוב לא יפסקו כ"א כאשר אכתוב מטעם דהלכה כבתרא, ואין רצוני שיסמכו העולם עלי, ר"ל כגון היכא דאיכא פלוגתא ביני רבוותא והוא יכריע או לפעמים יחלוק ואין לדיין כי אם מה שעיניו רואות, לכן יעשה כל אחד כפי הוראת שעה כאשר עם לבבו. ומה"ט לא עשה נמי רבו הגאון מהרי"ף (ר' יעקב פולאק) שום ספר גם שום תשובה ששלחו למרחוק לא העתיקו בביתם אלו הגאונים מה"ט אף כי היה נחשב בעיניהם כיוהרא, עכ"ל.

ובא השמש

ביום ו' עש"ק א' כסלו שנת שי"ט לפ"ק נסתלק לגנזי מרומים, וגופו הטהור הוטמן בעיר לובלין, ושם מנוח"כ עד היום הזה, וזה אשר נחרט על מצבת קבורתו: "האבן הזאת אשר שמתי מצבה, והיה בית מלון לאיש אלקים קדוש ונורא, אשר הרביץ בישראל תורה, יותר מכל אשר היה לפניו בדרי בתרא, והחזיר ליושנה עטרה, והעמיד תלמידים הרבה עד שכל דרי ארעא מפיו חיין ומימיו שותים בתדירא, הלא היה עטרת תפארת ראשי אלפי ישראל, ה"ה מופת הדור והדרו, ראש גולת אריאל, מאורן ורבן אב"ד ישראל, גאון הגאונים מוהר"ר שלום המכונה שכנא בר' יוסף זצוק"ל ה"ה חסיד והעניו אשר נאסף אל עמיו ביום ו' ר"ח כסלו שי"ט לאלף הששי ליצירה".

בנו הגאון הגדול ר' ישראל מילא את מקומו כראש הישיבה והאריך ימים אחר אביו ארבעים שנה מיום ליום ונפטר ביום שנפטר אביו א' כסלו שנ"ט לפ"ק, ר' ישראל הי' מגדולי חכמי דורו ובא בכתובים ופלפולים עם גיסו רבינו הרמ"א זי"ע ורבים מגאוני דורו, חיבר הגהות על המרדכי.

מספד תמרורים

עיין מה שכתב הגאון המלבי"ם בספרו "ארץ חמדה" חלק הספדים, בהספד על הגאון "שאגת אריה" זצ"ל, וז"ל: שמעתי אומרים בשם הגאון מוהרמ"א ז"ל, כי נח נפשיה של חמיו הגאון אור ישראל מוהר"ש ז"ל פתח להאי פרשתא מהכא, כתיב 'וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו על עץ', ופי' הוא הענין כך, דחטא הוא לשון חסרון כמאמר בת שבע לדהע"ע, 'והיה כשכב אדוני המלך והייתי אני ובני שלמה חטאים', ופרש"י אני ובני שלמה חסרים מן הגדולה (עיין מלכים א א), א"כ הפי' וכי יהיה באיש חטא משפט מות שיהיה נחסר מאיש זה משפט מות, שהוא צדיק גמור, ואעפ"כ והומת, ותקשה בעיניך הלא אין מיתה בלא חטא, ומתרץ ותלית אותו על עץ, עץ הדעת שאכלו ממנו אדם וחוה ונגזר על העולם מיתה ע"כ ודפח"ח, עכ"ל, וכה מקונן עליו בנו הנ"ל בתשובה הנ"ל וז"ל: בהיות שבעו"ה ביום בוא דבריך נטרפה השעה ונשבה ארון הקודש ונתבקש בישיבה של מעלה, מאור הגולה, רוח אפינו משיח ה' רב הרבנים גאון הגאונים נשיא ישראל (ה"ה אדוני מ"א) הנקרא בשם קדשו מוהר"ר שלום המכונה שכנו זקצ"ל ה"ה הכ"מ אשר עליו היה נאמר צדק צדק תרדוף לקיים מה שנאמר בקש שלום ורדפהו לשכנו תדרשו ובאת שמה. ועתה בעו"ה נפשי עגומה. ושפתי אטומה. ואין בידי להשיב מה. כי נתפרדה החבילה. ואין דעתי צלולה. כי נפלה עטרת הגולה. על ואת נפשי עצובה. דאבה כאבה, ואני אנה אני בא. על כל זאת שלא להשיב (פניך) היקרים ריקם אדון (לפניך) בקרקע מן הבא בידי בהיות דברא כרעא דאבוה הוא, וזכרתי מאמרם ז"ל כל שאינו מניח בן כו', עיין שם בפרק יש נוחלין (דף קט"ז). והנה דרש ר' פנחס מאי דכתיב והדר שמע במצרים כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא מפני מה כו' יואב שלא הניח בן נאמר בו מיתה כו' והכתיב מבני יואב עובדיה בן יחיאל אלא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה וכו'. וק"ק למה התחיל בשינויא בתרא בדוד ובשינוי קמא ביואב (אולי דנוסחא אחרת נדמנה לו). אלא בא ללמדנו דלא הדר ביה מכל וכל אלא גבי דוד אבל גבי יואב אע"ג דה"ל בן כיון דלא הוה כמותו מעלה עליו הכתוב כאלו אין לו בן לענין ההוא דיש נוחלין שהבאתי לעיל דפשע דה"ל ללמדו ולהדריכו. לכן אני מחוייב להשלים לגול מעליו חרפה זו ושיצדק עליו למימר שכב עם אבותיו, ע"כ נכנסתי לדברים להבין מה טוב... כה עתירת אוהב ישראל בן לאדוני מורי אבי הגאון מוהר"ר שלום המכונה שכנו זקצ"ל ה"ה, המתאבל על גולת הכותרת, עטרת תפארת, ראשי אלפי ישראל שהושלך בעו"ה ארץ, בראש חדש כסליו שי"ט הכ"מ.

גדולים צדיקים במיתתן

ידוע שהיה דרכו של הרבי מלובלין לשלוח להתפלל על קברו של הרה"ק רבי שלום שכנא מלובלין על כל צרה שלא תבא, וגם בר"ח ושאר יומא דפגרא שלח על קברו, ואכן, מכל המצבות של גדולי לובלין לדורותיהם נשארה עומדת על עמדה בשלימותה מצבתו של הרבי ר' שכנא, וסמוך לה מצבת קדשו של ה"חוזה" הק', ומקובל הי' אצל יהודי לובלין שר"ש נשאר שם בכדי להגן על תושבי לובלין, ומסופר שבזמן שכיהן הגה"ק רבי ליבל'ע אייגר זי"ע בלובלין פרצה שם פעם שריפה גדולה סמוך לבית הגה"ק, והשריפה נתגברה עד שהיה חשש גדול שיתפשט על בנין של הגה"ק ובאו אנשים לשאול מה לעשות להשריפה אשר אין באפשרות לכבות אותה, וחלילה הכל בסכנה, אז ציוה הגה"ק לילך להקבר של הרבי ר' שכנא ז"ל ולאמר על קברו שהוא הבטיח להיות מגין על לובלין, והלכו מנין לשם, ואח"כ נתכבה האש והשריפה נפסקה".

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שְׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן
וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו
האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נל"הב לטובת
מוסדותינו ד"המעטירה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנדוריא נפישא,
ובמיוחד הוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה,
בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה
ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים,

הרבני הנגיד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מוה"ר

משולם צבי בנציון זילבערשטיין

הי"ו

מגדולי העושים והמעשים למען הקמת
הבית הגדול לחינוך הבנות בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת אירוסי בנו החשוב כמר זאב נ"י

עב"ג הכלה החשובה שתחי' למז"ט בת ידידינו הנכבד רודצו"ח
מוה"ר **הערשל גראסבארד** הי"ו

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שיזכה
לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת, תורה
וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים
בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך אושר ועושר
והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

כ"ד ידידיו מוקיריו השמחים בשמחתו,
ומברכים ברגשי הודאה והערכה לעומתו

וועד קרן הבנין
להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות
בני ברק יצ"ו

פנימי תתל"ח בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיחת קודש במסיבת התנאים
של בת הרה"ח ר' חיים שלמה פישער הי"ו, משב"ק

עב"ג הבה"ח כמר **משה דוב** ני"ו בן הרה"ג ר' **ארי' אשר אינדיג** שליט"א

מוי"ץ בקהילתינו חק' בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת וירא תשפ"ו לפ"ק

רבינו איהל ברכת מזל טוב לאביו הרה"ח ר' משה נתן פישער הי"ו לרפו"ש

ואמר: ר' חיים שלמה האט געזומען זייער א גוטן בחור פון די ישיבה, א חשוב'ער חתן.

הר"ר משה נתן: ברוך ה'.

הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבל שליט"א, ראה"כ וומסב"ג: מ'שמועסט דא אז ווען דער רבי איז געווען די פאריגע וואך באזוכן אין די תפיסה, איז איינער געקומען דערציילן פאר'ן רבי'ן א מעשה פון די הדלקה ל"ג בעומר אין קרית יואל.

רבינו: יא, ער וואוינט אין מאנסי. זיין זוהן איז געווען אין קרית יואל ל"ג בעומר ביי די הדלקה, און איז אהיים געקומען אז ער וויל זיך לאזן וואקסן לאנגע פיאות, אזוי ווי די אידן אין קרית יואל.[1]

הרה"ג ר' ישראל בער שטיין שליט"א, מו"ץ קהלתינו בקרית יואל: דער רבי האט געזאגט פר' פקודי (שנת תשע"ו לפ"ק) אין מירון ביי די דרשה פאר די הדלקה, אז אדאנק רבי שמעון האט מען פיאות.[2]

---

1 מרן רבינו שליט"א הלך ביום ד' פרשת לך לך העעל"ט לבקר בבית האסורים 'אוטאסווייל' שב'אראנוש-קאונטי', לחזק את היהודים יושבי חושך אסירי עני ובריל. כשהגיע לשם נסתובבה השיחה אודות הקושיא שהציע רבינו שליט"א במעמד ציבור גדול שנתאספו ביום א' לך לך העעל"ט לסיום חצי ש"ס שנלמד בחבורת יסודי התורה ולימד רבינו שם שיעור לקראת התחלת סדר ניזקין, והתפלפלו כמה מהאסורים שם עם מרן רבינו שליט"א לתרץ הקושיא.

לאחמ"כ שרו ניגוני התעוררות, ורבינו השמיע לפניהם דברות קודש לעודדם ולחזק את רוחם, מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ כאשר נגזר כן משמים, ובקרוב במהרה יזכו לצאת מאפילה לאורה לביתם ולמשפחתם.

2 בתוך דברי ההתעוררות לפני ההדלקה מוצש"ק פ' פקודי בחצר המערה באתרא קדישא מירון יע"א אמר רבינו בזה הלשון:

"מנהג ישראל א הייליגער מנהג, צו ברענגען קינדער אהער באתרא קדישא הדין, אפצושרען די האר, און איבער צו לאזן פיאות הראש. מיט א' מהאסורים שם ניגש לרבינו וסיפר כדלהלן: מיין בחור איז געפארן דעם פארנאגענע ל"ג בעומר קיין קרית יואל און דארט מיטגעהאלטן די הדלקה און די ריקודין. עכ"פ מיין בחור קומט אהיים און זאגט אין שטוב אז ער גייט זיך לאזן וואקסן פיאות – 'לאנגע קורלי פיאות', נישט סתם פיאות - מיין פרוי האט געזאגט, וואס עפעס? ביזט משוגע געווארן. ביי אונז גייט מען נישט אזוי. מיין זון - א גאנץ יונגער בחור - האט געזאגט 'אבער איך וויל גיין אזוי ווי די אידן אין קרית יואל'.

הלה המשיך לספר: איך בין געוואויר געווארן פון דעם, און איך האב געזאגט אז אויב רעדט מען פון זיין פרומער, פון זיין מער ערליך - דארף מען זיך נישט קריגן. לאז ער זיך וואקסן פיאות, מיין זון האט אנגעהויבן לערנען און דאוונען ערליכער און גייט מיט 'לאנגע קוירלי פיאות'.

רבינו נתרגש מאוד לשמע סיפור הדברים, ואמר: "אזוי?!, דאס איז נאר דער כח פון רבי שמעון בן יוחאי', געב איבער אין שטוב אז איך לאדן אין אייער בחור צו קומען אויף שבת קיין קרית יואל! לאז ער זאל מיטהאלטן דא א שבת קודש!...". והפטיר רבינו: 'ווען דו וועסט אי"ה אריסקומען בקרוב, וועסטו מיט דיין פאמיליע, מיט דיין בחור, אויף קומען קיין קרית יואל אויף שבת, און זיין מיינע געסט...'.

א׳ הנוכחים: דער רבי האט אמאל געטיישט הושענא רבא (שנת תשע״ד לפ״ק) ׳הושענא למענך אלקינו׳, אז ס׳שטייט פון אריה״ק, אז פא״ה איז בגימטריא אלהי״ם. ס׳איז נעבעך דא אידן וואס נעמען שווערע רפואות רחמנא ליצלן, און ס׳פאלט ארויס, ס׳איז נישטא קיין בארד, ס׳איז נישטא קיין פיאות, עם פעלט זיי דער צלם אלקים.

רבינו: יא, דוד המלך זאגט אין תהלים (תהלים מב, ד) היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה ׳אלהיך׳, וואו איז דיינע פיאות.[3]

הגרי״ב: עם איז אינטערסאנט אז מ׳זעהט נישט קיינער פון די פריערדיגע צדיקים אז זיי זענען געווען אויף א שבת אין מירון.

רבינו: דער פעטער ז״ל איז יא געווען אין מירון אויף שבת, נאך פאר די קריג.[4]

א תפילה צום הייליגן באשעפער, דער זכות פונעם תנא רבי שמעון בן יוחאי זאל מגין זיין אויף אלע אידישע קינדער בכל מקום שהם, די וואס האבן פיאות אויפן קאפ, ס׳זאל איבערבלייבן די פיאות אויפן קאפ, מ׳זאל דאס נישט אפשערן, נישט ח״ו דורכן פייער פון יצר הרע, און נישט חלילה דורך די ביטערע רפואות ר״ל וואס מ׳דארף נעמען, צו ס׳איז פאר יונג און פאר אלט, אנשים נשים וטף. דער אויבערשטער זאל העלפן אלע אידישע קינדער זאלן זוכה זיין מגדל צו זיין זייערע קינדער, ערליכע אידישע קינדער, אן א עגמת נפש״.

3 ונעתיק כאן מתוך דברות קודש של כ״ק מרן רבינו שליט״א ביום הושענא רבא תשע״ד לפ״ק לבאר בזה מאמרינו בתפילה למענך אלקינו הושענא. וצריך ביאור בפל הלשון הושענא בתחלה ובסוף. ואפ״ל על פי מה דמבואר בכתבי האריז״ל (עץ חיים שער א״א פי״א) כי פאה עולה בגימטריא אלהים, ושני פאות הראש מכוונים נגד שני פעמים שם אלקי״ם, עכ״ד (עיין בבני יששכר אלול מאמר ב אות ם).

ועל פי זה יש לפרש תפלת כנסת ישראל על צרות ישראל במשך הגלות (תהלים מב ד) היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלקיך, כי בעוה״ר ישנם כמה חולי ישראל אשר מחמת התרופות הקשות חסרים הפאות שלהם, ״אוי וויי, ס׳קומען אריין אידישע קינדערלעך, ס׳פעלט זיי די פאות, זיי נעמען נעבעך שווערע תרופות, מען זעט אידישע קינדער אן קיין פאות״. ועל זה מתאוננת כנסת ישראל, היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום, שרואים ילד ושואלים אותו איה אלקיך, איפוא הן הפאות שלך.

והנה איתא בגמרא (תענית כ.) מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון וכו׳ נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר, אמר לו שלום עליך רבי ולא החזיר לו, אמר לו ריקה כמה מכוער אותו האיש שמא כל בני עירך מכוערין כמותך, אמר לו איני יודע אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. והנה אגדות חז״ל אינם כפשוטם, ויל״פ לענינינו שרבי אלעזר ברבי שמעון ראה איש יהודי בלי צלם אלקים, שהיו חסרים לו הזקן והפיאות, והיה סבור שבעצמו הסירו, לכן אמר כמה מכוער אדם זה שאין לו צורת יהודי, ענה אותו האיש, לך ואמור לאומן שעשאני, כלומר אני לא הסרתי אותם אלא נפלו ממני מחמת תרופות, וביקש מרבי אלעזר שיתפלל בעדו לפני הקב״ה.

שלמה המלך אומר בשיר השירים (ב יד) הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאוה, דהנה כל איש ישראל שופך שיח לפני הקב״ה בתפלה ובתחנונים, ומתפלל ומבקש שיגולו רחמי ה׳ על בניו, שילכו בדרך הישר לדעת את ה׳, הן בזמן הכנסתו לתלמוד תורה כשהוא נעשה בן ג׳ שנים שאז מגלחין שערות הראש ומניחין לו פיאות הראש, והן כשנעשה בן י״ג שנה ומחוייב במצות, והן כשהוא זוכה להכניסו לחופה בשעטו״מ, והכתוב מעיד עליו, כי קולך ערב, שהשי״ת מחבב תפלות ישראל בעיתותי שמחה, מחמת שמראיך נאוה, שיש לך צורת יהודי, בפיאות הראש.

הנה בעוה״ר לדאבונינו אנו רואים תלמידי חכמים יראי ה׳ שאין מראיהם נאוה, ״אוי וואס זאל מיר אונז זאגן, פאר א טאטן וואס האט א קליין קינד און פרעגט א שאלה, ער וועט דריי יאר איך קען אים נישט מאכן קיין פאות, וואס ענטפערט מען פאר א טאטן, אוי הייליגער באשעפער וואס טוט זיך אין אידישע הייזער, היילי שוין אויס די צובראכענע אידישע הערצער, אידישע קינדער, יונגעלעך און מיידעלעך זענען אין שפיטעלער, אבינו מלכינו חמול עלינו ועל עוללינו וטפינו, אוי הייליגער באשעפער״.

אנו אומרים בליל יום הקדוש (בתפלת יעלה) קולי שמע וראה דמע עיני, אהה רבונו של עולם, הבט משמים וראה כמה מאחינו בני ישראל לא היו יכולים להיות בביהמ״ד ביום הקדוש, ״אוי צובראכענע טאטעס אוי צובראכענע מאמעס פארגיסן טרערן, קולי שמע וראה דמע עיני, אוי הייליגער באשעפער, אונז ווייל מיר האבן געזונטע קינדער, אונז ווייל מיר אויך זיין אין ביהמ״ד״.

וביום זה אנו מתפללים הושענא למענך אלקינו, שבני ישראל יהיו כולם בבריאות השלימות ויהיה צלם אלקים על פניהם, ומוסיפים ואומרים בכפילא הושענא, כדי לכלול בתפלתינו גם בנות ישראל לרפואה וישועה, והגם שאינם בכלל תקיפו (קידושין לה:), אף הן יזכו לישועה מן השמים, דאטו גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי (קידושין לד.), ישנם בנות ישראל הכשרות קטנות וגדולות הזקוקים לרפואה, אוי רבש״ע רחם עלינו.

4 ויש לציין עדות הרה״צ רבי יחזקאל סלאנים (שליט״א) ז״ל בנו של הרה״צ רבי מאטיל סלאנימער זצ״ל, כפי שנתפרסם בגליון דורות (פר׳ ראה שנת תש״ע גליון 28) היו״ל ע״י העדה החרדית בירושל״ם, וכה מתאר:

כשמרן זיע״א שהה אז בשנת תרצ״ב במירון במשך שבוע שלם בצוותא עם סלתה ושמנה של נקיי הדעת שבירושלים, הצטרף גם אבי זיע״א למסע קודש זה, היה זה בעקבות הדברים הנלהבים ששמע אבא מארי מדודי הגה״ק ר׳ משה קליערס זצ״ל רבה של טבריה על גדולתו וקדושתו של האב״ד קראלי הוא רבנו זיע״א, ואמו״ר זצ״ל שאף הוא היה תושב טבריה החליט לנסוע למירון הסמוכה למשך ימים אחדים, כדי לתחות בעצמו על אישיותו המופלאה של הרב מקראלי.

לנסיעה זו צירף אותי אבי זצ״ל כשאני עדיין ילד רך בשנים כבן חמש, עד היום חש אני חובה של הכרת הטוב מיוחדת לאאמו״ר זיע״א, בנוסף

הגרי"ב: יא, דאם איז דער חידוש, פון די אלע וואס איז ידוע אז זיי זענען געפארן אויף א שבת, איז דער רבי ז"ל (רביה"ק בעל דברי יואל) געווען דער ערשטער, אום תרצ"ב דעמאלטס איז דער רבי געפארן אויף א שבת קיין מירון. אפילו דער מונקאטשער רב (הגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל) וואס איז געפארן קיין מירון צו רבי שמעון, איז ער אבער געווען אין צפת אויף שבת. ס'איז א פלא פון א זאך אז ס'איז נישט געווען אוועק געשטעלט אזא זאך קיינמאל.[5]

הגרנ"ה: דער רבי האט געזאגט תשמ"ז אין מירון אז אונז האמיר א קשר צו רבי שמעון דורכ'ן ייטב לב.[6]

לכל הטובה אשר גמלני, על כך שזיכני בינקותי לחזות בעבודת קודשו של מרן זי"ע.

נקודה מפליאה במיוחד חייב אני לציין, כי למסע קודש זה הצטרפו עוד אחדים מחסידי סלאנים בטבריה שנסעו למירון בכדי להסתופף בצל קדשו של מרן זיע"א, דבר שלא היה ולא אירע מעולם אצל חסידי סלאנים לנסוע ולהסתופף בצלו של רבי אחר.

אבי זצ"ל נכנס להיכל הציון של רבי אלעזר בן הרשב"י, והתיישב ללמוד בצוותא עם ידידו הרה"ח ר' אברהם אשכנזי זצ"ל, אני שהייתי ילד קטן הסתובבתי אנה ואנה בחוסר מעש סמוך אליהם.

6 לפתע קרא לי אבא מארי באצבעו, ואמר לי, הסכת ושמע, בהיכל הרשב"י נמצא כעת איש צדיק וקדוש, העמד את עצמך ממולו, הבט היטב על צורתו הקדושה, ואל תזוז משם עד אשר יעזוב איש קדוש זה את המערה, במידה ותקיים את דברי, אתן לך חצי שילינג במתנה (מטבע שהיה שימוש באותה תקופה).

כמובן ששמעתי בקולו, ומיד נכנסתי דרך הפתח המקשר בין שני ההיכלות אל מערת הרשב"י בה עמד מרן זיע"א מעוטף בטלית ותפילין כשהוא שעון על ה'סטענדער' ופניו לעבר ארון הקודש.

התיישבתי על המדרגה שלפני ארון הקודש ממש מול פני קדשו של רבנו זי"ע, והתבוננתי על צורתו הקדושה שהאירה כשמש בצהריים, כך ישבתי משך כחצי שעה או יותר, עד אשר עזב מרן זיע"א את המקום, למען האמת השילינג כבר לא היה כל כך חשוב, מראהו הנשגב של הרב מקראלי היה כל כך מושך עד שלא יכולתי להתנתק ממנו בכל מקרה.

חזרתי אל אבי ואמרתי לו, מאטע, עשיתי ככל אשר צויתני, ממש לא התקתי את מבטי מצורתו הקדושה של הרב מקראלי, כששמע זאת אאמו"ר זצ"ל אורו עיניו, והוא הוציא מכיסו חצי שילינג ונתנו לי... במאורע זה שאינו לכאורה יותר מאשר זכרונות ילדות, החדיר בי אבא מארי ז"ל את רום ערכו וקדושתו של מרן זי"ע, אותה 'גירסא דינקותא' נחרתה בלבבי עד כמה גדולה הזכיה שנפלה בחלקי להביט בצורתו הקדושה והמאירה, וכיום כעבור שנים רבות יכול אני להעיד שהסתכלות זאת, ובפרט הערכתו של אבי זצ"ל בלפיה, ושגרמה לי להבין שאין זה דבר של מה בכך, חרתו בי רושם עמוק וכל יתואר המלוה אותי עד עצם היום הזה לאריכות ימים ושנים.

5 ויש לציין שהמסורת העתיקה ביותר של 'שבת מירון' היא של חסידי לעלוב בארה"ק בפרשת בהעלותך שנת תש"ו לפ"ק, לפני ששים שנה, אז שהה כדרכו כ"ק האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב ז"ל באתרא קדישא מירון, האזור היה מוקף אז בערביים צמאי דם שונאי ישראל, ורק מי שאומץ וגבורה לו הרשה לעצמו להיות שם, האדמו"ר הרמ"מ ז"ל בא אז לשבות בקבר הרשב"י על פי הקביעות שהנהיג לשבתות פרשת בהעלותך.

תוך כדי השבת נחרדו הנוכחים לראות כי ערביים שהתגוררו בסמוך אל הציון הקדוש ירדו לפתע ממקום מגוריהם עם סכינים בידיהם, ופילחו את האוויר בשאגות 'אטבח אל יהוד'. היעד של הפורעים היה השוחים בציון, והתנהגותם הוכיחה כי הם מתכוונים לרצוח ללא הבחנה וללא רחם.

היהודים שהקיפו את האדמו"ר הרמ"מ בציון החלו לומר וידוי ולהתכונן לגרוע מכל. אך על הרבי הרמ"מ לא ניכרו אותות פחד כלל. הוא הרגיעם וניגש אל שער הברזל של הציון, נעמד אל מול פני הפורעים שהלכו והתקרבו אל השער, הביט בהם בשלווה וראה זה פלא, מיד כשראו את צורתו הקדושה נסו מן המקום בבהלה, ליהודים הנפחדים היתה הרווחה והסיפור נחרט בלבם לכל ימיהם.

ונעתיק כאן מה שהשמיע רבינו שליט"א בענין זה באתרא קדישא מירון אחר אמירת לחיים בסעודת הילולת מרן הייטב לב זי"ע יום ג' פרשת תצא ו' אלול שנת תשס"ז לפ"ק:

"מ'מאכט די סעודת הילולא פון זיידן ז"ל דעם ייטב לב דא אין אתרא קדישא מירון, איך האב אינזין געהאט אזוי, אידן קומען קיין מירון, אידן וויל געהאלפן ווערן אין זכות פון תנא אלהי דער הייליגער תנא רבן שמעון בן יוחאי, מ'זוכט א קשר צו רבי שמעון, און באמת איז זייער שווער צו זאגן א קשר צו רשב"י, דער הייליגער תנא איז אזוי הויכעך און אזוי גרויס בגן עדן העליון, אז א פשוטער בשר ודם זאל זיך קענען מקשר זיין מיט תנא רשב"י.

כ'האב אינזין געהאט אזוי דער זיידע ז"ל אין ייטב פנים ברענגט כמה פעמים אראפ דעם עטרת צבי, און ער רופט אים - דעם עטרת צבי, רבינו הקדוש, אמאל רבינו אמאל רבינו הקדוש רבינו עטרת צבי, זייער אסאך מלא ברענט ער צו דעם עטרת צבי און ער רופט אים רבינו קדוש, דער ייטב לב דער זיידע ז"ל, האט זיך געהאלטן - מ'זעהט פון דעם לשון פון סגנון לשונו, הגם ער איז געווען א תלמיד פון ישמח משה - אבער ער האט זיך געהאלטן א תלמיד, ער רופט אים אן רבינו הקדוש, רופט ער אן דעם עטרת צבי.

דער עטרת צבי האט געשיקט א קוויטל קיין מירון, און ער האט געשריבן אויפן קוויטל - אונטערגעשריבן צו רבי שמעון תלמיד צבי בן הינדא, דער עטרת צבי האט זיך גלייך מתייחס געווען -דער עטרת צבי איז דאך געווען דער שר בית הזוהר, און ער האט זיך גלייך מתייחס געווען דער עטרת צבי א תלמיד פון תנא אלקי רבי שמעון בן יוחאי, און דער זיידע ז"ל דער ייטב לב, שרייבט רבינו עטרת צבי, דאס הייסט אז רבי שמעון בן יוחאי, איז געווען פאר ייטב לב רבי' דרבי', דעם רבי'ס רבי, נו, איז אונז שוין אסאך נענטער, מ'מאכט א סעודת הילולא פון ייטב לב, דער

רבינו: יא, כ׳האב געזאגט וויל דער ייטב לב איז געווען א תלמיד פונעם עטרת צבי, ער רופט אים אן אין די ספרים ׳רבינו׳. דער עטרת צבי האט געשיקט א קוויטל קיין מירון,[7] און ער האט זיך אונטער געשריבן ׳תלמידו צבי הירש בן הינדא׳.[8]

הגרי״ב: צדיקים האבן אים גערופן דער ׳שר בית הזוהר׳.[9]

הגרנ״ח: יעצט אויף שבת תולדות זעהט אויס אז ס׳פארט א גרויסער עולם קיין מירון, און מ׳וויל אפשערן קינדער,[10] אפילו נאך פאר די דריי יאר (כמנהג המקום שם).

ייטב לב איז דאך שוין נאנט געווען לדורינו בערך, דורך ייטב לב - אז מ׳איז זיך מקושר צום ייטב לב - דער ייטב לב צו זיין רבין דער עטרת צבי, און דער עטרת צבי צו זיין רבין רבי שמעון בן יוחאי, אזוי געבט דאס אונז זייער א נאנטע וועג, א נאנטע שביל און א נאנטע קשר צום הייליגן תנא רבי שמעון בן יוחאי.

ממילא איז דאס א גרויסע שמחה, אז מ׳קען זיין דא ביי די הילולא פון ייטב לב, באתרא קדישא מירון, און זיך אזוי מקשר זיין מיטן תנא רבי שמעון וואס נשמתו בגוזי מרומים, און אזוי קען מען האפן אז דער תנא רבי שמעון וועט מעורר רחמים זיין פאר אידישע קינדער״.

7 כן כתב גם הרהצה״ק מהרי״א מזידיטשוב זצוק״ל בהסכמתו על ספרי עטרת צבי דפוס שני: ...וכאשר שמעתי מפיו הקדוש מהרצ״ה מזידיטשוב שהוא מתלמידי רשב״י עכ״ל

וכן כתב הגריא״ז מרגליות בספרו כוחו דרשב״י (דף ל״ב:) ידוע ומקובל הוא מפי זקנים חסידי עליון מעיה״ק צפת״ו, אשר שמעו מאבותיהם אשר רביה״ק מזידיטשוב שלח מדי שנה בשנה פתקא לאנשי שלומינו בצפת שיניחו הפתקא שלו ביום ל״ג לעומר על ציון קוה״ק הרשב״י, וכתב שם ׳תלמידו צבי הירש בן הינדא׳... ע״ש.

אגב, עיי׳ בס׳ יפרח בימיו צדיק (עמ׳ ט) סיפר לי הרב הצדיק המפורסם מוהר״ר משה ארי׳ פריינד שליט״א דומ״ץ בבית דין צדק דעדה החרדית ור״מ דישיבה ייטב לב דסאטמאר בעיה״ק ירושלים ת״ו ששמע מזקינו הרב הקדוש מו״ה אברהם יושע פריינד זצוקללה״ה מנאסוויד זיע״א שרבינו הק׳ מוהרצ״ה מזידיטשוב זי״ע אמר על עצמו שיש לו נשמת ר׳ שמעון בר יוחאי, וההוות דעת הגה״ק מוהר״ר יעקב מליסא זלה״ה יש לו נשמת רבינו הקדוש, וסמך לזה הביא, שהמרחק מעירו זידיטשוב עד סטריא מקום מושבו של החוות דעת, הוא ממש כמו ממירון עד ציפורי, דהיינו ממקומו של רשב״י עד מקומו של רבינו הקדוש.

8 כן יסופר שפעם אחת באו אצלו אנשים מארה״ק וקירב אותם וכשהלכו לקבל ממנו ברכת פרידה ממנו לשוב לארה״ק הלך הרה״ק רבי אייזיקל זידיטשוב׳ער לשמוע איך שפירד מאתם, ושמע שאמר להם שנותן להם הקונטרס שבספרו עטרת צבי המכונה קונטרס השמות וציום שבבואם לארה״ק יניחו הקונטרס על ציון של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז״ל, וכשיצאו לחוץ קרא הרה״ק הנזכר בהקונטרס וראה שכתב בזה״ל: ״אבקש לגלות לי אם כוונתי לאמיתות כוונתו הקדושה״ וחתם את עצמו ״תלמידך צבי הירש בן הינדא מזידיטשוב״ וביקש הרה״ק הנזכר מאנשי ארה״ק שיכתבו לו מכתב משם איך שהי׳ שם בעת שהניחו הקונטרס על הציון הקדוש ונתן להם מעות תשלומי מחיר מכתבם בחזרה, והשיג מכתב מהם שהניחו המכתב וכהרף עין הביטו ולא ראו עוד המכתב.

---

9 צדיקי הדור הכתירוהו בתואר הנשגב ״שר בית הזוהר״, וכידוע שהי׳ רב חילי׳ בחכמת הח״ן וכתב פירוש על הזהר הק׳ והוא ספרו עטרת צבי, ובס׳ עשר קדושות מביא מפי אחד קדוש מדבר בשבחו של הרב הק׳ העטרת צבי כי לא כתב שום דבר בפירוש דברי הזוהר הק׳ עד כי חזר דברי הזוהר מאה ואחד פעמים, ולא הי׳ כותב שום פירוש מחידושיו כי אם במסירת נפש כמו ביחוד קריאת שמע וכל דבר ודבר שהי׳ עושה הי׳ רק ליחד שמו יתברך.

פע״א נסע הרה״ק מזידיטשוב עם אחיו הרה״ק ר׳ משה׳לע מסאמבור זי״ע להרה״ק מקאזניץ זי״ע והגיעו לאיזה אכסניא לפנות ערב של יום חמישי, ושאל הרה״ק ר׳ משה את אחיו כדת מה לעשות, אם להשאר ולעשות את השבת בכפר זו, או אולי ליסע בדרך למחר בערש״ק ולקבל שבת בכפר אחרת כי כבר לא היה אפשר להגיע לקאזניץ על שב״ק רק כאשר יסעו גם בלילה, ואמר לו הרה״ק מזידיטשוב שניסע בלילה ונגיע לקאזניץ על שב״ק, אמר לו הרה״ק ר׳ משה הלא יש פחד לנסוע בלילה מהלסטים והיות רעות שנמצאים ביער, ענה לו אחיו הק׳ כי אינו מפחד משום דבר לפי שהשביע את השר של היער שלא לנגוע בו לרעה לעולם, ושאל לו הרה״ק ר׳ משה ממתי הוא מכיר את שר של היער, ענה לו הרה״ק מזידיטשוב כי בגלגול ראשון היה הוא מתלמידי התנא רשב״י והיו לומדים ביערות ומדבריות, ומאז הוא מכיר את שר היער, ועוד אמר לו שאם היה במקום ששנה הרשב״י והחבריא שם את האידרא, היה יכול להראות איפה הי׳ מקומו של הרשב״י, ובאיזה מקום היה מקומו ומקום כל אחד מהעשרה חברים שהיו בהאידרא קדישא, ושאל אותו אחיו מהיכן הוא יודע שהיה מתלמידי הרשב״י, אמר לו: אם הרשב״י קרא את ספרו על שמו סימן הוא שהיה מתלמידיו, כי הראשי תיבות של זה״ר הם ר׳בי ה׳ירש ז׳ידיטשובער.

10 ענין תגלחת במירון כבר כתב מהר״ח ויטאל זצ״ל (שער המצוות דף פז) בזה״ל נהגו ישראל ללכת בל״ג בעומר על קברי רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו הקבורים במירון ואוכלים ושותים ושמחים שם, ראיתי למורי האר״י ז״ל שהלך לשם בל״ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלושה ימים וזה היה בפעם הראשונה שבא ממצרים אבל אינני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הנפלאה שהשיג אח״כ.

והרב רבי יהונתן סאגיש העיד לי שקודם שהלכתי ללמוד אצל מורי ז״ל הוליך רבינו האר״י ז״ל את בנו הקטן לשם עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע ועשה אותו יום משתה ושמחה וכו׳ וכתבתי כל זאת להורות כי יש שורש במנהג הנ״ל עכ״ל ומובא בשערי תשובה או״ח תקל״א אות ז׳ עיי״ש,

רבינו: יא, דארט אין מירון איז מען נישט מדקדק מ׳זאל זיין אינעם טאג פון די דריי יאר דוקא, מ׳שערט אפילו פריער.[11]

אין תשובות דברי יואל (ח״א סי׳ כ״ז) איז דא א בריוו וואם דער פעטער ז״ל האט געשיקט פאר ר׳ מענדל פריעדמאן[12] וועגן אפשערן אין מירון, ער שרייבט דארט ׳מהראוי לעשות כן׳...[13]

ויש שדייקו דהליכתו של האר״י הק׳ למירון בל״ג בעומר והליכתו לתגלחת בנו היו בשני זמנים נפרדים, והראי׳ מדאיתא שלרגל התספורת עשה שם יום משתה ושמחה, משמע שלולי עשייתו זו לא הוה ההיא יומא יום משתה ושמחה, וא״כ לכאורה לא היה זה יומא דהילולא דרשב״י שהוא יו״ט בפני עצמו כמבואר שם בארוכה, שלא כדברי השע״ת דמשמע שהיה בל״ג בעומר.

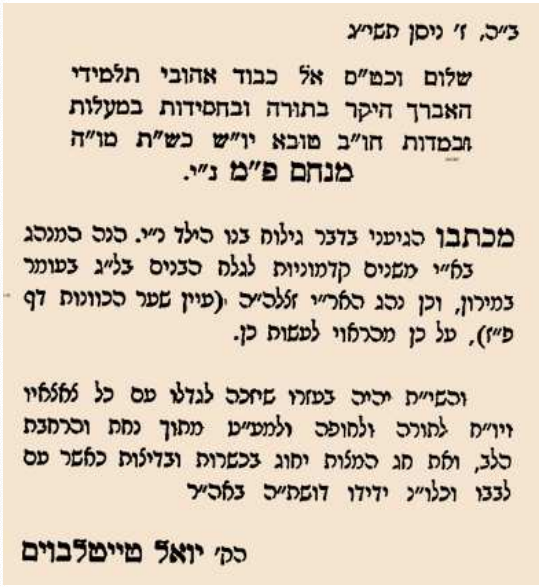
11 כ״כ בס׳ תבואות הארץ דיש לערוך תספורת בל״ג בעומר גם אם חסרו לו ג׳ חדשים, ואכן מנהג לעלוב בא״י ואנשי ירושלים שלעולם מגלחין בל״ג בעומר, ילד שנעשה בן שלש לפני חנוכה עושין לו החלאקה בל״ג בעומר הקודם, ואם נעשה בן ג׳ מחנוכה ואילך מסתפרין בל״ג בעומר שלאחריו.

אמנם עיי׳ בס׳ הילולא דרשב״י (דף יד) מעשה שהיה אצל בעל מנחת אלעזר זצ״ל בקטן שנולד בכ״ד מנחם אב, והורה להקדים התגלחת ליום ל״ג בעומר, אפילו שחסרים ג׳ חודשים. וסיים שם בספר הילולא דרשב״י שכן המנהג בארה״ק, וכן קיבל המנהג מהזקנים שאפשר לגלחו כבר כשהוא כבן שנתים וחצי בל״ג בעומר.

ועיין בשו״ת תשובות והנהגות (ח״ב סי׳ רמ״ו) דבחו״ל נראה שאין לשנות מיומו שנעשה בן ג׳ שנים, ואין להקדים, דהרי יש אסמכתא מהפסוק ג׳ שנים ערלים יהיה שעד ג׳ שנים מתחילים בסימני יהדות (אף שמתעכבים אותו לברכות קודם והייטו תיכף שמתחיל לדבר), ומביא בשם החזו״א זצ״ל דלא כדאי להקדים התגלחת משום שזה מזיק לזכרון הילד, ולכן יש להסתפר דוקא ביומו, אבל בא״י שרבים נוסעים למירון להסתפר, הרי יש בהכנסו בסימני יהדות בשמחה ורבים מעין קידוש השם ברבים, ולכן אף דמצוה חביבה בשעתה, אולם יש ענין של ברוב עם הדרת מלך והיינו במירון בל״ג בעומר, ורבי שמעון שמח בזה כמובא בעטרת זקנים (או״ח סי׳ קמא), ולכן יש משפחות שמקדימין ומגלחין אף שאינו בן ג׳ שנים.

12 הגה״ח ר׳ מענדל פריעדמאן ז״ל היה מהתלמידים החשובים של מרן רביה״ק ז״ל עוד בעיר סאטמאר, ואחרי המלחמה הרבין תורה לתלמידים הרבה שנים בישיבות הק׳ של מרן רבינו ז״ל בעיה״ק ירושלים ת״ו ואח״כ בקרית יואל יע״א.

13 להלן תוכן התשובה לר׳ מענדל פריעדמאן ז״ל כפי שנדפס בשו״ת דברי יואל הנ״ל:

כ״ה, ז׳ ניסן תשי״ג

שלום וכט״ס אל כבוד אהובי תלמידי האברך היקר בתורה ובחסידות במעלות ובמדות חו״ב מוהא יו״ש כש״ת מו״ה מנחם פ״מ נ״י.

מכתבו הגיעני בדבר גילוח זנו ליולד י״ג. כמה כמנהג בל״י מסיים קדמוניות לגלח בניסן בל״ג בעומר במירון, וכן נהג האר״י זללה״ה (עיין שער הכוונות דף פ״ז), על כן מכרחני לעשות כן.

וכמש״ת יהיה בעזרו שיחכה לגדלו עם כל מתגלחיו ויו״ח לחולה ולחופה ולמע״ט מתוך נחת וכרחבת לב, ותת חג למעלה יחוג בכשרות ובדיעות כתשר עם לבבו וכלו״ע ידידו דוסת״ה בהא״ל

הק׳ יואל טייטלבוים

ויש להעתיק מה שמובא מענין זה סיפור פלא בס׳ זקניך ויאמרו לך (ח״ו עמ׳ 152) כדלהלן: עס האט דערציילט הרה״ג ר׳ דוד שלמה עקשטיין שליט״א מנה״ר בישיבה״ק בקרית יואל, כדלהלן:, וועז דער רבי מרן הברך משה זי״ע האט באזוכט אין ארץ ישראל בשנת תשכ״ג לפ״ק האט מיין טאטע הרה״ח ר׳ ישראל מאיר ע״ה געפרעגט א שאלה וואס איז אים נוגע געווען, אז זיין זון [אחי הרה״ג ר׳ משה יודא] האט געדארפט אלט ווערן דריי יאר קומענדיגן חודש טבת, צי ער זאל אים מאכן פיאות ביי די דריי יאר, אדער צי ער זאל ווארטן און הערשט מאכן פיאות ל״ג בעומר אין מירון.

דער רבי האט אים געענטפערט אז ביי די דריי יאר זאל ער אנטון פארן קינד א קאפל מיט ציצית און אים טראגן אין חדר אריין צום זאגן די א׳ ב׳ און לעקן האניג, אבער מאכן פיאות זאל ער ל״ג בעומר אין מירון.

עס איז אזוי אריבער געגאנגען געוויע צוואנציג יאר, בשנת תשמ״ג האב איך געדארפט מאכן פיאות פאר מיין אינגל וואס איז אלט געווארן דריי יאר עטליכע טעג פאר ל״ג בעומר, וכנהוג בין איך אריינגעגאנגען פרעגן דעם רבי׳ן (רביה״ק בעל ברך משה ז״ל) וועז צו מאכן פיאות.

געווענליך האט דער רבי יעדן געהייסן מאכן פיאות ל״ג בעומר, אבער פאר מיר האט דער רבי געזאגט: ״מאכן פיאות זאלסטו ל״ג בעומר, אבער טראגן אין חדר, אנטון א קאפל און ציצית, זאלסטו אינעם טאג וואס ער וועט אלט דריי יאר״.

כמובן האב איך געטון ווי דער רבי האט געהייסן, אבער קומענדיג אין חדר צום מלמד דרדקי רבי עקיבא׳לע גאנז ז״ל האט זיך ר׳ עקיבא געווואונדערט, שוין אזויפיל יארן וואס ער איז אין מלמדות, ער האט שוין אסאך אידישע קינדער אריינגעברענגט לתלמוד תורה, און ער געדענקט נישט אז א קינד מיט האר אויפן קאפ זאל קומען לעקן האניג. אבער אז דער רבי האט אזוי געזאגט האט מען געטון ווי אזוי דער רבי האט געזאגט.

הגרנ"ח: איך דערמאן מיך וועז כ'האב אפגעשוירן דאס ערשטע קינד אוז כ'האב דעמאלטס געלערנט מיטן טאטן (רביה"ק הברך משה ז"ל), כ'האב געדארפט אפשערן ה' אב, דעמאלטס איז די דריי וואכן קען מען דאך נישט שערן, האב איך געפרעגט דעם רבי'ן וואס צו טוהן? ס'איז געווען א טאג פאר ל"ג בעומר, האט מיר דער רבי געזאגט 'דו וועסט מארגן אפשערן', האב איך געזאגט, ס'איז מיין ערשטע קינד אוז כ'האב מיך נישט געהעריג צוגעגרייט, זאגט ער 'מ'קען היינט אלעס קויפן, קענסט דיך מסדר זיין, מארגן וועסטו אפשערן'. כ'האב טאקע אפגעשוירן דעמאלטס אום ל"ג בעומר. אזוי וויט, אפילו נישט אין מירון, אפילו דא האט מיר דער רבי געהייסן אפשערן ל"ג בעומר.[14]

רבינו: יא מ'האט מיך געפרעגט וועגן יעצט אז מ'פארט צו מ'זאל אפשערן, כ'האב אזוי געזאגט אז מ'זאל שערן, דער מנהג דארט איז דאך אזוי דארט אין מירון, יעצט גייען טאקע אסאך אפשערן יעצט. אפילו פאר די דריי יאר.

הגרנ"ח: וועגן די טומאת כהנים אין מירון, דער רבי ז"ל האט נישט געלאזט.[15] דער שינאוועך רב האט נאך פארפירט וועגן דעם.[16]

מיט עטליכע יאר שפעטער האט זיך ווידער אמאל געמאכט אז איך האב געהאט א אינגל וואס איז געווארן דריי יאר אין די ימי הספירה, האב איך מחליט געווען אז איך גיי בלויז אריין נעמען א ברכה פונעם רבי'ן און איך וועל נישט פרעגן וועז צו מאכן פיאות געדענקנדיג אז דער רבי האט מיך געהייסן זיין אן אויסנאם ביים פריערדיגן קינד.

איך קום אריין צום רבין און איך לייג אראפ דאס קוויטל, דער רבי צושמייכלט זיך "אה, דו מאכטס פיאות פאר א קינד, נו, וועסט דאך אוודאי מאכן פיאות ל"ג בעומר, אבער א קאפל מיט ציצית און גיין אין חדר זאלסטו אין טאג וואס ער ווערט דריי יאר".

דא האב איך שוין געזעהן אז עס איז דברים בגו, אז דער רבי האט געזאגט די זעלבע וועריאציע וויי עטליכע יאר צוריק כאטש איך האב נישט געפרעגט, האב איך דאס דערציילט פאר מיין מאמע'ן, האט זי מיר געזאגט "דער רבי האלט זיך צו די זעלבע הוראה וואס ער האט שוין געגעבן פאר דיין טאטן מיט איבער 25 יאר צוריק אין קוממיות"... והיה לפלא.

---

14 בטעם למנהגן של ישראל לגלח בני ג' שנים בל"ג בעומר הלולא דרשב"י יש לציין מדברי הרה"ק רבי יהושע מדז'יקוב זצ"ל שכתב בספרו עטרת ישועה (מועדים ל"ג בעומר ד"ה בטעם) וז"ל מהפסוק (ויקרא יג לג) והתגלח' כתוב ג' גדולה לרמוז כי בעת שנתגדל הילד ונעשה ג' שנים אז צריך לגלחו והפסוק הזה הוא פסוק ל"ג להורות שמגלחין אותו ביום ל"ג בעומר והוא מקור טהור למנהגן של ישראל עכ"ל.

ובשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סי' קסא) מצא רמז למעלת תגלחת בל"ג בעומר במירון בלשון המדרש שקורא על תחלת הכנס הבן לשנה הרביעית קודש הלולים' קודש הלולים תרתי משמע 'הלולא' דמהלל אבי הבן להקב"ה ביום 'הלולא דרשב"י'.

עוד טעם כתב בשייכות גזיות השערות בל"ג בעומר עפ"י מה שכתב בספר הכונות של"ג בעומר הוא זמן סילוק או המתקת הדינים והשערות הם מסטרא דדינא (זוה"ק בהעלותך קנא) לכן גוזזין השערות בו ביום שרחמים גוברים, וכן דרשו ראשי תיבות (תהלים מו יג) כי אספנו עלי רעות וגו' ע'צמו מ'שערות ר'אשי, ראשי תיבות עמר' שימי ספירת העומר הם ימי דינים וקצירת העומר היא המתקת הדינים וכן גזיזת השערות ממתיק הדינים עיי"ש.

15 בשנת תשט"ו כשהיה מרן רביה"ק במירון, שאל אז הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות לרבינו ז"ל: האם מותר לכהנים ללכת על ציון הרשב"י, רבינו ז"ל לא רצה לפסוק שאסור ללכת, כי העולם נהגו היתר בכך, (הגם שליחידים אמר רבינו לא ללכת, אבל לא רצה לפסוק על ה' ברבים), ועתה כאשר נשאל רבינו על כך ע"י הגריא"ז היה כבר חבוש בתפילין, לכן ענה רבינו בלה"ק (כדרכו בקודש כל ימיו שבעת שהיה מעוטר בהתפילין דיבר רק בלה"ק ובקצרה): 'אין לנו כאן כהן', וכאשר ראו שבתוך המערה נמצא א' הכהנים, מיהרו בני החבורה אליו שיצא משם, אחר שרבינו אמר 'אין לנו כאן כהן'.

והוסיף רבינו לומר בלה"ק: 'וידוע תשובת דברי יחזקאל, וממילא אין כאן שום שאלה'.

הגריא"ז אמר לרבינו כי בשער הגלגולים נאמר כי מרן האריז"ל שלח את תלמידו רבי יצחק הכהן להשתטח על ציון בניהו בן יהוידע, הרי מפורש יוצא כי התיר לכהן להשתטח על קברו של צדיק.

כידוע לא סח רבינו מעודו בתפילין והפעם על אף היותו חבוש בתפיליו התווכח עם המקובל הריא"ז מרגליות בנידון הכהנים הנכנסים למקומות הקדושים, וענה לו רבינו כי אין משם ראיה היות והשתטחות אין פירושה על הקבר ממש, כי אפשר לערוך השתטחות ממרחק ד' אמות.

וכה מובא בס' שיח זקנים בשם הגה"צ רבי שמואל בראך אבד"ק נאנאש, כדלהלן: כשהגיע מרן רבינו ז"ל למירון כבר המתין עליו שם הגה"צ ר' ישעי' אשר זעליג מרגליות זצ"ל, ודיבר הרבה עם רביה"ק בענין אם הותר לכהנים להיות במירון. אמנם רביה"ק סיים "במנין שלי לא ישאו הכהנים את כפיהם".

16 עי' בסוף ספה"ק דברי יחזקאל שנדפס שם (בתשובה א) בזה"ל: "לאשר נצטוינו בתוה"ק להזהיר כהנים שלא ימצאו מצאתי את עצמי מחויב בדבר בדור הזה להודיע לעם ה'. כי מה שיש מקילין אומרים שמותר לכהנים לילך על קברי צדיקים הוא טעות. ואין להם על מה לסמוך להקל באיסור דאורייתא ח"ו" עיי"ש שמבורר הענין באריכות. וע"ע מש"כ בזה מרן רביה"ק ז"ל בספה"ק ויואל משה מאמר ישוב אר"י סימן צ"ח.

וכבר התמרמרו ע"ז בשעתם הגאונים חברי הבד"צ שבצפת ז"ל בקו"ק בשנת תר"צ, וכתבו בזה"ל: ....ולא די לנו הצער של הראשונים ועד אחרון הגאון הק' מש'נאווא וצ"ל שצווחו כברוכיא על הליכת הכהנים על

רבינו: ס׳איז דא וואס זאגן אז איינע פון סיבות וואס דער שינאוועך רב ז״ל איז געפארן קיין ארץ ישראל איז געווען מודיע צו זיין דעם איסור פון טומאת כהנים ביי די קברים.[17]

הגרנ״ח: דער תולדות אהרן רבי פלעגט קודם יא גיין, אבער נאכדעם וואס ער האט געהערט אז דער רבי זאגט אז נישט, איז ער מער נישט געגאנגען.[18]

אבער די שאלה איז, ווי אזוי שטימט דאס מיט עסן, מ׳טוט דאך אלע צרכים דארט אין די מערה, אויב א כהן טאר נישט גיין איז דאך דאס א סתירה?

רבינו: ווייל ס׳איז נישט ממש די מערה, ס׳איז אפאך העכער, דאס איז שוין געבויט געווארן פאר הונדערטער יאר צוריק.[19]

קברי הצדיקים, שאין להם על מה לסמוך להקל באיסור דאורייתא אלא שנוסף ע״ז עוד לעבור דרך המגרש הזה שהוחזק בטומאה... עכ״ל.

17 עיי׳ בשדי חמד (מערכת ר״ה סי׳ א) בשם ס׳ הדרת קודש מהגאון מניזוב ז״ל ששמע באומרים לו על הגאון וכו׳ מוהר״ר יחזקאל שרגא אבד״ק שינאווא שפ״א היה בארה״ק, ועיקר מטרת כוונתו הי׳ להזהיר על הכהנים הקטנים עם הגדולים שלא להקל לעצמם לילך על קברי הצדיקים כי בנפשם הוא עכ״ל. והשד״ח כ׳ דאפריון נמטייה דאייתי לן יקר סהדותא מגדולי הדור האחרון קדוש אלוקים הוא היה מצטער בדבר הזה, עכ״ל.

ועמ״ש בס׳ פי צדיק (דף קס״ז) העתק מכי״ק בנו הגה״ק מציעשנוב זצ״ל דכאשר בא לארה״ק תובב״א ראה שמה שהכהנים הולכים על ציון התנא הק׳ רשב״י זי״ע הרע לו מאוד שעפ״י דתוה״ק הוא איסור גמור, וכאשר התחיל לדבר מזה אמרו לו שדבר זה הוא מכמה דורות ולא עירער אדם בדבר כלום, והתחילו עשתונותיו נבוכים מה זאת עשה ה׳ לי, האם אנכי ארעיש את העולם בכמה שמנהג זה כמה, והזכיר א״ע הענינים שהי׳ לו בחו״ל, וכאשר הלך בבית הנה והנה במחשבות שובבים, קרא אותו הגה״ק ר׳ שמואל העליר ואמר לו, נראה לכבודו דבר שנמצא אתנו בספר הגלגולים (פרק סד בת״י), וכאשר ראה הענין בספר הגלגולים שמח מאוד, כי את כל אשר כתוב שמה השיג מעצמו וראה שהאר״י הק׳ ז״ל דיבר מזה הענין, וכתב לבסוף דאין ראוי לילך למירון הוא התנא הרשב״י ולטבריא הוא רמבעה״ג וליונתן בן עוזיאל טוב מאוד ששם עשו עפ״י דין פותח טפח למען יוכלו הכהנים לילך.

וכאשר ראה זה הדברי יחזקאל התחיל לצעוק שאסור ע״פ דין לכהנים לילך על קברי צדיקים, ואמר המדרש אם היה יודע ראובן שהתורה תכתוב עליו למען הציל אותו מידם על כתפו הי׳ מוליכו, היינו אם כי הי׳ נדמה לראובן שנכון כן, אבל קצת הי׳ נבוך שהשבטים חשבו על יוסף שאינו צדיק אמת, אמר אם הי׳ יודע זה על כתיפו הי׳ מוליכו, וכן אמר שהאר״י הק׳ הוא תורה והוא העיד עליו כי יודע בטח שלא טעה את עצמו ח״ו עכ״ל, וע״ש בההערות מ״ש בזה, יעו״ש.

ועי׳ בס׳ חמדה גנוזה (ח״א עמ׳ קל״ט) מהגה״צ מזמיגראד זצ״ל בן הגה״ק מגארליץ זצ״ל בשם וקינו מרן הד״ח מצאנז זי״ע שבא״י הולכים הכהנים על קברי צדיקים ואא״ז לא היה דעתו נוחה מזה, ואירע פעם שנסע כהן לארה״ק ובעת שלקח פרידת שלום אמר לו אא״ז שלא יהיה שוטה ולא ילך על הקברים ואפי׳ בל״ג בעומר עיי״ש.

18 יסופר דכאשר חזר הגריא״ז מרגליות ז״ל מנסיעה זו לירושלים סיפר להגה״ק האדמו״ר מתולדות אהרן זצ״ל את כל הדו״ד שהיה לו עם רבינו ז״ל אודות הכניסה לכהנים במערת הרשב״י, ומני אז נמנע האדמו״ר מתולדות אהרן ולא נסע רבות בשנים למירון כי לא רצה לעבור על פסקו של רבינו שהוא רבו המובהק, אולם מאחר שזקינו הגה״ק ר׳ שמואל העליר זצ״ל כתב שאין לחשוש שכהנים יכנסו לאהל התנא, ולא רצה לעשות נגד פסק זקינו לכן נמנע ולא נסע למערת התנא רשב״י (ועי׳ בס׳ זכור לאברהם בענייני ל״ג בעומר שהאריך הרבה בזה).

19 יש לציין שהבנין על קברו של רשב״י הוא יותר מארבע מאות וחמישים שנה, שבנאו רבי אברהם גאלאנטי כפי שהובא בשם הגדולים (חלק גדולים מערכת א אות לז), והוא הי׳ מגדולי תלמידי רבינו מהר״מ קורדובירו זצ״ל שחיבר ספר קינת סתרים ונקרא קול בוכים, וי״א כי הרב מהר״א הנזכר אחיו של הרב המוסמך מהר״מ גאלאנטי תלמיד מרן ז״ל המחבר שו״ת, והיה עשיר ובנה מממונו חצר מירון ששם ציון הרשב״י ור׳ אלעזר ור׳ יצחק זי״ע.

ועיי׳ בספר עדות ביהוסף (מרבי יוסף שוואריץ מצפת שנדפס בשנת תקכ״ה) מביא מהניסיסים שהיה בשנת תקכ״ב שהיה רעידת אדמה, ובאו יהודים וערבים לתוך מערת הרשב״י ולא ניזוקו, אף שבכל המקומות היה היזק גדול, ואחר כמה חדשים שוב היה רעידת אדמה נוראה, ונכנסו למערה היהודים והערבים ונתחלק הבנין לשנים, וחזר הבנין מעצמו להתחבר בלי השאר שום סימן וסדק.

להלן תמונה עתיקה מלפני כמאה שנים מגג הבנין שמעל מערת הרשב״י במירון ומקום ההדלקות:

אגב, יש לציין מה שמובא בכתב ידו של החיד״א (הודפס בקובץ ישורון ט״ז עמ׳ תתע״א) מובא מעשה בו נאמר שמרן הבית יוסף רצה לבטל את המחולות בקברו של רשב״י, וכך כתב: בימי מרן הסכימו שלא יעשו ישראל הערביים מחול בל״ג לעומר על ציון רשב״י, (והבנין בנאו הרב קול בוכים המהר״מ גלאנטי), ונראה למרן ובית דינו שחס ושלום זלזול שאוכלים ומרקדים, ונכתבה הסכמה ולא נתחמה.

בלילה חלם מרן עם הרשב״י, ואמר לו שתבוא מגיפה גדולה בעבור זה ההסכמה, כי רצונו שישמחו בהילולא, ולמחר קרע ההסכמה, עיי״ש.

הגרי"ב: ס'איז דא א תשובה אין מנחת אלעזר, ער זאגט אז ס'איז נישט קיין בית החיים, ס'איז א ביהמ"ד העכער א מערה.[20]

רבינו: דאם דארף מען וויסן ווי גרויס ס'איז אונטן, צי ס'איז פותח טפח צי נישט, קיינער זעהט דאך נישט אונטן וואם עם טוט זיך דארט,[21] עם קען זיין אז במשך אזויפיל יאר איז דאם געוואקסן נתמעט דער חלל אדער א קבר סתום.[22]

ס'איז טאקע דא א פתח המערה,[23] אבער מ'וויסט נישט, דאם איז שוין א מעשה פון יארן צוריק, קיינער וויסט נישט דאם.[24]

דער פעטער ז"ל אין ויואל משה (מאמר ישוב ארי"י סי' צ"ח) איז מבאר באריכות ווי אזוי מ'האט מקפיד געווען אפילו אויף א ספק טומאה דרבנן.[25]

וזהו כת"י של מרן החיד"א זצ"ל:

---

20 ע' במנחת אלעזר (ח"ג סי' נ"ג) וז"ל: בביהמ"ד דמערת רשב"י במירון יש לחלק כיון דהביהמ"ד הוא למעלה והמערה למטה אהדדי' פי' עכנאי (וגם עתה סגורה ומסוגרת) כנראה בב"מ בפ' השוכר את הפועלים, ע"כ הוא בחדר מיוחד ול"ש האיסור וכמבואר בש"ע שם סי' שס"ז סעי' ו' דכיש מחיצה מותר, עיי"ש

וכן האריך כלפי קבר רחל וכן קברי התנאים שמתפללין שם ובנו בתי מדרשים סמוך ונראה לציונם, איך אינם חוששין להלכה פסוקה בשו"ע יו"ד סי' שס"ז סעי' ג' דלא יקרא ויתפלל תוך ד' אמות של קבר הן בס"ת והן בע"פ אסור, משום לועג לרש.

ומסיק בזה"ל: דלכבוד המת מותר לומר ד"ת וה"נ כמה שאומרים על הקברים תהלים ותפלות ויש לומדים משניות הרי בע"כ ההיתר בשביל שהוא לכבוד וטובת המת הטמון שם להעלותם ולהמציא זכותם ובעלי מליצתם אינו בכלל לועג לרש ואדרבא נ"ר והנייי' הוא להם, כמבואר בס' חסידים וכמו שביארתי בארוכה בעה"י במנח"א ח"א סי' ס"ח, ומכ"ש על קבר אבות ואמהות כמו קבר רחל אמנו או תנאים ואמוראים והצדיקים הקודמים אשר בצלם נחז' בגויים, וגם התפלות הקבועות וקה"ת בצבור שם הוא כדי להעלות תפלותינו לפני כסא הכבוד, אשר הצדיק יעלם ראי' אלא הדבור בבא לענין ל"ש חפשי היו מ"ת הצדיק הקבור יעלם וכמבואר במג"א הל' ר"ה (סי' תקפו ס"ק טז) ובבאה"ט שם בשם מהרי"ל להשתטח בער"ה על קברי צדיקים דביה"ק מקום מנוחת הצדיקים הוא מקום קדוש וטהור והתפלה נתקבל יותר עכ"ל, ומכ"ש קברי אבותינו הקדמונים, וא"כ ה"ז לכבוד המת כנז' שבכח קדושתם מכחם ישחדו בעדנו להעלות תפלותינו ולבטל מחיצת הברזל המפסקת ברוב עונותינו, כיה"ר במהרה בימינו,

ודן אי כלפי שאר מתים סביב שייך לועג לרש, ע"ז מסיק דוודאי פשיטא דקברו אותו לבדו ולא סמוך לשאר מתים, וכן רחל אמנו אשר הוקברה רק בדרך אפרת כידוע המדרש מובא ברש"י פר' ויחי ע"כ בוודאי שפיר מנהגן של ישראל להתפלל שם עם הציבור עיי"ש.

21 בספר זכור לאברהם הנ"ל מובא שבשנת תשט"ו כשהי' מרן מאטמאר ז"ל במירון ובשחרית שמע את השמש מכריז עלי' במקום כהן, ולרבינו נדמה אז שהכריזו כהן, וציער ע"ז מאוד שבמנין שלו יהי' כהן במערת הרשב"י, ואחר התפילה המתיק רבינו ז"ל סוד עם הגה"ח המקובל הריא"ז מרגליות ז"ל והסביר לו טעמו באיסור הכניסה לכהנים לשם ואחד הטעמים הי' שאין לסמוך להקל בספק איסור תורה דשמא נסתם הפתח, וגם קשה לסמוך על מעשה במקום איסור תורה,

22 כן כתב בשו"ת בתי כהונה (סי' כ"ג הובא דבריו בפת"ש יו"ד סי' שע"ב) שערער על מנהג הכהנים בימיו בא"י להשתטח על קברי צדיקים שאין להם על מה שיסמוכו, וכ' דאין לסמוך על שרוב ארונות הם פותח טפח, דדילמא לא נקברו כלל בארונות או נרקבו, והוא כקבר סתום שהוא טומאה דאורייתא, ולכן שלא כדין עושין הנוהגין כן יעו"ש.

ועיין בשד"ח (מערכת ר"ה סי' א) שהאריך להביא מכמה פוסקים שהכריעו לאיסור כהבתי כהונה יעוש"ה.

וכן מציינים לד' הריטב"א בחידושיו (בב"ב דף ק ע"ב) בסוגי' דכוכין, דלדידן רוב כוכין אלו באורך הזמן מתמעט החלל או הפותח טפח ע"ש.

23 עיי' בס' אהבת ציון (משנת תקכ"ה): ...ואמרו לי דשיש מערה תחת החצר וההיכל, ופתח המערה מן המערב, ר' אלעזר קבור מיד אצל הפתח באלכסון, ור"ש אביו רחוק ממנו, ובקצה המערה קבר של ר' יצחק, ואמר לי ר' יעקב מנקר שפעם אחד נפתחה הרצפה של ההיכל, וראה שיש מערה חלול תחתיה, וההיכל מבפנים מצויר ומכויר ומפואר מאד, ויש ממונה על קבר הרשב"י ושמו ר' יצחק מעלה ניסים, פקיד שבעבו, ונותן לשר של כפר מירון בכל שנה ושנה תשעים טאלר... עכ"ל.

24 כן סיפר הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות לרבינו ז"ל כשהיה מרן רביה"ק במירון בשנת תשט"ו, על בנין המערה שנבנתה לפני כשמונים שנה, וכאשר כבר אחזו בסוף וגמר הבנין, נפל פטיש שהי' יקר מאוד לבעליו לתוך בור עמוק, והפועל התחיל לרדת למעמקי הבור בכדי להוציא את הפטיש, אולם בעבור זמן מה חזר כשפניו חיוורות כסיד, וסיפר שמצא שם עכנא (נחש) שמסובב את ציון הרשב"י כמבואר בגמרא, ולכן בראותו זאת אחזו חיל ורעד, ומיד עלה למעלה.

25 וזלש"ק: ...אמנם זה וודאי דמדרבנן איסורא איכא לכל הדיעות, וא"כ גם

א' הנוכחים: מ'וויסט וואו רבי שמעון ליגט אין וועלכן מקום?

רבינו: ער ליגט אונטער דעם מקום פונעם שטיין, נאר זייער טיף, אזוי איז מקובל.[26]

הגרנ"ח: כ'מיין דאס איז פון די אייניגסטע פלעצער וואו מ'ליגט קאפ צוקאפ, רבי שמעון ליגט אזוי, און רבי אלעזר ליגט אויף די אנדערע זייט. חוץ ביי רבי אלעזר ריישער מיט רבי אלימלך רודניקער איז אויך אזוי. אבער איבעראל ביי אלע פלעצער איז נישט אזוי.[27]

הגרי"ב: דער רבי ז"ל איז געגאנגען אין מירון אויף די אנדערע קברים אויך. אבער דער עולם גייט נישט, מ'גייט נאר צו רבי שמעון. דער רבי ז"ל איז געגאנגען צו שמאי און צו רבי יוחנן הסנדלר.

רבינו: איך וועל דערציילן, איך בין געווען אמאל אין ארץ ישראל און כ'בין אהיים געקומען, האט מיך דער פעטער ז"ל אויסגעפרעגט וואו איך בין אלץ געווען?

דער פעטער ז"ל איז נאך געווען אין די געזונטע יארן, און ער האט מיך פונקטליך אויסגעפרעגט וואו איך בין געווען?. און ער האט מיך געפרעגט צי איך בין געווען ביים קבר פון שמאי דארט אויפן בארג קענן איבער אין מירון. האב איך געזאגט, ניין, איך בין נישט געווען, ס'איז זייער שווער ארויפצוקריכן דארט. האט ער מיר געזאגט אז ווען ער איז געווען אין ארץ ישראל איז ער יא געווען ביים קבר פון שמאי הזקן.

האב איך דעמאלטס געטראכט אז קומענדיגע מאל ווען כ'וועל זיין דארט מוז איך גיין, און כ'בין נאכדעם געווען נאכאמאל אין ארץ ישראל, און כ'בין געגאנגען דעם בארג ארויף, מ'האט ממש געדארפט קריכן אויף אלע פיר, ס'איז

בהמערות שאין מדתן ידועה אף אם נימא שבשביל שאינו אלא ספק אין בו איסור דאורייתא, אבל עכ"פ איסורא דרבנן אית ביה, וגם זה צריך תיקון שלא יכשלו הכהנים בטומאה דרבנן, וחזינן במס' שבת בעובדא דרשב"י שגם שם לא הי' אלא ספק טומאה כמו שאמרו הלשון בגמ' איכא דוכתא דאית בי' ספק טומאה, ואעפ"כ הוצרכו הכהנים להקיפו אף שהי' בו צערא, ונעשה נסי נסים לרשב"י להציל אותו המקום מספק וכו' ושם אין המדובר מקברות צדיקים אלא מסתם מתים וכו' יעו"ש בלשון קדשו.

26 להלן תמונת פתח המערה:

27 להלן תמונת קברי רשב"י ובנו ר"א כפי שהי' בשנים קדמוניות בו נראים שתי הציונים הק' זה לצד זה:

ציור עתיק של הציונים הק' בזמן שהם עמדו תחת כיפת השמים:

זייער א שוועריר בארג. היינט איז שוין דא א ווענג צו גיין, אבער דעמאלטס איז נאכנישט געווען.[28]

אבער ס׳איז אינטערעסאנט, אזוי האט ער מיר געזאגט ׳וועז איך בין געווען אין ארץ ישראל, בין איך געווען ביי שמאי אויך׳.

א׳ הנוכחים: וועלכע יאר איז ער געווען?

רבינו: ער איז דאך געווען דארט אום תרצ״ב.

הרמ״נ: ס׳איז דא א גמרא אין מסכת ברכות (דף יט:) רבי אלעזר בן צדוק האט געזאגט ׳מדלגין היינו על גבי ארונות של מתים׳, ווייל רוב ארונות יש להן חלל טפח. רבי יוסף ענגל ברענגט אין זיין גליוני הש״ס, פארוואס הייסט עס רוב, ס׳איז דאך נישט קיין רוב, כל קבוע איז כמחצה על מחצה דמי, איז וויאזוי האט ער געמעגט גיין ווייל רוב ארונות איז דא א פותח טפח?

מיין טאטן׳ס רבי דער קאזיגלובער רב (הגאון רבי ארי׳ צבי פראמער ז״ל הי״ד אב״ד קאזיגלאוו בעמח״ס ארץ צבי, ומנשיאי ישיבת חכמי לובלין),[29] האט געענטפערט פאר רבי יוסף ענגל, אז ס׳איז דא א ספרי זוטא (פ׳ חקת) אז נישט דער מת איז מטמא, נאר הנוגע במת איז מטמא, ס׳איז א גזירת הכתוב אז נאר ווער עס רירט צום מת איז טמא, אבער דער מת אליינם נישט,[30] במילא איז נישט שייך ביי דעם קיין כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ווייל דער מת אליינם איז נישט טמא.[31]

רבינו: וואם איר זאגט אז דער מת אליינם איז נישט טמא. ס׳איז נוגע צו דעם וואם מ׳טראכט אריין צי ווען ער שטייט אויף תחיית המתים צי ער אליינם דארף טהרה.[32] ס׳איז א גרויסער שמועס אין פנים יפות (פ׳ פינחס) וועגן דעם.[33]

---

28 ויש לציין לשונו של הרה״צ רבי מענדל ראבין ז״ל בעמח״ס עיני מנחם מירושל״ו אשר חיבר ספר ׳מסע מירון׳ בו הוא מתאר מסעו מירושלים למירון ושאר ערי הגליל בשנת תרמ״ט, והוא ערכו באגרת אשר שלח לידידיו מעבר לים בכדי לעורר חיבת ארה״ק בלבבם, ומתאר שהוו במירון כל״ג בעומר באריכות, וכמו כן מתאר עלייתו לקברו של שמאי הזקן ותלמידיו:

...ואחר גמרנו את תפלת שחרית הלכנו למערת בית שמאי, ירדנו מהר מרון דרך מערות בית הלל, עברנו את נחל מי מגידו, ועלינו לראש הר השני, אבל נגפנו מאוד רגלינו במשעול צר הזה, אשר הלכנו על אבני נגף, וכעבור חצי שעה בעמל ותלאה באנו אל פתח המערה, כרענו על ברכינו, אף לכוף כאגמון ראשינו, עדי יכלנו לבוא לפנים המערה, גם בתוכו עמד על רגלינו לא יכלנו, אך שחוח ישבנו סביב קבר שמאי אשר באמצע המערה...

29 עי׳ בס׳ ארץ צבי (משניות כלים דף שי״ח) שמזכיר את תלמידו, וז״ל: והעירני תלמידי המופלג מו״ר אלטער מק״ק סענטא בסערבינען.

30 כ״כ איתא בספרי זוטא ובמדרש הגדול ילקוט שמעוני(במדבר יט יא) בזה״ל: הנוגע במת, נוגע במת טמא, ואין מת עצמו טמא, נוגע במת טמא אין בנה של שונמית טמא, אמרו בנה של שונמית בשמת כל שהיה עמו בבית היה טומאת שבעה, וכשחיה היה טהור לקודש, חזרו ונגעו בו טמאוהו הם, הרי זה אומר מטמאך לא טמאוני ואתה טימאתני עכ״ל.

משמע מדברי הספ״ז דהמת עצמו לא חשיב טמא אף דהמת יכול לטמא אחרים.

וכ״כ בשו״ת פתחי שערים (סי׳ כ״ז) מסברא דנפשיה דאין למת טומאה עצמית, וכמו שבשעיר המשתלח ופרים הנשרפים אין הפר ושעיר עצמם טמאים, אלא רק מטמאים את העוסקים בהם, כך המת עצמו אינו טמא רק שמטמא את הנוגע בו.

31 מובא בספר גליוני הש״ס (ברכות יט:) מהגאון רבי יוסף ענגל ז״ל קושיא הנ״ל בשם ס׳ הרוקח (סי׳ ס״ז).

ומביא ששמע יישוב מאברך א׳ (וידוע שהאברך הנ״ל ה״ה בעל שו״ת ארץ צבי מקוויגלוב ז״ל וכ״ה בספרו) עפ״י הילקוט (פ׳ חקת רמז תשס״א) ת״ל הנוגע במת נוגע טמא ואין מת עצמו טמא עכ״ל, ומאחר והמת עצמו אינו טמא, א״כ מה שהמת מטמא במגע ואהל, על כרחך הוא רק דבאה ממנו טומאה, דבו בעצמו הרי אין טומאה, וא״כ טומאה הבאה הו״ל תו פירש, ול״ש בו קבוע.

ועיי׳ בשו״ת דובב מישרים (ח״א סי׳ מד), ואוריין תליתאי (סי׳ ז) מש״כ בזה, וע״ע שו״ת טוב טעם ודעת (מהדו״ק עג).

וכן הובא בארץ צבי על משניות מס׳ כלים (פ״א משנה א׳).

32 ויש לציין שכדברי מרן שליט״א איתא בס׳ זית רענן לבעל המגן אברהם על הילקוט שמעוני (תורה רמז תשס״א) וז״ל: ואין מת עצמו טמא, נפק״מ בשיחיו המתים אין צריכים הזאה וכו׳, וגם המכניס מת למקדש פטור וכו׳, עיי״ש.

33 וז״ל שם: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו׳, איתא בזוהר [פנחס רייז.] בן אהרן קאי על פנחס, כיון שנתקבצו עליו שבטו של שמעון יצאה נשמתו והכניס לו השי״ת נשמת נדב ואביהוא לכך נקרא בן אהרן הכהן, אין להקשות ע״ז הא אמרינן בסוף נדה [דף ע:] מתים לעתיד לבוא צריכין הזאה או לא, היינו משום שנגעו בעצמו, א״כ הא דאמרינן [ילק״ש בלק תשע״א] אחד מן הנסים שנעשה לפנחס שלא מתו על הרומח כדי שלא יטמא פנחס, ואמאי נימא כיון שיצאה נשמתו והיה ע״י נשמת נדב ואביהוא הרי נגע בעצמו, ותו דאפילו אי נימא דנגיעת עצמו אינו מטמא מ״מ הרי נטמא הרומח והזר וטימא אותו, דקי״ל [פסחים יד.] דחלל חרב הרי הוא כחלל, והיה מזה ראיה להפוסקים בי״ד [סי׳ שס״ט] דכהן אינו מוזהר לחלל חרב, מיהו עיקר בזה שלא היה בכלל מתכלל, שהשי״ת יודע לכוון עתים ורגעים ולא היה שום הפסק כלל בין יציאת נשמתו לנשמת נדב ואביהוא, וירמוז ע״ז הכתוב [איוב יד, ד] מי יתן טהור מטמא

הרח"ש: דער מהרש"א דארט איז מסביר די קשיא כלפי דעם, צי די מתים וואס זענען געווארן טמא בחיים פון אן אנדערן מת, צי זיי וועלן דארפן הזאה ג' וז' נאכן אויפשטיין תחיית המתים.[34]

הרמ"נ: וועגן דעם איז קברי צדיקים אויך מטמא, ווייל ס'איז נישט די צדיקים זענען טאקע טמא, נאר וועל ס'רירט אן וועלט טמא.

הגרנ"ח: דער קאזיגלובער רב זאגט אויך א אינטערעסאנטער חידוש, ביי 'נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר' (בראשית מט, כא) שטייט אין תרגום אז עם גייט ארויף אויף דעם וואס מ'מאכט א ברכת הנהנין. זאגט ער אז אין מירון איז ברכת הנהנין א דאורייתא, ווייל רבי שמעון האלט אז ברכת הנהנין איז א דאורייתא.

רבינו: יא, אין זוהר הקדוש האלט רבי שמעון אזוי אז ברכת הנהנין איז א דאורייתא (רעיא מהימנא ר"פ עקב).

הגרנ"ח: יא, זאגט ער ווייל רבי שמעון ליגט אין מירון דארט איז דאך חלקו של נפתלי, במילא אז רבי שמעון ליגט אין חלקו של נפתלי, פארדעם האלט ער באתרא דמר איז ברכת הנהנין מן התורה.

רבינו: יא, ער זאגט אז אין מירון איז עם א דאורייתא. ערגעץ אין א תשובה זאגט ער עם.

הגרנ"ח: יא, אין 'ארץ צבי' (ח"א סו"ס כ"ז).

הגרי"ב: ער שרייבט אז ער האט מחדש געווען דעם חידוש ווען ער איז געווען אין מירון ל"ג בעומר תרצ"ה.[35]

רבינו: איך האב שוין געקלערט אז לויט דעם קען זיין אזוי, אויב רבי שמעון האלט אז אפילו ברכת הנהנין איז מדאורייתא, איז דאך ברכת המצוות אויך א דאורייתא. דער קול ארי' (שו"ת סי' ח' בד"ה ומעתה אני אומר דבר חדש) זאגט דאך א מצוה הבאה בעבירה איז אסור וועגן די ברכה, ווייל מ'קען נישט מאכן קיין ברכה, קומט אוים אז רבי שמעון גייט לשיטתיה אז מצוה הבאה בעבירה איז א דאורייתא (סוכה כמ:).

הגרנ"ח: יא, ער (הקול ארי') זאגט אז מצוה הבאה בעבירה איז מדאורייתא, ווייל אפילו ברכת המצוות איז נישט מעכב, אבער כל שאינו ראוי לבילה, דארט וואו מ'קען נישט מאכן קיין ברכה איז עם יא מעכב, במילא וועגן דעם איז מצוה הבאה בעבירה מן התורה, ווייל מ'קען נישט מאכן קיין ברכה אויף א סוכה גזולה.[36]

רבינו: תום' אין בבא קמא זאגט אזוי (סז. ד"ה אמר עולא). [וז"ל התום' שם: 'אע"ג דקנה קודם לכן, לענין ברכה להזכיר שם שמים עליו ראוי להחמיר יותר'].

הגרנ"ח: אה, האט דער רבי יעצט מחדש געווען אז רבי שמעון האלט אז מצוה הבאה בעבירה איז א דאורייתא ווייל ער גייט לשיטתיה אז ברכת המצוות איז א דאורייתא.

*

לא אחד, עמ"ש בריש פרשת חקת, עוד איתא במדרש [ילק"ש פנחס תשע"א] שהסיב לו השי"ת שמו אליהו, ועמ"ש בפרשת שמות בפסוק וירא ה' כי סר לראות, כי בתחילה היה שמו פנחס שהוא מספר ר"ח כמספר שמונה פעמים שם הוי', בזה זכה להתפשטות הגשמיות שלימות הנשמה שלא הוצרך למיתה ע"ש באריכות, וירמוז ע"ז כי מספר נדב ואביהוא עם מספר אליהו הנביא עם הכולל הוא מספר ר"ח כמספר פנחס.

34 המעיין במהרש"א מס' נדה (ג:) פירש שאלת הגמ' שם כלפי מתים לעת"ל האם צריכין הזיית שלישי ושביעי או לא, היינו מתים שנטמאו בחיים במת ומתו בלא הזאה אם צריכין הזאת שלישי ושביעי כשיחיו, עיי"ש.

35 עיי' בשו"ת ארץ צבי (סי' כ"ו) להגה"צ אב"ד קאזיגלוב ז"ל, וז"ל: כתיב בפרשת ויחי נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר (בראשית מט כא), ובתרגום אונקלוס 'ותהי מעבדא פירין יהון מודן ומברכין עליהון', ולכאורה קשה הלא קיימא לן דברכת הנהנין היא דרבנן, ועוד מה רבותא היא לנפתלי, הרי כל הפירות מברכים עליהן.

36 וז"ל שם בא"ד: "ומעתה אני אומר דבר חדש, דלפמ"ש הרשב"א דעל מצוה הבאה בעבירה אין מברכין, וא"כ אם נוטל לולב הגזול אף דמצד עצמו העבירה אינו מבטל המצוה, מ"מ אין יכול לברך עליו, דהא על מהב"ע אין מברכין, וא"כ ממילא בדבר זה אינו ראוי לברכה כלל, שפיר אינו יוצא מצד הברכה, ואין לומר דהא הברכות לא מעכבת, זה אינו דדוקא אם ראוי לברך וא"כ הוי ראוי לבילה וכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת, אבל באתרוג הגזול דאין ראוי לברך עליו כמ"ש הרשב"א שפיר מעכבת, וא"כ ממילא אינו יוצא מצד הברכה, ואף אם בירך ליכא מצוה, דהא על מהב"ע לא שייך ברכה ואדרבה הוי ברכה לשוא, וממילא אינו יוצא", עיי"ש עוד.

וי"ל דקושיא הדא מתורצת בחברתה, דאין הכי נמי דבכל מקום קי"ל דברכת הנהנין דרבנן, אך שאני מירון שהיא מקומו של רבי שמעון בר יוחאי ז"ל בעל הזוהר הקדוש, ובזוהר הק' סביר ליה דברכת הנהנין היא דאורייתא (עיי' רע"מ ר"פ עקב), וידוע כי במקומו נוהגים הלכה כמותו, אפילו בהלכה שדעתו בה היא דעת יחיד במקום רבים כדאיתא בשבת (קל:) שבמקומו של רבי אליעזר היו כורתים עצים וכו', ומירון הוא כידוע בחלקו של נפתלי.

ועל כן שפיר כתב התרגום על חלקו של נפתלי שיעשה פירות 'דמודן ומברכין עליהון מדאורייתא כאמור.

ומציין שם: זה חידשתי בעזה"י במירון בל"ג בעומר תרצ"ה לפ"ק.

הגרי"ב: ס'איז דא די באוואוסטע בריוו פונעם של"ה הקדוש, ער באשרייבט זיין גאנצע נסיעה, אז ער איז געווען דארט אויפן ציון אין מירון ביי רבי שמעון,[37] אזן ער איז געגאנגען צו הלל הזקן, ער שרייבט וועז איז דאם געווען? פרשת תולדות! אזוי שרייבט ער.

הגרנ"ה: אין פר' תולדות שטייט אויך, 'וישב יצחק בגרר' (בראשית כו, ו), זאגט דער רבי פון לובלין, אז אין די ישיבה פון יצחק האט מען געלערנט אז די הלכה איז ווי רבי שמעון ביי גרירה [דס"ל גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ] אז דבר שאינו מתכוין איז מותר. זעהט אויס אז ער האט געווואוסט אז מ'וועט זיין שבת תולדות מיטן רבי'ן אין מירון ביי רבי שמעון...

רבינו: דאם ווארט 'וישב יצחק בגרר' האט דער רבי פון לובלין געזאגט פארן ישמח משה, אזוי פארציילט מען.

הרמ"נ: אין שיח שרפי קודש ברענגט ער די מעשה.[38]

---

37 השל"ה הק' ערך מסעו לאר"י בשנת ה'שפ"ח, וכה מתאר במכתבו את ביקורו במירון: "ועל קבר רבי שמעון בר יוחאי לומדים הזוה"ק באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה נסים יארעו שם, וצריכים ללמוד הזוה"ק באימה וביראה, ואח"כ לשמוח הלב בשמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים ונדבות ומתפללים תפילה.. שוב אודיעכם, כי היום יום א' הייתי במערת צדיקים וכו' ורשב"י ור"א בנו ושם למדתי הזוהר...".

38 בספר שיח שרפי קודש (ח"ג אות תכ"ד) מובא כי הקדוש ר' משה סייטעלבוים היה מקודם מתנגד, והיה אצל הרבי מלובלין, אמר לו הרבי, 'וישב יצחק בגרר', הלכה כר' שמעון בגרירה. והיה זר בעיניו [של הישמח משה] הפירוש. למחר בשבת קודש בא לו הרהור בתפילה, כי לא סגר בביתו את התיבה מחפציו שלו, והיה נבוך, ועירבב ההרהור את תפילתו, ואחר כך הרגיש כי המפתח מונח בצלחתו [בחיקו], וידע כי סגר את התיבה, אך עירבב את תפלתו גם להלאה יותר, כי נתוודע לו שהיה נושא בשבת קודש את המפתח בצלחתו, והיה נבוך מאוד בעת תפלתו. ואחר כך בבואו לפני הרבי, אמר אליו הרבי, למה עירבב כל כך את תפלתך החשש שנשאת את המפתח, הלא אמרתי לך אתמול כי הלכה כר' שמעון בגרירה, דדבר שאינו מתכוון מותר. וכראותו שיש רוח הקודש להרבי, ויודע את מחשבותיו, לקח לו לרבו עליו, ונעשה תלמידו.

אגב, כעין סיפור זה מובא בספר תהלה למשה (עמ' ח) וז"ל: שוב פעם שנית הרים [מרן הישמח משה] פעמיו לקבל פני כבוד רבו הקדוש מלובלין וכו'. אחר זה בשבת בבוקר התפלל עם הציבור בבית מדרשו של רבו הקדוש, ושפך שיחו ביחד עם רבו ותלמידיו הקדושים אשר איש את רעהו יעזורו, ומקבלים עול מלכות שמים זה מזה, ואך באמצע תפלתו בעת אמירת נשמת כל חי, עלה בזכרונו כי שכח שהמפתח עומד במסגרת התיבה שלו, שהיה מונח שם מעות של יתומים, ומורא עלה על ראשו שלא יגבו המעות בהאכסניא, ומובן שלא היו לו מעות לשלם מכיסו, כי היה עני בעת ההוא. ובלבל אותו הדבר הזה בעת התפילה,

הגרי"ב: דער רבי רעדט שוין יארן ביי די תורה, די אלע גרויסע שבתים וואם דער רבי האט געפירט שבת תולדות, אויפן פסוק (בראשית כז, כז) ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', 'שדה תפוחין' איז דאך רבי שמעון, מ'זינגט דאך 'בר יוחאי ולשדה תפוחין עלית ללקוט בו מרקחים'.

הגרנ"ה: דארט אין מירון וועט מען הערן נאך אסאך פשטים.

רבינו: רבי שמעון איז מעורר יעדן איינעם, יעדער ערליכער איד האט א תשוקה צו פארן צו רבי שמעון.

הגרנ"ה: רש"י זאגט דארט אויפן פסוק (תהלים סג, ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, 'לשון תאוה ואין לו דמיון'. דער בעלזער רב (הרה"ק רבי יהושע ז"ל מובא בס' לקט אמרי קודש פר' ויצא) פרעגט אז בדרך כלל זאגט רש"י 'אין לו דמיון במקרא'. נאר דאם אז עם איז 'כמה לך בשר"י', די כיסופין ווען מ'איז ביי רבי שמעון [בשר"י אותיות רשב"י] דאם איז 'אין לו דמיון' דאם האט נישט קיין דמיון. ס'איז נישט קיין דמיון, ס'איז נישט קיין איינרעדעניש אויך נישט. וועט ס'קומט דארט האט אן השתוקקות.

א' הנוכחים: דאם זאגט דער בעלזער רב?

הגרנ"ה: ניין, דאם איז א הוספה וואם כ'האב אליין צוגעלייגט. דער בעלזער רב זאגט עם אויף דוד המלך, אז די השתוקקות וואם דוד המלך האט געהאט צו הקב"ה האט נישט קיין דמיון מ'קען זיך דאם אפילו נישט פארשטעלן. כ'האב עם גענוצט אויך אויף רבי שמעון.

רבינו: מ'זאגט נאך פון צדיקים. פארוואם פארט מען צו רבי שמעון, ווייל רבי שמעון רופט, נו פון וואנעט ווייסטו אז רבי שמעון רופט? אז מ'האט א תשוקה א חשק צו פארן, דאם איז די ראיה אז רבי שמעון האט דיך געלאדענט.

הרח"ש: דער רבי האט אמאל געזאגט אז דאם איז נאר טאמער מ'פארט צו רבי שמעון אליינס, נישט צו עפעס אנדערש.

רבינו: יא, אוודאי אזוי, אז מ'פארט דוקא צו רבי שמעון זעהט מען א ישועה.

הגרנ"ה: איך האב אמאל געדארפט א ישועה אין שטוב,

שוב אח"כ כמו רגעים אחדים התחזק על עמדו, והתיישב בדעתו יהיה מה שיהיה, וגער בדאגת לבבו, ובטח בה', והתגבר על רעיוניו, וחזר לדביקותו, ומשה עלה בתפלתו לשמי מרום, אח"ז בעת סעודת שחרית, פתח הרב הקדוש, מה זה שהרב ר' משה משיאווי (מרן הישמ"ח הי' אז עדיין רב בק"ק שיאווא) עד נשמת הלך אחרינו, ואח"ז לא ראיתיו עד ברכת יוצר אור, ואם שוכחין המפתח הכי זה יבלבל התפלה, עכ"ל.

האב איך געפֿונען דעם רבי'ן (מורן שליט"א), דער רבי האט מיר געהייסן הייב דיך אויף און פאר קיין מירון, און אויפן וועג אהין בין איך שוין געהאלפן געווארן, נאך אין עירפארט.

רבינו: אידן וועלן געהאלפן ביי רבי שמעון ובפרט מיט קינדער, דאס זעהט מען כסדר.

הגרי"ב: מ'זאגט נאך אז 'נעשה אדם נאמר בעבורך', איז נישט דער פשט 'נעשה אדם' נאר איינמאל ביי בריאת העולם, דער אויבערשטער זאגט כסדר 'נעשה אדם נאמר בעבורך', ער וועט מאכן נאך א מענטש וועגן רבי שמעון.

רבינו: יא, אידן וועלן געהאלפן דארט, מ'זאגט צו אז מ'וועט דעם קינד א נאמען געבן 'שמעון',[39] און מ'וועלט געהאלפן. ס'איז נישט סתם אזוי, מ'זעהט עס בחוש אפילו היינט אין דעם הסתר פנים.

אין מירון זעהט מען זאכן וואס מ'זעהט נישט אין ערגעץ.

הגרנ"ח: כ'האב געהאט אן אייניקל וואס די דאקטורים האבן געזאגט אז ער גייט נישט איבער לעבן ח"ו, ער האט נישט קיין מאגן, ער האט נישט קיין קישקעס, כ'האב עם פארצויגט פארן רבי'ן (מורן שליט"א), און דער רבי האט מיר געזאגט 'נעם דיך אונטער אז דו גייסט א נאמען געבן שמעון', דער רבי האט געזאגט 'נעם צוויי פון אונזערע אידן אין בני ברק זאלן אהין פארן קיין מירון, און זאלן אויסזאגן תהלים', מען האט אים געטרענספערט אויף סינסינעטי אין אָהייָא (שם עיר בארה"ב שמוממחים גדולים בשדה הרפואה נמצאים בבית החולים דשם), די דאקטורים זענען ארויס געקומען נאך די אפעראציע און געזאגט, אז דאס איז א 'מיריקל'... דאס איז א נסז... א פלא די ערשטע זאך האבן זיי דאס געזאגט, 'דו וועסט נאך געבן א נאמען פאר דעם קינד', דער רבי האט דאך מיר געזאגט אז איך זאל א נאמען געבן 'שמעון'....

הרח"ש: אויב קען מען נישט געבן 'שמעון' ווייל אין די משפחה הייסט שוין איינער שמעון?

רבינו: קען מען אפשר געבן 'אלעזר' נאך רבי אלעזר בנו.

אונז האמיר געזעדט יעצט פון 'אשו משום חצו' (אצל מעמד סיום חצי ש"ס בחבורת יסודי התורה), א"ש איז רבי א'לעזר און רבי ש'מעון.[40]

דאס איז א פינק פון פייער! א הייליגער פינק! וואס געפינט זיך ביי יעדן איד.

הגרנ"ח: דער רבי ז"ל דער ברך משה האט מיר אמאל געזאגט אז דאס וואס רבי שמעון האלט דאך אז מ'קוקט אלעם אויפן עתיד,[41] דאס איז אלץ אש"ז משום חצו, אז מ'זעהט אלעם וואס מ'גייט טוהן לעתיד.

---

39 כתב בספר טעמי המנהגים (עמוד רסג) בעינינו ראינו שהרבה חשובי בנים שנדרו נדר, שבהיוולד להם בן יקראו את הבן הנולד שמעון על שם רשב"י, או שנדרו שיעשו את התגלחת הראשונה של הילד במירון, ונושעו בזכות התנא רשב"י.

אגב, יש לציין מה שמובא בס' זכור לאברהם (מהאדמו"ר מהרא"י מתולדות אהרן ז"ל עמ' קל"ז) כשנשאל דהיות שאין המנהג ליתן שם אחרי שמות צדיקים וקדושים שמלפני הרבה דורות שהיו נשמות מזוקקות בדרגא גבוה, אמנם נשאל אם יכולין ליתן שם 'שמעון' על שם התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, והשיב בעצם הענין ליתן שם על שם הגדולים אינו פשוט כל כך, וסיפר ששמע מפי הגה"ק מנאסוויד ז"ל שסיפר מאחד שנתן שם משה בצלאל ע"ש משה רבינו ובצלאל ע"ה, ולבסוף נתגדל אותו ילד לגנב גדול (ובלשונו דער גרעפסטער טאטען שניידער), וסיים מרן, אמנם בכל זאת אני רואה שהרבה נוהגים לתת שם שמעון על שמו של רשב"י, וכנראה הענין מפני שרשב"י יש לו יותר קשר ושייכות לעולם הזה (ע"פ הגמ' בסוכה דף מה) דאמר רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, על כן יתן שם שמעון, אבל במחשבה יחשוב אבי הבן בעת נתינת השם שבאם יזכה שיהי' לו שייכות עם רשב"י אז יקרא ע"ש הרשב"י, ובאם לאו יקרא על שם ערליכער יוד ששמו שמעון, עי"ש.

40 ונעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע כ"ק רבינו הגה"ק שליט"א בשיעור תהילים בהיכל המתיבתא הק' בקרית יואל יצ"ו - סניף ברך משה יום ה' פ' וירא תשפ"ו לפ"ק:

ש'בתי ב'בית י' איז די ראשי תיבות שב"י - דאס פארשטייט יעדער איינער - דאס איז די ראשי תיבות פון רבי ש'מעון ב'ן י'וחאי. מ'פארט קיין ארץ ישראל און מ'האפט צו זיין אויף שבת באתרא קדישא מירון מקום מנוחתו פון התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי. כ'שטיי און איך טראכט מ'פארט קיין ארץ ישראל, מ'פארט קיין מירון צו אתרא קדישא באימה ופחד, כ'שטיי און איך טראכט אז איך גיי זיין א שבת קודש נעבן ציון המצויינת קודש הקדשים, עס כאפט מיך אהן א פחד. קדושתו מי ימלל, די קדושה פונעם הייליגן תנא רבי שמעון.

איך בעהט דעם הייליגן באשעפער 'אותה אבקש שבת"י בבית ה', איך זאל קענען זיין א שב"ת בבית ה' במקום מנוחתו פון התנא הקדוש רבי שמעון, זוכה צו זיין מקבל צו זיין השפעות קדושות וואס דער הייליגער תנא איז משפיע להבאים בצל קורתו, השפעות קדושות בגשמיות וברוחניות, דע לפני מי אתה עומד, דע לפני מי אתה נכנס למקום אש להבת שלהבת, א"ש איז די ראשי תיבות א'לעזר ש'מעון, די הייליגע תנאים רבי שמעון ורבי אלעזר בנו.

אז מ'וועט זיין אויף אזא מקום קדוש, דארף מען בעטן דעם אויבערשטן עס זאל זיך עפענ אנקלעבן, עס זאל נשפע ווערן, מ'זאל זוכה זיין מקבל צו זיין שפע קודש פון אזא מקום קדוש. דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען אהיים קומען געזונטערהייט.

41 כידוע קביעת רבי שמעון בש"ס שכל העומד להיעשות בעשוי דמי, כגון: כל העומד לישרף כשרוף דמי, כל העומד ליזרק כזרוק דמי, כל העומד ליקצר כקצור דמי, וכו'.

רבינו אמר בהתרגשות: איך זאג ענק, דער מציאות איז, רבי שמעון רופט!!!, דאס איז דער מציאות!...

אידן פארן קיין ארץ ישראל, יעדע וואך איז דא א גרויסער ציבור אין מירון, יעדע וואך איז דארט פיל!.

א' הנוכחים: שובבי"ם וואכן, שבת מברכים.

רבינו: יא, יעדע וואך, שובבי"ם איז מער, שבת מברכים, אבער יעדע וואך איז אויך פיל.

אידן זעהן ישועות, אידן ווערן נתעלה, אלעס מיטן כח פון רבי שמעון.

הגרי"ב: מ'זעהט אז דאס גיין קיין מירון איז נתרבה געווארן אין די לעצטערע צייטן, אמאל איז מען געגאנגען אהין אפשר איינמאל א יאר.

רבינו: יא, און טאקע דאס איז עם, ווייל רבי שמעון רופט...

הגרנ"ה: מ'זאגט אז רבי שמעון צאלט די הוצאות הדרך אויך, מ'באקומט עם צוריק.[42]

'מה הקב"ה לכל אף רבי שמעון לכל' – אזוי זאגט דער בית אהרן – 'לכל' ליינט זיך אהין און צוריק.

רבינו: און איך זאג דיר אז ער צאלט נאך מיט ריווח אויך...

המשך השיחה בגליון הבא אי"ה

ולחיבת הקודש נעתיק בענין זה מתוך דברות קודש שהשמיע כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א ליל ל"ג בעומר תשס"ג לפ"ק: לבאר מה שכתב בבני יששכר (אות ג) נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא כטבע.

וי"ל על פי מה שכתב בנועם מגדים (פ' בראשית) כי תורת הנגלה שייך בעולם הזה שהיא עולם המעשה לעשות מצוות ומעשים טובים, אבל בעולם הבא עבד חפשי מאדוניו, אכן שם יזכו להשיג סודות ותעלומות חכמת התורה, עכ"ד. נמצא מזה כי הפשוטי עם שלא זכו עדיין להיות מתלמידיו של רבי שמעון בעולם הזה, מכל מקום לעתיד שיתקיים (ישעיה נד יג) וכל בניך לימודי ה', ונקבל תורה מפי הקב"ה ונזכה להשיג תורת הנגלה ותורת הנסתר, אז יזכו כל בית ישראל להיות מתלמידיו של רבי שמעון בן יוחאי הן בנגלה והן בנסתר.

ובכן י"ל כי מטעם זה אנו שמחים ביום הזה בשמחתו של רבי שמעון, על שם שאנו עומדים ומצפים על מה שנזכה לעתיד להיות מתלמידיו של רבי שמעון, ואנו מאמינים להתגלות התורה לעתיד בעת הישועה. דרבי שמעון לשיטתיה דס"ל (בבא קמא עו:) כל העומד לפדות כפדוי דמי, ואם כן כולנו שעומדים לפדות בתשועת עולמים כפדוי דמי, ונחשבים אנו כהיום כתלמידיו של רשב"י ומקושרים אליו, והיא השמחה שלא כדרך הטבע, כי דרך הטבע השמחה היא על טוב העבר, ושלא כדרך הטבע היא על טוב העתיד, והשמחה ביום הזה הוא על טוב העתיד, שנזכה לעתיד לבא להיות מתלמידיו של רשב"י.

והשמחה ביום הזה שייך הן לגוף והן להנפש, על דרך המבואר בספרים (בית אהרן לל"ג בעומר) בפסוק (תהלים סג ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשר"י, ראשי תיבות ר'בי ש'מעון ב'ן י'וחאי. כי גם חלק הבשר שהיא הגוף יש לה השתוקקות וכיסופין לרבי שמעון, ושמחים הנפש והגוף בשמחתו, ויש שמחה פנימית ממעמקי הלב של כל איש ישראל, הנפש שמח על מה שעתיד לקבל תורה מפי רבי שמעון, אמנם גם הגוף שמח על זה, כי בעת ההוא נזכה גם לתיקון הגוף, וכמו שהיה בשעת מתן תורה שנתרפאו כל הגופים (תנחומא יתרו ס"ח), כן נזכה לזה לעתיד שאז יהיה קבלת התורה מחדש.

---

42 הנה איתא בגמ' (ביצה טו:) "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים חוץ מהוצאות שבתות וימים טובים והוצאות בניו לתלמוד תורה שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו", ופירש"י שם: "כל מזונותיו של אדם" - כל מה שעתיד להשתכר בשנה שיהא ניזון משם קצוב לו, כך וכך ישתכר בשנה זו, ויש להיזהר מלעשות יציאה [הוצאה] מרובה שלא יוסיפו לו שכר למזונות אלא מה שפסקו לו. "חוץ מהוצאת שבתות ויו"ט שאם הוסיף מוסיפין לו" - אותה לא פסקו לו מה ישתכר לצרכה, ומהיכן תבואהו, אלא לפי מה שרגיל ממציאים לו, לשעה או לאחר שעה. "ואם פחת פוחתין לו" - כלומר ממציאין לו שכר מועט.

והוסיף עלה הרה"ק רבי שלומ'קע מזוועהיל ז"ל, דבמקום אחר כתוב "חוץ מתשרי" [כ"כ העט"ז בשם בעל מגלה עמוקות מליצה נאה על הגמ' הנ"ל כל מזונותיו קצובים לו לאדם מתשרי עד תשרי חוץ מתשר"י נוטריקון ת'למוד תורה, ש'בתות ר'אש חודש י'מים טובים (כמבואר במדרש ויקרא רבה ל, א)], וי"ל עוד הכוונה דתשר"י ראשי תיבות י'ום ת'נא ר'בי ש'מעון, דכל מזונותיו של אדם קצובים לו חוץ מהוצאות מירון להגיע אל ציונו הק' של התנא האלקי רשב"י זי"ע, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

כעי"ז מתאמרא בשם הרה"ק רבי אלעזר מנחם מעגדל מלעלוב זי"ע, שיהודי א' קבל לפניו על פרנסתו הדחוקה כשאין בידו לכלכל את ביתו והילדים משוועים ללחם ואין.

נענה הרה"ק מלעלוב ואמר לו: אם לעצתי תשמע, תיסע למירון לציון המצויינת של התנא האלקי רשב"י זי"ע, ושם תיושע. כי הלא אמרו חז"ל 'כדאי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק', ואם הלחץ זה הדחק שורר בביתך, תיסע אליו ותבקש ממנו. ואף גם בזמר "ואמרתם כה לחי" אנו אומרים 'והציל הלחוצים', אם כן איפוא עצתי שתסע למירון ותבקש מעומקא דלבא, ואז יעזור לך השי"ת ותיושע בכל טוב.

אך אותו יהודי לא הרפה ואמר להרה"ק מלעלוב, דא עקא שגם כסף לנסוע עד מירון אין בידי... אמר לו הרה"ק: תדע לך כי אמרו חז"ל כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים, חוץ מהוצאות שבת ויו"ט והוצאות בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתים לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

ואני מוסיף ואומר 'חוץ מהוצאות נסיעה למירון' כי גם ההוצאה הזאת מקבלים בחזרה, לך והלוה מעות לנסיעה, ואני מבטיח לך שתיושע. ואכן הלה נסע למירון והתפלל שם על קברו של התנא האלקי רשב"י זי"ע וראה ישועה גדולה (ספר תפארת אבות).

ב ס " ד

מעלדונג וועגן די באסעס פון לופטפעלד

היות די ועד הנסיעה גרייט זיך אי"ה צוצושטעלן באסעס פונעם
לופטפעלד, פאר א גאר פיניפאלע אפצאל, אבער כדי דאס צו
קענען צוגרייטן מיט אן **ארדענונג און צייטליכקייט** פעלט זיך אויס
צו וויסן **דעם חשבון פון די צייטן** וועו דער ציבור קופט אן אא"וו

דעריבער פעלדן מיר אז

די אלע וואס ווילן זיך באנוצן מיט די באסעס

זאלן יעצט אריינרופן

**פאכן זייער באשטעלונג פון פאראויס,
און איבערגעבן די צייט פון זייער פלייט,
און צו וועלכע שטאט זיי ווילן פארן**

די נופער צו רופן באשטעלן איז:

716.232.2476

ביטע רופט אריין וואס פריער כדי מיר זאלן קענען פאכן
די נויטיגע באשטעלגונגן און קאארדינאציעס

דעדליין: פאנטאג תולדות ביינאכט

**שתוליכינו לשלום ותגיענו לפחוז חפצינו
לחיים לשפחה ולשלום**

ועד הנסיעה:
347-947-1150
Bookings@merontoldos.com

